

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKONOMETRİ ANABİLİM DALI
İSTATİSTİK BİLİM DALI

**AÇIKÖĞRETİM EĞİTİMİNDE DERSHANEYE GİDEN
ÖĞRENCİLERİN DERSHANE TERCİH VE
MEMNUNİYETLERİNDE ROL OYNAYAN ETMENLERİN ÇOK
DEĞİŞKENLİ İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLERLE İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

RECEP MİNGA

İstanbul, 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKONOMETRİ ANABİLİM DALI
İSTATİSTİK BİLİM DALI

**AÇIKÖĞRETİM EĞİTİMİNDE DERSHANEYE GİDEN
ÖĞRENCİLERİN DERSHANE TERCİH VE
MEMNUNİYETLERİNDE ROL OYNAYAN ETMENLERİN ÇOK
DEĞİŞKENLİ İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLERLE İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

RECEP MİNGA

Danışman : PROF.DR.BESİM AKIN

İstanbul, 2010

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

EKONOMETRİ Anabilim Dalı İSTATİSTİK Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi RECEP MINGA'nın AÇIKÖĞRETİM EĞİTİMİNDE DERSANEYE GİDEN ÖĞRENCİLERİN DERSANE TERCİH VE MEMNUNİYETLERİNDE ROL OYNAYAN ETMENLERİN ÇOK DEĞİŞKENLİ İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLERLE İNCELENMESİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 19.07.2010 tarih ve 2010-14/19 sayılı kararıyla ile oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 13.12.2010

- 1) Tez Danışmanı : PROF. DR. BESİM AKIN
2) Jüri Üyesi : PROF. DR. ŞAHAMET BÜLBÜL
3) Jüri Üyesi : PROF. DR. UĞUR YOZGAT

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı: Recep Minga

Anabilim Dalı: Ekonometri

Programı: İstatistik

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Besim AKIN

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans – Kasım 2010

Anahtar Kelimeler: Açık öğretim, uzaktan eğitim, açık öğretim dershaneciliği

ÖZ

Eğitim hayatına herhangi bir nedenle örgün eğitimde devam edememiş öğrenciler için önemli bir alternatif oluşturan açık öğretim sistemi eğitim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak kendini yenilemiş ve eğitim teknolojileri konusunda birçok örgün üniversiteye de model olmuştur. Ülkemizde açık öğretim eğitiminin son yıllara kadar tek uygulayıcısı olan Anadolu Üniversitesi, kurulduğu yıldan bu güne on binlerce öğrencinin üniversite mezunu olmasını sağlayarak alanında önemli bir boşluğu doldurmuştur. Önceleri radyo ve televizyon aracılığıyla öğrencisi ve öğreticisini buluşturan açık öğretim fakültesi son yıllarda çevrimiçi olarak da öğrencilerine hizmet imkanlarını genişletmiştir.

Ülkemizde Lise ve Üniversiteye hazırlıkta kurumsallaşan dershanecilik eğitimi açık öğretim sistemine paralel olarak eğitim hayatımızda yerini almıştır. Uzun yıllar birkaç özel kurum bu hizmeti yaparken 2000 yılından sonra açık öğretim dershanelerinin sayısı geometrik olarak artış göstermiştir. Son birkaç yılda ise bu dershaneler Dikey Geçiş Sınavı (DGS), Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), Akademik ve Lisans Üstü Eğitim Sınavı (ALES) eğitimlerini de vermeye başladıklarından “AKADEMİK EĞİTİM MERKEZLERİ” genel ismi çerçevesinde yeniden yapılanmaktadır. Ülkemizde çoğunluğu büyük şehirlerde olmak üzere bu yönde eğitim veren dershane sayısı 300-350 civarındadır.

Bu çalışmanın temel amacı, her yıl ortalama 200.000-300.000 öğrencinin akademik eğitim gördüğü açık öğretim dershanelerinin öğrenci tarafından tercih edilme

kriterlerinin ve memnuniyet durumunun tespit edilmesidir. Bununla birlikte öğrenci profilinin çıkarılması da amaçlanmaktadır.

Araştırmada, Açık öğretim eğitimi veren İstanbul'daki 5 dershaneden gerekli izinler alınarak toplamda 385 adet öğrenciyle yüz yüze görüşülerek anket uygulanmıştır. Anket formu 5'li likert ölçeği kullanılarak geliştirilmiştir.

GENERAL KNOWLEDGES

Name and Surname: Recep Minga

Field: Econometrics

Programme: Statistics

Supervisor: Prof.Dr.Besim AKIN

Degree Awarded and Date: Master– November 2010

Keywords: Open learning, distance education, open learning training centre

ABSTRACT

The open learning system constituting an important alternative for the students who could not continue their education life in formal education for any reason has renewed itself in parallel with the developments in education technologies and it has been a model to many formal education universities about the subject of education technologies. The only applier of open learning in our country in recent years Anadolu Üniversitesi (Anatolian University) has completed a significant space in its field by providing the university graduation of ten of thousands of students until today since the day it was established. The open learning faculty meeting its student with its teacher thorough the radio and television in the beginning has expanded the service facilities also as online to its students.

The education of training center running institutionalized in the preparation to High School and University in our country has taken its place in our education life in parallel with open learning system. While some certain private institutes were providing this service for long years the number of the open learning training centers has increased geometrically after the year 2000. As for the recent years since these training centers have started providing Dikey Geçiş Sınavı (DGS) (External Transfer Exam), Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) (Public Personnel Selection Examination), Akademik ve Lisans Üstü Eğitim Sınavı (ALES) (Academic and Postgraduate

Education Exam) educations, they are being structured again within the frame of the general name “AKADEMİK EĞİTİM MERKEZLERİ” (ACADEMIC TRAINING CENTERS). The number of the training center providing education in this direction is around 300-350 being the majority in the big cities.

The basic purpose of this study is the determination of the preference criteria and the satisfaction condition by the students of the open learning training centers where every year 200.000-300.000 students in average receive academic education. However, also the student profiling is intended.

In the study, survey has been applied face to face by meeting with 265 students by obtaining the necessary permissions from 5 training centers in İstanbul providing open learning education. The survey form has been developed by using the 5 point likert scale.

ÖNSÖZ

Ülkemizde Lise ve Üniversiteye hazırlıkta eğitim veren dershaneler kurumsallaşmış ve eğitim hayatımızın vazgeçilmez unsurları olmuştur. İletişim olanaklarının gelişmesi ile birlikte Açık öğretim fakültesi öğrenci sayısının artması “ açık öğretim dershaneciliği “ kavramını gündeme getirmiştir. Uzun yıllar 2-3 Özel öğretim kurumu bu hizmeti yaparken 2000 yılından sonra Açık öğretim dershanelerinin sayısı geometrik olarak artış göstermiştir. Bu çalışmanın temel amacı her yıl yüz binlerce öğrencinin akademik eğitim gördüğü açık öğretim dershanelerinin öğrenci tarafından tercih edilme kriterlerinin ve alınan eğitimden memnuniyet düzeyinin tespit edilmesidir. Bu çalışmamın her aşamasına görüş ve yönlendirmeleri ile katkıda bulunan değerli hocam Prof. Dr. Besim Akın'a ve görsel düzenlemesini yapan kardeşim Selman'a çok teşekkür eder, çalışmanın tüm açık öğretim dershanelerine faydalı olmasını temenni ederim.

Recep Minga

İstanbul,2010

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ	1
1.UZAKTAN EĞİTİM	7
1.1. Öğrenme Kuramları	7
1.2. Uzaktan Eğitim Kuramı	9
1.2.1. Dünyada Uzaktan Eğitim	10
1.3. Açık öğretim Uygulamasının Sebepleri.....	12
1.4. Dünyada Açık öğretim Uygulamaları.....	12
1.4.1. Avrupa Konseyi	12
1.4.2. İngiltere	13
1.4.3. Japonya.....	13
1.4.4. Almanya.....	13
2. TÜRKİYE’DE AÇIKÖĞRETİM EĞİTİMİ	14
2.1. Eskişehir Anadolu Üniversitesi.....	15
2.2. Öğretim Ortamları.....	18
2.2.1. Basılı Materyaller.....	19
2.2.2. Radyo ve Televizyon Programları.....	20
2.2.3. Canlı Yayınlar	20
2.2.4. Video Konferans	20
2.2.5. Akademik Danışmanlık Hizmetleri.....	21
2.2.6. E-Öğrenme Hizmetleri	21
2.2.7. Sesli Kitap	21
2.2.8. Uzak Sınıflara İnteraktif Ders Uygulaması	22
2.3. Büro Hizmetleri	22
2.4. Televizyon Yapım – Yayın (Televizyon Yayıncılığı)	23
2.5. BDE – Yapım Yayın (İnternet Yayıncılığı).....	24
2.6. Bilimsel, Sosyal ve Kültürel Etkinlikler	24
2.7. Sınav Hizmetleri ve Organizasyonu	25
2.8. Yıllara Göre Üniversite Giriş Sınavında Örgün ve Açık öğretim Karşılaştırması.....	27

2.9. Yıllara Göre Açık öğretimden Mezun Öğrenci Sayıları	28
3.TÜRKİYEDE DERSHANECİLİK	30
3.1. Özel Dershanelerde Tarihsel Gelişim	30
3.2. Dershanecilik Yasal Dayanakları.....	32
3.3. Kalkınma Planlarında Özel Dershaneler.....	33
3.3.1. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)	33
3.3.2. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983).....	34
3.3.3. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989).....	34
3.3.4. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)	34
3.3.5. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000).....	35
3.3.6. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005).....	35
3.4. Milli Eğitim Şûralarında Özel Dershaneler	36
3.4.1. Üçüncü Milli Eğitim Şûrası (2-10 Aralık 1946)	36
3.4.2. Yedinci Milli Eğitim Şûrası (5-15 Şubat 1962)	36
3.4.3. İlgili Araştırmalar.....	38
3.5. AÖF Dershaneciliği	41
4. YÖNTEM.....	44
4.1 Araştırmanın Modeli	44
4.2. Çalışma Evreni ve Örneklem	44
4.3 Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması.....	45
4.4. Veri Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler	47
4.4.1. Faktör Analizi.....	47
4.4.2. Korelasyon Analizi.....	49
4.4.3. Bağımsız Gruplar t-testi (independent t-test).....	49
4.4.4.Varyans Analizi (ANOVA).....	50
4.4.5. Regresyon Analizi	50
4.5.Çok Boyutlu Ölçekleme (MDS)	51
4.5. Ölçeklerin Güvenilirlik ve İç Tutarlılık Ölçütü Değerleri	52
5. BULGULAR ve ANALİZ	54
5.1. Demografik Özellikler	54
5.2. Faktör Analizi Sonuçları	62
5.3. Korelasyon Analizi	64
5.4. Regresyon Analizi Sonuçları	64

5.4.1. Dershane Memnuniyeti Bağımlı Değişkenini Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin Bulunması	65
5.7. Çok Boyutlu Ölçkleme (MDS) Analizi Sonuçları	69
5.8. Fark Testleri	70
5.8.1. Açık Öğretim Öğrencilerinin Üniversiteye Hazırlanırken Dershaneye Gitme Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi	70
5.8.2. Açık Öğretim Öğrencilerinin Devlet Ya Da Özel Sektörde Çalışma Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi:	72
5.8.3. Açık öğretim öğrencilerinin cinsiyet durumuna göre faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi.....	73
5.8.4. Açık Öğretim Öğrencilerinin Medeni Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi.....	75
5.8.5. Açık Öğretim Öğrencilerinin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi	76
5.8.6. Açık Öğretim Öğrencilerinin Gelir Durumuna Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi.....	77
5.8.7. Açık Öğretim Öğrencilerinin Eğitim Aldıkları Dershaneye Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi.....	79
5.8.8. Açık Öğretim Öğrencilerinin Çalıştıkları İşe Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi.....	82
5.8.9. Açık Öğretim Öğrencilerinin Yaş Gruplarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi	83
5.8.10. Açık Öğretim Öğrencilerinin Sınıflarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi.....	86
5.8.11. Açık Öğretim Öğrencilerinin Sınıflarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi.....	87
SONUÇ VE ÖNERİLER	90
KAYNAKÇA.....	94
EKLER.....	99
EK I: Faktör Analizi.....	100
EK II: Anket Metni	105
EK III: Örnek Anket Metni 1	109
EK IV: Örnek Anket Metni 2.....	112
EK V: Örnek Anket Metni 3	115

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No:
Tablo 3.1 : Yayını Olan Açık Öğretim Dershaneleri	42
Tablo 4.1 : Kaiser-Meyer-Olkin Değerleri İçin Bir Sınıflama	48
Tablo 4.2 : Korelasyon Değerleri İçin Bir Sınıflama	49
Tablo 4.3 : Kruskal Wallis Stres Katsayısı	51
Tablo 4.4 : Cronbach's Alpha Değerleri İçin Bir Sınıflama	52
Tablo 4.5 : Cronbach's Alpha Değerleri	53
Tablo 5.1 : Memnuniyet Ölçeği İçin Faktör Analizi Özet Tablosu	62
Tablo 5.2 : Değişkenler Arasındaki Korelasyon Değerleri	64
Tablo 5.3 : Regresyon Analizi Tablosu	65
Tablo 5.4 : Regresyon Katsayıları Tablosu	66
Tablo 5.5 : Üniversiteye Hazırlıkta Dershaneye Gitme Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi	71
Tablo 5.6 : Sektöre Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi	73
Tablo 5.7 : Cinsiyete Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi	74
Tablo 5.8 : Medeni Duruma Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi	75
Tablo 5.9 : Lise Türüne Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi	77
Tablo 5.10 : Gelir Duruma Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ...	78
Tablo 5.11 : Devam Edilen Dershaneye Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	80
Tablo 5.12 : Devam Edilen Dershaneye Göre Faktörlerin Welch Testi (ANOVA)	81
Tablo 5.13 : İş Durumuna Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	82
Tablo 5.14 : Yaş Gruplarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	84
Tablo 5.15 : Sınıfa Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	86
Tablo 5.16 : Kullanılan Yayına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	88

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No:

Grafik 2.1	: Yıllara Göre Üniversite giriş Sınavında Örgün Öğretim ve Açık Öğretim Öğrencilerinin Karşılaştırılması	27
Grafik 2.2	: Yıllara Göre Açık Öğretimden Mezun Olan Öğrenci Sayısı	28
Grafik 5.1	: Devam Edilen Dershane Dağılımı	54
Grafik 5.2	: Cinsiyet Dağılımı	55
Grafik 5.3	: Medeni Durum Dağılımı	55
Grafik 5.4	: Sektör ve İş Grafiği	56
Grafik 5.5	: Yaş Grupları ve Kardeş Sayısı	57
Grafik 5.6	: Gelir Durumu Dağılımı	57
Grafik 5.7	: Lise Tür ve Aidiyeti	58
Grafik 5.8	: Bölüm ve Sınıf Dağılımı	58
Grafik 5.9	: ÖSS’de Dershaneye Gitmiş Olma ve Master Yapma Planı	59
Grafik 5.10	: Kullanılan Yayın Dağılımı	60
Grafik 5.11	: Vakıf Üniversitelerini Tercih Etmeme Nedeni ve Dershane İmajı	60
Grafik 5.12	: Özdeğerler Grafiği	63
Şekil 5.1	: Dershane Memnuniyeti İçin Regresyon Modellemesi	67
Grafik 5.13	: Hata Terimlerinin Normal P-P Grafiği	68
Grafik 5.14	: Hata Terimlerinin Serpilme Diyagramı	68
Grafik 5.15	: Öklid Uzaklık Modeline İlişkin Grafik	69
Grafik 5.16	: Gözlemsel Uzaklıklar ile Disparitelere İlişkin Öklid Uzaklık Modeli ..	70

KISALTMALAR

<i>age.</i>	Adı geçen eser
<i>ALES</i>	Akademik Lisansüstü Eğitim Sınavı
<i>AÖF</i>	Açık Öğretim Fakültesi
<i>DGS</i>	Dikey Geçiş Sınavı
<i>DİE</i>	Devlet İstatistik Enstitüsü
<i>DPT</i>	Devlet Planlama Teşkilatı
<i>F</i>	F-testi değeri
<i>KPSS</i>	Kamu Personeli Seçme Sınavı
<i>KT</i>	Kareler toplamı
<i>MEB</i>	Milli Eğitim Bakanlığı
<i>N</i>	Adet
<i>OKT</i>	Ortalama kareler toplamı
<i>ÖSS</i>	Öğrenci Seçme Sınavı
<i>P</i>	Olasılık değeri
<i>s.</i>	Sayfa
<i>SD</i>	Serbestlik derecesi
<i>SMM</i>	Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınavı
<i>Ss</i>	Standart sapma
<i>T</i>	T-testi değeri
$\bar{X}$	Aritmetik ortalama

GİRİŞ

1980'lerin sonuna kadar, birçok ülkede üniversite eğitimindeki temel eğitsel iletim modeli, bir öğretmenin sınıf ortamında ders vermesine dayanmaktaydı. Öğrenciler genellikle bekar, eğitim aldıkları konuyla ilgili bir işte çalışmayan ve 18-23 yaşları arasında bir topluluktu. 1990'larla birlikte, geleneksel olmayan bir öğrenci kitlesi de üniversitelere gitmeye başladı. Bunlar genellikle evli, bir işte çalışan ve 23 yaş üzeri bireylerdi.¹ Farklı demografik özelliklere sahip öğrencilerin sisteme girmesiyle, çeşitli ülkelerdeki eğitim kurumları da uzaktan ve çevrimiçi eğitim modelleri kullanmaya başlamışlardır. Geleneksel öğretimden ayrılan bu modelin, öğrencinin öğrenmesini ve kavrayışını nasıl etkilediği önemli bir sorundur.²

Eğitim talebinde bulunanların büyük kısmı ya eğitim olanaklarına sahip değildir ya da geleneksel öğretim yöntemleriyle aldıkları bilgileri kullanarak dünyadaki gelişmelere ayak uyduramamaktadır. Artık, eğitimin tek amacı insanlara sadece meslek kazandırmak değildir. Öğrenmek yaşam boyu bir gereksinim haline gelmiştir. Bir yandan eğitim talebinin çok fazla olması, bir yandan bireylerin artan oranda iş hayatına en kısa sürede atılmak istemesi, uzaktan eğitimin önem kazanmasına yol açmıştır. Buna ömür boyu eğitim alma isteği de eklenince, öğretim talebinde bulunan öğrencilerin özellikleri, yaş, beklenti ve yetenek yönünden farklılaşmıştır.³

Dünyada teknolojik, ekonomik, bilimsel ve demografik değişimler, eğitim olgusu üzerinde köklü değişiklikler yapılmasını zorunlu kılmıştır. Bilginin küreselleştiği ve hızlı bir şekilde yayıldığı bir ortamda eğitim sistemleri, gereksinimleri karşılamakta zorlanmaktadır. Eğitimi geleneksel sınıf ortamıyla sınırlı tutmak ve geleneksel eğitim yöntemlerini uygulamak artık mümkün görünmemektedir.⁴

Uzaktan eğitim, uygulanması açısından geleneksel eğitim modellerinden farklılık gösteren bir modeldir. Uzaktan eğitim, eğitimci ile öğrencilerin aynı mekânda bulunmaması

---

¹ John O'Malley, "Students Perceptions of Distance Learning." *Online Learning and the Traditional Classroom*. 1999 <http://www.westga.edu/~distance/omalley24.html>. (1 Ağustos 2010).

² John O'Malley.

³ Nuray Girginer "Uzaktan Eğitime Geçiş İçin Kurumsal Yapılanma", **1. Açık-Uzaktan Eğitim Sempozyumunda Bildirisi**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 25 Mayıs 2002.

⁴ M. A. Broad, "The Dynamics of Quality Assurance." [Electronic Version] *Online Distance Education* 3, 1999, (1 Ağustos 2010)

esasına göre işler.⁵ Uzaktan eğitim modelinde eğitimci ve öğrenciler arasında farklı bir iletişim kurulmaktadır.⁶

Uzaktan eğitimde öğrenme ve öğretme etkinlikleri, basılı ders malzemeleriyle, yayın yoluyla, yüz yüze ve çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir. Basılı materyaller uzaktan eğitimin başladığı zamandan beri kullanılmaktadır. Diğer iletişim yöntemleri için de temel oluşturmaktadır.⁷

Teknolojinin gelişmesiyle önce radyo, daha sonra da televizyon uzaktan eğitimde kullanılmaya başlanmıştır.⁸ Özellikle televizyon açık lise, televizyon okulu ve açık üniversite gibi, eğitimle ilgili çeşitli uygulamalarda etkili olmuştur.

Bilgisayar destekli eğitim kavramı, 1980'lerin ilk yıllarıyla birlikte yaygınlaşan kişisel bilgisayarların, eğitim amaçlı kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu yöntemde içeriğin sabit diskten ya da CDROM'dan (Compact Disk Read Only Memory) okunarak bilgisayar hafızasına alınması ve görüntülenmesi ilkesine dayanır. Önemli bir özellik olarak, bilgisayar bir ölçüde etkileşime olanak tanımakta ve kullanıcının isteklerine göre dinamik içerik sağlayabilmektedir. İlerleyen yıllarda, bilgisayar ağlarının yaygınlaşmasıyla, içeriğin tek bir bilgisayarda tutulması ve içerik görüntüleyen bilgisayarların içeriğe ağ üzerinden erişmesi düşüncesi ileri sürülmüştür. Bu şekilde, içerik bir yerde güncellenecek ve ağdaki diğer bilgisayarlar en güncel içeriği görüntüleyeceklerdir. Bilgisayar ağlarının kurulmasının oldukça büyük yatırım gerektirmesi nedeniyle, bilgisayar destekli eğitim, kısıtlı uygulama alanı bulmuştur.⁹

Bilgisayar ağlarının kiralık telefon hatlarıyla birbirlerine bağlanmasıyla kurulan ve genellikle bilimsel çevrede yaygın bir kullanım alanı bulan Internet, 1990'lı yıllarda hızlı bir genişleme sürecine girmiştir. Ticari amaçlı kurulan bilgisayar ağları da Internet'e katılarak, dünyadaki en büyük bilgisayar ağını oluşturmuştur. Internet'in yaygınlaşmasının temel nedeni, farklı yapıdaki bilgisayarların, TCP/IP denilen ortak bir dil (protokol) üzerinden haberleşebilmelerinin sağlanmasıdır. Haberleşme protokolünün standart olması, önemli bir sorunu çözmekle birlikte, içerik konusunda bir standartlaşma sürecinin başlaması 1989 yılını bulmuştur. Hiper yazı (hiper text) adı verilen içerik biçiminin kabul edilmesiyle, Internet ortamında TCP/IP protokolüyle aktarılan içeriğin görüntülenmesi de bir standart haline

---

⁵ Marina Stock McIsaac ve Charlotte Nirmalani Gunawardena Distance Education. David H. Jonassen.(Ed.) in **Handbook of Research for Educational Communications and Technology**. New York: Simon and Schuster, 403-437.

⁶ Aytekin İşman, **Uzaktan Eğitim Genel Tanımı Türkiye'deki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri**, 1. Basım, Sakarya: Değişim Yayınları, 1998

⁷ Uğur Demiray, "AÖF Mezunlarının Sektördeki Konumları," **Uzaktan Eğitim**, 1999, s.3- 22.

⁸ Recep Türkoğlu, Online Eğitim,2001, <http://www.teknoturk.org/docking/vazilar/tt000042-vazi.htm> (6 Ağustos 2010)

⁹ Badrul Khan 1: What Is It and Why Is It?, Badrul Khan (Ed.) in **Web-Based Instruction** Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology Publications, s.5.

getirilmiştir. Web ya da diğer bir adıyla WWW (World Wide Web), içerik biçimi ve aktarımı konusundaki standartların bütününe ifade eder. WWW içinde bir standart olan HTTP (Hyper Text Transfer Protokol) ile veri bir yerden diğerine aktarılabilir ve HTML (Hyper Text Markup Language) standardı ile veri ekranda görüntülenebilir. Web, bilgisayar donanımından ve yazılımdan bağımsız şekilde içerik aktarımının yapılabilmesini ve içeriğin görüntülenebilmesini sağlar.¹⁰ Yeni bir medya türü olarak 1990'lı yıllara damgasını vuran Internet, bir çok alanda yeni olanaklar sunduğu gibi, eğitim alanında da yeni yönelimleri gündeme getirmiştir. Internet "bilgi" toplumuna geçişte en önemli araç, hatta demokratikleşmede bir çözüm olarak tanımlanmaktadır.¹¹ Internet'e dahil olan ağların çoğalması, bilgisayar destekli eğitimin yeni bir safhası olan Internet destekli eğitim kavramını oluşturmuştur.¹² Web destekli eğitim, Internet destekli eğitimin bir türüdür. Aktarım için Internet altyapısı kullanılırken, içerik Internet izleyicisi denilen programlarla görüntülenir. HTTP (Hyper Text Transfer Protocol) ve HTML (Hyper Text Markup Language) standartları, Internet üzerindeki herhangi bir bilgisayarın, Internet sunucusu adı verilen bir bilgisayarda bulunan içeriği, kendi hafızasına aktarmasını ve doğru şekilde ekranda görüntülemesi sağlar.¹³

Internet ve Web'in sağladığı içeriği görüntüleyecek standart yöntemler yanında, önemli bir avantajı, öğrencilerin sağlanan iletişim ortamında, işbirliği içinde öğrenmeyi gerçekleştirebilme olanağını sunmasıdır.¹⁴ Sohbet (chat), Internet telefonu ve Internet üzerinden video konferans gibi sistemlerle yazı, ses ve/veya video temelli elektronik toplantılar düzenlenebilmektedir.

Eğitim kurumları için web temelli uzaktan öğretimin sağladığı en önemli yarar, maliyetlerin düşürülebilmesidir. Diğer iletim yöntemlerine göre derslerin yayınlanması daha az masraflıdır. Gelişmiş ülkelerdeki bazı üniversiteler uzaktan eğitim vererek zaman ve mekan yüzünden derslere katılamayan öğrencileri programlarına almayı ve bu şekilde yeni gelir kaynakları elde etmeyi beklemektedir.

Internet'in küresel bir yapıda olması derslerin çeşitli ülkelerdeki öğrenciler tarafından da alınabilmesini kolaylaştırmaktadır.¹⁵ Diğer yandan gelişmekte olan ülkeler için uzaktan eğitim erişilemeyen kitlelere eğitim vermenin bir yoludur. Ama az gelişmiş

¹⁰ Barry Leiner ve Diğerleri, **A Brief History of the Internet.**, 2003, <http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml> (2Ağustos 2010)

¹¹ S.Organer, **E-learning and Democratisation Using the Internet**, <http://unpanl.un.org/intradoc/groups/public/documents/apcity/unpon005833.pdf> (3 Ağustos 2010)

¹² Badrul Khan, s.6.

¹³ Barry Leiner ve Diğerleri.

¹⁴ Mustafa Ergün, Internet Destekli Eğitim, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Vol. 1, 1998, s.115–119.

¹⁵ Julia C. Rivera, A Comparison of Student Outcomes, *Satisfaction Between Traditional Web Based Course Offerings*. <http://www.wesga.edu/%7Edistance/oidla/fall53/rivera53.html>, 2003, (3 Ağustos 2010)

ülkelerde, Internet altyapısının olmaması bu eğitim türünün uygulanabilirliğini sınırlandırmaktadır.¹⁶

Internet üzerinden eğitim şirketler için de, hizmet içi eğitim masraflarını düşürmenin bir yoludur. Şirketler, çalışanlarının bilgi ve becerilerini geliştirmek için hizmet içi eğitim programları hazırlamaktadır. Yer ve zaman sıkıntısı olmadan çalışanlara düşük maliyetle eğitim vermek amacıyla, şirketler hizmet içi eğitim programlarında web temelli teknolojileri kullanmaktadır.¹⁷

Öğrenciler açısından Web temelli eğitim çeşitli kolaylıklar sağlar. Asenkron (eş zamanlı olmayan) yapıda olan bu eğitim türünde, öğrenciler istedikleri zaman dersi takip edebilmektedirler. Eğitim kurumları için, sadece 18-23 yaş grubundaki öğrenciler için değil, çalışan ve yetişkin bir kitleye de erişebilme olanağı bulunmaktadır. Böylece öğrencilerin zaman ve yerle ilgili sıkıntılarını giderilebilmektedir.¹⁸ Basılı materyallerde bulunan sayfa sınırlaması nedeniyle gösterilemeyen grafik, çizim ve örnekler web ortamında kolaylıkla sunulabilmektedir. Öğrenci anlamadığı konuları, istediği zaman defalarca tekrarlama imkanı bulabilir. Öğrenciler, kendi aralarında iletişim kurabilir ve ortaklaşa öğrenme süreci gelişebilir. Internet, öğrencilere birden çok sayıda görüş açısı sunacağından, öğrenciler farklı yorumlarla tanışacaktır. Araştırdıkça, bazı soruların birden fazla şekilde çözülebileceği keşfedilebilir. Hatta bazı durumlarda bakış açısına göre birden fazla doğru yanıtın olduğunu görebilirler. Bu süreç içerisinde, öğrenciler ileri düşünme becerilerini edinebilir, çözümlenme ve sentez yapma yetenekleri gelişebilir.¹⁹

Öğretim üyeleri, geleneksel kampus eğitiminde lider veya bilgiye ulaştırıcı kişi olarak görülürler. Uzaktan eğitim ortamlarında görevleri yol göstericidir. Yapıcı kuramdaki öğretmen modeliyle uzaktan eğitimdeki öğretmen rolü uyum sağlamaktadır. Bu nedenle yapıcı kuramın uygulanabildiği ortamlardan biri olarak, web temelli eğitim modeli gösterilmektedir.²⁰ Öğretim üyesi, sadece içerik hazırlayan bir araç değil, öğrenciler arasındaki etkileşimli tartışma ortamını oluşturmak için zaman harcayan bir rehberdir.²¹ Başarılı çevrimiçi eğitim için, öğretmenlerin kullandıkları teknolojinin potansiyelini kavramaları ve teknolojiye uygun içerik hazırlamaları gerekmektedir.²²

---

¹⁶ M. A. Broad.

¹⁷ M. A. Broad.

¹⁸ Julia C. Rivera.

¹⁹ Badrul Khan, s.6.

²⁰ Thomas C. Reeves, **Evaluating What Really Matters in Computer-Based Education.**, 1999, <http://www.educationau.edu.au/archives/cp/reeves.htm> (10 Ağustos 2010)

²¹ Laurie P. Dringus, **Connecting Resources in Online Learning Environments**, 1999, <http://www.westga.edu/~distance/dringus22.html> (4 Ağustos 2010)

²² Patricia Younblood ve Diğerleri, Facilitating Online Learning: a Descriptive Study [Electronic Version] *Distance Education*. 22, No.2,2003, s. 264-284.

Uzaktan eğitim ortamı, öğrenci merkezli paradigmayı destekleme potansiyeline sahiptir. Soruları olduğu zaman, öğrenciler, öğretmenleriyle e-posta ya da elektronik sohbet ortamlarıyla iletişime geçerler. Gerekliğinde, öğrenme deneyimlerini kontrol ederek tartışma gruplarında bir tartışma başlatabilirler. Bu şekilde öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk ve inisiyatif almaları beklenir. Öğrenciler bilgiyi arayan, sorgulayan ve üreten bireyler haline gelirler.²³ Diğer yandan, öğrencilerin uzaktan eğitim ortamında desteklenmeleri gereken özel ihtiyaçları olabilir. Bazı öğrenciler, öğrenme biçimleri yüzünden farklı anlatım tarzlarına gereksinim duyabilirler.²⁴

Ülkemizde Açık öğretim sistemini kullanan Anadolu Üniversitesi Radyo, TV, İnternet yoluyla öğrencilerine en etkin eğitimi vermeye çalışmaktadır. Ayrıca diğer devlet üniversitelerinde hafta sonları açık öğretim öğrencilerine yönelik ücretsiz ders anlatımları da düzenlenmektedir. Ancak yine de öğrenciler sadece Anadolu Üniversitesinin sunduğu imkânlarla yetinmeyip Açık öğretim sınavlarına hazırlık dershanelerine ve yayınlarına yoğun bir ilgi göstermektedirler. Açık öğretim dershaneleri ve yayınları her yıl açık öğretim eğitimi yanında diğer (KPSS, ALES, DGS) devlet sınavları eğitimi de verdiklerinden öğrenci potansiyelleri hayli yüksektir.

Bu çalışmada Açık öğretim sınavlarına destek dersleri veren dershanelerin öğrenci tarafından hangi kriterler göz önünde bulundurularak tercih edildiği ve dersane de aldığı eğitimden memnuniyet göstergeleri ortaya konmaya çalışılacaktır.

Açık öğretim Fakültesi (AÖF) eğitimi veren özel eğitim kurumlarının öğrencilerini yeterince tanımadığı ve tam olarak isteklerini de yerine getiremediği eğitim uzmanlarınca gözlemlenmekte ve çeşitli ortamlarda dile getirilmektedir. Ancak bu sorunun bilimsel bir çalışmayla ortaya konması şu ana kadar mümkün olamamıştır.

Bu çalışma ile açık öğretim dershanelerinde eğitim alan öğrencilerin bu dershaneler hakkında kapsamlı bir değerlendirmesi istatistiksel yöntemlerle incelenecek ve ayrıntılar ile ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmada ele alınan konular açısından, elde edilecek sonuçların önemi şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Web temelli destek sistemlerinin uzaktan eğitim uygulamalarında yer alması konusundaki araştırmalara yön gösterecektir.
2. Uzaktan eğitim öğrencilerine daha etkili ve verimli öğrenme deneyimleri kazandırma açısından öneriler ortaya konacaktır.

---

²³ Laurie P. Dringus.

²⁴ Laurie P. Dringus

Bu çalışma aşağıdaki varsayımlara dayanmaktadır:

1. Çalışma için seçilen örneklem ana kütleyi temsil kabiliyetine sahiptir.
2. Denekler hiçbir etki altında kalmadan anket sorularını yanıtlamıştır.

Aşağıda belirtilen sınırlılıkların araştırma sonuçlarını ve sonuçların genellenebilirliğini etkileyeceği kabul edilmiştir:

3. Bu çalışma İstanbul ve Kocaeli sınırları dahilinde yapılmıştır. İstanbul'da; Bakırköy, Pendik ve Ümraniye 'de yapılmıştır. Bu bağlamda çalışma bir il ve 3 ilçe ile sınırlıdır.

4. Bu çalışma da kullanılan denek öğrenciler 2009-2010 eğitim döneminde eğitim alan öğrencilerdir

5. Bu çalışma AÖF öğrencisi olan ve dersane eğitimi alan öğrencilerle sınırlıdır.
6. Bu çalışmada sadece 5 farklı dersane öğrencileri kullanılmıştır.

1.UZAKTAN EĞİTİM

1.1. Öğrenme Kuramları

Tüm eğitim etkinlikleri, öğrenme kuramlarına dayanılarak oluşturulur. Öğrenme kuramları bilginin doğası hakkındaki kuramlarla ilgilidir. Temel olarak nesnelci ve yapıcı olmak üzere birbirinden farklı iki öğrenme yaklaşımı bulunur. Nesnelci kuram, bilginin bilmekten farklı bir şekilde oluştuğunu savunur. Gerçeklik duygulara rağmen vardır. İnsanlar bilgiyi duygularından bağımsız ve objektif bir şekilde elde ederler.²⁵

Nesnelci öğretimde, içerik genellikle sabittir ve doğrusal bir şekilde sunulur. Öğrencilerin bir sonraki aşamaya ulaşabilmeleri için, bilginin ve kavramların öğrenciler tarafından kavranması gereklidir. Öğrenme aktiviteleri, öğrenmeyi kolaylaştırmak için parçalara bölünmüştür. Bu şekilde öğrencilerin parçaları birleştirerek öğrenmeleri beklenir. Genel olarak öğrenme etkinlikleri gerçek hayatla ilgili çok az şey içerir. İçerik genellikle soyut kavramlardan oluşur.²⁶

Nesnelci bakış açısını savunanlar, öğrenciden bağımsız olarak hedeflerin önemini vurgular. Hedefler belirlendikten sonra, bunlar sıraya konularak bir öğrenme hiyerarşisi meydana getirilir. Hazırlanan yapı düşük öğrenme seviyesinden yüksek öğrenme seviyesine ilerlemeyi, diğer bir deyişle tümevarım yaklaşımını ifade eder. Daha sonra her bir hedefle ilgili eğitim tasarlanır. Bu yaklaşıma göre öğrenci, sunulan öğretimi kabul etmesi gereken pasif birey olarak varsayılır.²⁷ Öğrenciler pasif durumda kendilerine verilen görevleri tamamlarlar. Öğrenmenin değerlendirilmesi, verilen içerikten ne kadarının öğrenildiğinin ölçülmesine dayanır. Bu yaklaşıma göre, öğrenme testler yardımıyla ölçülebilir.

Nesnelci öğretimle öğrenilen bilgilerin, geçici ve kısa ömürlü beceriler sağladığı öne sürülmektedir. Öğrenilen bilgi gerçek hayata uygulanamamaktadır. Karşılaşılan sorunları ortadan kaldırabilmek için araştırmacılar tarafından çeşitli öneriler yapılmıştır. Geliştirilen öğrenme kuramları, öğrencinin geleneksel öğretimdeki pasif rolünü bırakması ve öğrenme sürecinde daha aktif bir şekilde yer alması gerektiğini öne sürmektedir.²⁸

Duffy ve Cunningham (1996) öğrenmenin bilginin oluşturulmasıyla, yapılandırılmasıyla (constructivist theory) gerçekleştiğini öne sürer. Yapıcı kuram adı verilen

---

²⁵ Thomas C. Reeves.

²⁶ Ron Oliver, On-line Teaching and Learning: Changing Roles for the Participants, 1999, <http://elrond.scam.ecu.edu.au/oliver/docs/99/ACE.pdf> (6 Ağustos 2010)

²⁷ Thomas C. Reeves.

²⁸ Ron Oliver.

bu öğrenme kuramında, daha etkin bir öğrenme için, öğrenci merkezli bir ortama gerek duyulduğu vurgulanmaktadır. Öğrenciler arasındaki iletişimin, işbirliğinin ve beraber çalışmanın öğrenme için gerekliliği savunulur. Değerlendirme, ayrı bir süreç olarak değil, eğitim içinde bütünleşik şekilde yer almalıdır. Öğrencinin, derste aldığı bilgiyi gerçek hayata ne ölçüde uygulayabildiği değerlendirme için önemli bir kriterdir.

Yapıcı Kuram, bilginin yeri ve niteliği hakkında nesnelci kurama göre daha farklı bir bakış açısına sahiptir. Buna göre, bilgi insanların vücutları ve akılları dışında var olamaz. Gerçeklik, bağımsız olarak var olabilmesine rağmen, bilinenler her kişide farklı bir şekilde oluşur. İnsanlar bilgiyi önceki deneyimlerine ve bilişsel süreçlerine göre şekillendirirler. Öğrenme, bir kişinin hedeflerini karşılayan tutarlı önermeler veya stratejilerin elde edilmesidir. Bu kurama göre, en iyi öğrenmeye gözlem ve diyalog yoluyla erişilebilir. Bu kuramın uygulamasında, değişik görüş açıları öğrencilere sunulurken, bilgilerini kendilerinin oluşturması fırsatı verilir.²⁹

Yapıcı kuram, her geçen gün daha yaygın olarak eğitsel ortamlarda kullanılmaktadır. Özellikle bilgisayar teknolojisinin farklı bakış açıları sunabilme olanağı yapıcı kuramın uygulanabilmesi için zemin hazırlamış ve öğretim çevrelerinde önem kazanmasını sağlamıştır.

Yapıcı kuramcılar öğrencilerin isteklerini, deneyimlerini ve kavrayış mekanizmalarını göz önünde tutmaya çalışırlar. Bu bakış açısında öğrenciler, kavramları, şekilleri ve diğer bilişsel yapıları kendi akıllarında yeniden oluşturarak bir bilişsel denge durumuna erişirler. Yapıcı kuramın temel hedefi, öğrenme ortamını mümkün olduğunca zenginleştirmektir. Bu şekilde öğrenciler bağımsız hareket ederek araştırmaya dayalı öğrenmeyi başarabilirler.³⁰

Öğretmenin rolü, kendi bilgi birikimini öğrencilere aktarmaktır. İnternet gibi yeni teknolojiler öğretmenlere verilecek çeşitli pedagojik rollerin uygulanabilmesini sağlamaktadır. Yapıcı kuramcılar, öğretmene öğrenmeyi kolaylaştırıcı rehber kişi rolü verilmesi gerektiğini vurgularlar. Öğretmenin rolü otoriter bir şekilde bilgiyi anlatan kişi konumundan, öğrencilerin öğrenme süreci içinde danışabildikleri ve bilgi kaynaklarına ulaşmayı kolaylaştırıcı bir unsur durumuna gelmelidir.³¹

Öğretimin sosyal ve ekonomik önemi açık bir olgudur. Teknolojinin hızlı ilerlemesi küresel ekonomiyi bir bilgi ekonomisine dönüştürmeye devam etmektedir. Dünyadaki bilgisayar sayısının, 1997 ve 2002 yılları arasında, 200 milyondan 500 milyona çıktığı tahmin

---

²⁹ Thomas C. Reeves.

³⁰ Thomas C. Reeves.

³¹ Thomas C. Reeves.

edilmektedir.³² Her geçen gün, bilgi teknolojileri ve İnternet, insanların yaşamlarına girmekte ve çalışanların işlerinde bilgi teknolojilerini kullanma oranı hızla artmaktadır.

Dünyada gözlenen bilgi toplumuna geçiş sürecinde yüksek öğretim, kişilerin, şirketlerin ve genelde ülkelerin ekonomik yeterlilikleri için önemli bir etken durumuna gelmektedir.³³ Nüfusun çoğalması ve sürekli eğitime gerek duyulması, geleneksel eğitim yöntemleriyle bu talebin karşılanamamasını beraberinde getirecektir. Geleneksel eğitimin yer, zaman ve kişi sayısı gibi sınırlılıklarının nasıl aşılabileceği, bir süre sonra yanıtlanması gereken bir soru olarak gündeme girmesi beklenmelidir. Ayrıca, öğretim sırasında alınan bilginin gerçek hayata aktarılmasının istenmesi, öğretim sisteminde köklü değişiklikler gerektirmektedir.

Üniversitelerin iki farklı topluluğa hizmet verdiği görülmektedir. Birincisi, bilgi teknolojilerine yakın ve bilgi birikimlerini yeni oluşturmaya çalışan geleneksel öğrenci topluluğudur. Bunlar, kampus ortamında derslerini yüz yüze alan kişilerdir. İkinci topluluk, kariyerlerinde yükselmek amacıyla, asenkron şekilde bilgi teknolojileri üzerinden eğitim almayı tercih eden öğrencilerdir. Her iki topluluğun öğrenme gereksinimleri bilgi teknolojileriyle sağlanabilir.³⁴

Bu bilgilerin ışığında, eğitim çeşitleri iki ana başlıkta toplanabilir. Bunlar senkron (eşzamanlı) ve asenkron (eşzamansız) türde eğitimlerdir. Senkron eğitim zamana bağımlı, aynı mekânda ve yüz yüze verilen eğitimdir. Asenkron eğitimin özelliği zamandan ve mekândan bağımsız şekilde verilebilmesidir. Senkron olarak yapılan uygulamalar da bulunmakla birlikte, İnternet üzerinden genellikle asenkron şekilde eğitim verilmektedir.³⁵

1.2. Uzaktan Eğitim Kuramı

Uzaktan eğitim, öğrenenle öğretmenin farklı ortamlarda gerçekleştirdiği bir eğitim etkinliği olarak tanımlanabilir. Belirli zamanlarda yüz yüze eğitim gerçekleştirilse de, öğrenen öğrenme etkinliğini ders materyalleriyle birlikte tek başına gerçekleştirir.³⁶ Uzaktan eğitim, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iletişimin çoğunluğunun aynı ortamda olmadığı ve teknolojik olanaklar kullanılarak öğretmen ve öğrencinin iki yönlü iletişiminin sağlandığı bir eğitim modelidir.

---

³² M. A. Broad.

³³ M. A. Broad.

³⁴ M. A. Broad.

³⁵ Recep Türkoğlu

³⁶ Ayşe Özünlü, Aysel Özfirat, Serpil Yürüker, "Uzaktan Eğitimde İşitsel Materyalin Önemi ve Yapım Özellikleri, Açık İlköğretim ve Açık Öğretim Lisesi Örnekleri", **II. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuarı'nda sunulan bildiri**, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, 16 – 18 Ekim 2002

Moore ve Kearsley uzaktan eğitimin tanımını, öğrencilerin bakış açısından yaparak, öğretmenler veya eğitim kurumlarının belirlediği zamanlar yerine öğrencilere uygun olacak zamanlarda eğitim verilmesi olarak verir. Geleneksel eğitim ve uzaktan eğitim sistemlerinin en temel farklılığı, kitle iletişim yöntem ve araçlarının uzaktan eğitimde kullanılmasıdır.³⁷

Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim başarılı bir uzaktan eğitimin önemli bir unsurudur. İletişimin gerçekleşebilmesi için bir gönderici, bir alıcı ve bir mesajın olması gerekir. Eğer bu mesaj bir eğitimse bu ortamın eğitsel iletişim ortamı olduğu söylenebilir. İletişim tarihi boyunca teknolojideki ilerlemeler eğitimde paradigmatik değişiklikleri de beraberinde getirmiştir.³⁸ İlk yıllarda uzaktan eğitim uygulamalarında basılı materyaller kullanılırken, sonraları çeşitli görsel ve işitsel araçların kullanıldığı görülmektedir.³⁹ Bu araçlar telefon, radyo, televizyon ve ses kasetleridir. Özellikle son yıllarda Web, CD-ROM ve video konferans gibi teknolojilerle yapılan eğitim hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır.

Uzaktan eğitim uygulamalarında kullanılan araçlar ve teknolojiler, basılı, işitsel, görsel ve elektronik materyaller olarak dört ana grupta toplanabilir.⁴⁰ Basılı materyaller olarak, ders kitabı, ders notu, çalışma kitapları ve yardımcı kitaplar verilebilir. Radyo programları, ses kasetleri ve CD'leri ve telefon işitsel materyallerdir. Görsel materyaller, TV programları, video kasetler, slaytlar ve video konferans uygulamalarıdır. Genel olarak bir bilgisayar içinde saklanmaya uygun içeriğe, elektronik materyal adı verilir. Bunlar, web sayfası, e-posta, kelime işlemci dosyaları, bilgisayar konferansı ve tartışma mesajlarıdır.

1.2.1. Dünyada Uzaktan Eğitim

Mektupla eğitim, yapılan ilk uzaktan eğitim uygulamalarından biridir. Posta üzerinden gönderilen basılı materyaller, temel iletişim öğretim ve öğrenme yoludur. On dokuzuncu yüzyılın ortalarında Avrupa ve Amerika'da geliştirilmiş ve hızlı bir şekilde yaygınlaşmıştır. Posta ortamı, 1800'lü yılların sonundan itibaren, 40 yıl boyunca baskın iletişim sistemi olarak kullanıldı. Bunun yanında yeni iletişim teknolojileri de denendi. Hareketli resimler, resimli görsel açıklamalar 1910 ve 1920 arasında kullanıldı. Birinci dünya savaşından sonra, eğitsel amaçlı radyo yayınları başladı. İki dünya savaşı arasındaki sürede, Amerika Birleşik Devletlerinde iki yüzün üstünde eğitim kurumu radyo yayını yapmak için

³⁷ Mehmet Kesim ve Ali Ekrem Özkul. "Bilişim Teknolojilerinin Açık öğretimde Kullanılması" **Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı'na Sunulan Bildiri**. Ankara:ODTÜ, 13-15 Mayıs 2002

³⁸Bizhan Nasseh, A **Brief History of Distance Education**, 1997, <http://www.senior.net.org/edu/art/history.html> (12 Ağustos 2010)

³⁹ Dursun Gökdağ, "Türk Yüksek Öğretim Kurumlarının Yararlanamadığı Güç: Uzaktan Öğretim", **1. Açık-Uzaktan Eğitim Sempozyumunda Sunulan Bildiri**. Eskişehir:Anadolu Üniversitesi, 2002, 20-22.

⁴⁰ Ayşe Özünlü, Aysel Özfirat, Serpil Yürüker

yetki aldı. Bütün bu olanaklara rağmen, radyonun eğitsel amaçlı kullanımı oldukça kısıtlı kalmıştır. 1940 yılına kadar sadece bir dersin kredili olarak üniversite eğitiminde kullanıldığı bildirilmiştir.⁴¹

Radyo eğitimiyle edinilen bilgi birikimi, 1950'lerde ortaya çıkan televizyonun, eğitsel amaçla kullanılmasında yararlandı. Çeşitli vakıf kuruluşlarının sağladığı finansal olanaklarla televizyonun eğitsel bir araç olarak kullanılmaya başlanması 1960'ları buldu. O dönemdeki genel görüşe göre, televizyonla yapılan eğitimin bir yöntem değil, sadece bir araçtır.

Yüksek öğrenimin maliyetinin yükselmesi, hareketli bir nüfusun varlığı, kariyerde yükselme isteği gibi durumlar geleneksel olmayan eğitime olan ilgiyi arttırmıştır. Bu gerekçelerle kurulan İngiltere Açık Üniversitesi'nin başarısı, bu tür üniversitelerin diğer ülkelerde de kurulmasına öncülük etmiştir. Amerika, Japonya ve Türkiye'deki Açık Üniversiteler, İngiliz Açık Üniversitesi örnek alınarak kurulmuşlardır.⁴² İngiliz Açık Üniversitesi televizyon ve radyoyu eğitimde kullandığından geleneksel eğitime göre daha üst düzey bir profil çizmiştir. Bu şekilde öğrencilerin gereksinimlerine cevap verebilmiş ve geleneksel eğitim programlarına bir alternatif oluşturmuştur.⁴³

Video konferans, kablolu televizyon ve kapalı devre televizyon gibi teknolojilerin, 1970 ve 1980'li yıllarda uzaktan eğitimde kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan teknolojilerin maliyetlerinin yüksek olması, uygulamaların sınırlı kalmasına yol açmıştır. Ucuz, hızlı ve küresel erişim olanağı sağlayan Internet'in 1990'larda gündeme girişiyle birlikte, uzaktan eğitimde web-temelli eğitim olarak adlandırılan bir eğitim türü ortaya çıkmıştır.⁴⁴

Sadece Amerika'daki Üniversiteleri ve araştırma kurumlarını birbirine bağlayan bir ağ olarak, uzun senelerdir var olan Internet, 1993 yılında ilk web izleyicisi yazılımının ücretsiz olarak sunulmasıyla birlikte yaygınlaşma eğilimine girmiştir. Internet'e bağlı ve üzerinde web sunucusu adı verilen bir yazılım çalıştıran bilgisayarlar, her türlü elektronik bilgiyi sunan cihazlar haline gelmiştir. Internet'in eğitim amacıyla kullanılması, 1993'ü izleyen yıllarda, genellikle yüz yüze dersler için destek materyallerinin web sunucularında sunulmasıyla başlamıştır.⁴⁵

---

⁴¹ Bizhan Nasseh.

⁴² Bizhan Nasseh.

⁴³ Seppo Tella, **The Poor Relation of the Education System? Aspects of Distance Education and Open and Distance Learning**, 2003, <http://www.edu.helsinki.fi/media/mep6/Tella.pdf> (12 Ağustos 2010).

⁴⁴ Marina Stock Mclsaac ve Charlotte Nirmalani, s.435.

⁴⁵ David Crossman, 2: The Evolution of the World Wide Web as an Emerging Instructional Technology Tool, Badrul Khan.(Ed.), in **Web-Based Education**, Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology Publications,1997, s.7

1.3. Açık öğretim Uygulamasının Sebepleri

Açık öğretim sistemi kendiliğinden ortaya çıkmış bir uygulama değildir. Bu sistem aşağıda sıralanan nedenlerin ürünüdür:

- Her düzeyde eğitime olan talebin artması ve örgün eğitimin buna cevap verememesi,
- Geleneksel eğitim uygulamaları ile aşılamayan eğitim sorunlarını yeni iletişim teknolojileri kullanarak ve çok ortamlı yaklaşımla çözüme eğilimi,
- Her isteyene, hayat boyu eğitim sağlama görüşü.

1.4. Dünyada Açık öğretim Uygulamaları

Burada iki önemli noktayı vurgulayalım. Birincisi, açık öğretim, örgün öğretim yanında başvurulan ikinci sınıf bir öğretim değildir. Çünkü açık öğretim uygulamalarında, özel olarak hazırlanmış ders kitapları, televizyon, radyo ve bilgisayar programları kullanılır. Gerekli hallerde alanda en iyi yetişmiş öğretim elemanlarının sunduğu akademik danışmanlık faaliyetleri vardır. En yeni ölçme ve değerlendirme metotları kullanılır. Böyle bir sistem çok modern bir donanıma sahiptir.

İkincisi, açık öğretim fakir ülkelerin başvurduğu bir öğretim şekli de değildir. Üstelik bu sistemi öncelikle dünyanın en zengin ve sanayileşmiş ülkeleri uygulamaktadır. Dünyada Açık öğretim Uygulamaları Dünyanın birçok ileri ülkesinde açık öğretim yapan kurumlar vardır. Bunlar, öğretmen eğitimi de dâhil olmak üzere çeşitli düzeylerde ve alanlarda eğitim yapıyorlar. Buna yüksek lisans eğitimi de dâhildir. Şimdi bunlardan açık yükseköğretim yapan bazılarını inceleyelim:

Amerika Birleşik Devletleri Amerika Birleşik Devletleri, üniversitelerdeki maliyet artışları karşısında açık öğretim yapan üniversiteler kurmuştur. Pennsylvania ve South Carolina Üniversiteleri bunların başında sayılabilir. Bu üniversiteler televizyon ve bilgisayar sistemleriyle öğrencilerin evlerine kadar ulaşarak, gerektiğinde danışman öğretim üyeleriyle öğrenciler arasında bu yolla danışmanlık hizmeti sağlayabilmektedir.

1.4.1. Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi, Avrupa ülkelerinde açık öğretim yapan üniversitelerin yardımıyla beş ayrı dilde eğitim yayınları başlatmıştır. Bu yayınlar şimdilik dil öğretimi ve yabancıların

eğitimine yöneliktir. Gelecekte bu çalışmaların uluslararası açık đđretime dönüştürülmesi planlanmaktadır.

1.4.2. İngiltere

İngiltere, yükseköğretim alanında "Açık niversite"yi kuran ilk ülkedir. "Açık niversite", yükseköğretim olanağı bulamamış yetişkinlerle, maddi durumları örgün üniversitelerde okumaya elverişli olmayan gençlere yükseköğretim fırsatı yaratmakta ve BBC'in yardımıyla tüm İngiltere'ye televizyon yayını yapmaktadır. Açık niversiteye kaydolmak için okur-yazar olmak yeterli olmaktadır.

1.4.3. Japonya

Japonya da açık yükseköğretim amacıyla açık niversite kurmuş bir ülkedir. Yarım milyona yakın Japon, İngiliz Açık niversitesi modeline göre kurulmuş olan bu sistemden yararlanmaktadır. İngiliz Açık niversitesinde olduğu gibi, Japon Açık niversitesinde de eğitim, televizyon yayınlarıyla desteklenmektedir.

1.4.4. Almanya

Almanya'da "Hagen niversitesi", açık yükseköğretim yapan diğer bir niversitedir. Ayrıca "Tübingen niversitesi" ğretmenler için sürekli olarak hizmet içi eğitim yapıyor. Telekolleg ise yetişkinlere yönelik yayın yapan bir kuruluştur. Bu belli başlı uygulamalar dışında, Sovyet Rusya'da, Kanada'da, Fransa'da, Hindistan'da, İsrail'de değişik konularda ve değişik kesimden kişilere yönelik eğitim yapan açık ğretim sayılabilecek çalışmalar vardır.

2. TÜRKİYE'DE AÇIKÖĞRETİM EĞİTİMİ

Türkiye'de İlk Açık öğretim Uygulamaları 1960 yılında, ortaöğretim düzeyinde, bazı teknik konuları mektupla öğretmek amacıyla kurulan Mektupla Öğretim Merkezi tek boyutlu ve sınırlı amaçlı da olsa Türkiye'de bu konudaki ilk uygulama sayılabilir. 1974 yılında bu merkez, "Mektupla Öğretim Okulu"na dönüştü. Mektupla Öğretim Okulu, öğretmen yetiştirmeye yönelik programlar uyguluyordu. Bu programlar şunlardır:

- Eğitim Enstitüsü'nün Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen Bilgisi, Yabancı Diller, Resim, Müzik, Beden Eğitimi programları,
- Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'nun İşletme, Muhasebe, Büro Yönetimi, Turizm, Kooperatifçilik, Sigortacılık, Bankacılık, Turizm İşletmeciliği programları,
- Yüksek Teknik Öğretmen Okulu'nun Tesviye, Demir, Elektrik, Elektronik, Sıhhi Tesisat programları,
- Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'nun Giyim, Nakış, El sanatları ve Çiçek, Aile Ekonomisi, Beslenme, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi programları.

Bu programlara 1974 - 1975 öğretim yılında toplam 47.156 öğrenci alındı. Kayıtlı öğrencilerin bir kısmı öğrenimini tamamladı. 1978 - 1979 öğretim yılında 2126 öğrenci Gazi Eğitim Enstitüsüne devredildi. Böylece bu girişim de son bulmuş oldu. 1974 yılında kurulan diğer bir kurum da Deneme Yüksek Öğretmen Okulu'dur. Bu kurum, uygulamalarda en yeni teknolojileri kullanarak Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji alanlarında öğretmen yetiştirmek ve uygulama sonuçlarını geliştirip yaygınlaştırmak amacıyla kurulmuştur. Yapılacak olan eğitimde, televizyon ve radyonun etkili olarak kullanılması, basılı öğretim materyalleri hazırlanması ve bunların yanında yüz yüze öğretimin de yapılması planlandı. Kurum, kuruluşundan bir yıl sonra, 1975'te kapatıldı. Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR) diğer bir uzaktan öğretim girişimidir. 1975 tarihinde, lise ve dengi okul mezunu öğrencilere öğretim sağlamak amacıyla kuruldu. Mektupla Öğretim Merkezi'nin tüm araç - gereç ve binaları da bu kuruma devredildi.

Yaygın Yükseköğretim Kurumu'nun yürüttüğü uzaktan öğretim programları şunlardır:

- Teknik, hayati, sosyal bilimler alanındaki açık yükseköğretim programları,
- Eğitim Enstitüleri, İslam Enstitüsü ve Ticaret - Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'nu, dışarıdan bitirme programları,

- Eğitim Enstitüleri, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Ticaret - Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'nun mektupla öğretim programları.

Sayılan programlara yaklaşık 75 bin öğrenci kaydedildi. Bu sayı tüm yükseköğretim içinde % 6,6'lık bir kapasite artışını ifade ediyordu. Bu çalışma dışında, 1978 yılında, Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Örgün Yükseköğretim Dairesine yeni bir işlev verilerek, görevdeki ortaöğrenimli 140.000 kadar ilkokul öğretmenine iki yıllık yükseköğrenim kazandırılması hedeflendi. Yapılan planlamaya göre, bu eğitimin 15 eğitim enstitüsünde 12 yılda tamamlanması gerekiyordu. Bu çalışmalar 1982 yılında 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'nın çıkışına kadar sürdü. Yasanın çıkışıyla uzaktan öğretim alanında yeni bir oluşum başladı. Bu da Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi'dir.

2.1. Eskişehir Anadolu Üniversitesi

Türk yükseköğretim sisteminde 24. yılını tamamlayan Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi, 1.100 bin öğrencisi ve 950 bin mezununa uzaktan eğitim yoluyla yüksek öğrenim sağlamanın yanı sıra özel projeler yardımıyla Türkiye'nin eğitim sorunlarının aşılmasında vazgeçilmez bir rol üstlenmektedir.

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi, ülkemizde çağdaş anlamda uzaktan eğitim modeli ile yeni ihtiyaçların karşılanması konusunda hızla harekete geçebilen çok esnek bir yapıya, güçlü bir organizasyona sahiptir. Uluslararası düzeyde işbirlikleri için cazibe merkezi haline gelen Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi, sahip olduğu teknik alt yapı, kalite düzeyi yüksek ve verimli çalışabilen üretken insan kaynağı ile kendini sürekli yenileyerek uyguladığı uzaktan eğitim modeli ile Türk Yükseköğretim Sisteminde ülkemizde yükseköğretim alanında birçok ilkleri ve yenilikleri uygulamaya koymaktadır. Bu yönü ile dünyanın mega üniversiteleri arasında yer almaktadır.

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi ülkemizde yüksek öğrenim talebini karşılamada sağladığı kapasite yanında milli eğitim, sağlık, ilahiyat, tarım, polis, jandarma, kara, deniz ve hava komutanlıkları personeline yönelik ön lisans, lisans tamamlama ve lisans eğitimlerini uzaktan eğitim modeli ile sürdürmektedir. Ayrıca Anadolu Üniversitesi Türkiye ekonomisi ve iş yaşamına sağladığı geniş ölçekli katkılarla saygınlık kazanmış ve uluslararası rekabette başarılarla imza atmış sektör temsilcisi kuruluşlara yönelik insan kaynağı geliştirme projeleri aracılığıyla toplumumuzun eğitim düzeyinin artmasına büyük katkıda bulunan çağdaş bir eğitim kurumudur.

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi eğitim yaptığı toplam 35 programıyla, ulusal sınırları aşarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve 6 Batı Avrupa ülkesinde yaşayan Türk vatandaşlarına eğitim hizmetini çağdaş uzaktan eğitim sistemi ile götürüyor. Bugün Türkiye’de üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin yaklaşık % 40’ı Anadolu Üniversitesi öğrencisidir. Bunların bir kısmı; koşulları gereği örgün eğitime devam etme olanağı bulunmayan öğrenciler. Uzaktan Eğitim, bu yönüyle, fiziksel, işitme ve görme engeline sahip vatandaşlar yanında cezaevlerinde hükmünü tamamlamaya çalışan vatandaşlarını da göz ardı etmeden eğitimde fırsat eşitliğini her koşulda sağlamaya çalışmaktadır.

6 Kasım 1981 tarihinde yürürlüğe giren ve Türk Yükseköğretimini yeniden düzenleyen 2547 sayılı kanunun 5. ve 12. maddeleri, Türk Üniversitelerine Sürekli ve Açık öğretim yapmak hakkını tanımıştır. Daha sonra bu görev bilimsel birikim, akademik deneyim, nitelikli insan kaynağı ve uluslararası standartlarda teknik/teknolojik altyapıya sahip olan Anadolu Üniversitesi’ne 20 Temmuz 1982’de çıkartılan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile verilmiştir. Mevcut İletişim Bilimleri Fakültesi bünyesinden doğan Uzaktan Eğitim Sistemi böylece ülke düzeyinde uzaktan öğretim hizmeti ile görevlendirilmiştir.

1981 yılında Türkiye’de yüksek öğrenime olan talep 420 bin iken, üniversitelere girebilen öğrenci sayısı 54 bin dolayındaydı. Yani o dönemde var olan üniversiteler talebin yaklaşık % 13’ünü karşılayabiliyordu. Öte yandan eğitim teknolojisindeki gelişmeler, eğitimin duvarların dışına taşınması düşüncesini, uzaktan eğitim modelini zorunlu kılıyordu. Bu düşünceler uygulamaya dönüştü ve Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi 1982-83 öğretim yılında, yüksek eğitimde yüksek standartlarda fırsat eşitliği ilkesiyle ve uzaktan eğitim sistemi ile eğitim veren ilk fakülte olarak hizmete başladı. İlk yıl İktisat ve İş İdaresi lisans programlarına 29.500 öğrencinin kaydolması, Uzaktan Eğitim Sistemi ile yüksek öğrenim ihtiyacının ve talebinin boyutlarını açıkça ortaya koyuyordu.

1982-1993 yılları arasında Türkiye’de, Anadolu Üniversitesi’nin sunduğu Açık öğretim’e olan talep hızla arttı. Bu yıllar arasında sadece İşletme ve İktisat Lisans Programları ile yetinilmedi. Milli Eğitim Bakanlığı ile imzalanan protokol gereğince yaklaşık 200 bin öğretmene ön lisans ve lisans tamamlama olanağı sunuldu. Ayrıca, KKTC’den de uzaktan eğitim programlarına öğrenci kaydına başlandı. Sağlık Bakanlığı ile yapılan protokol gereğince iki yıllık Ebelik, Hemşirelik ve Sağlık Teknikerliği Ön Lisans Programları; Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ile yapılan protokol gereğince iki yıllık Tarım ve Veterinerlik Ön lisans Programları açıldı. 1987 yılında Batı Avrupa Projesi adı altında Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik lisans ve ön lisans programları uygulanmaya başlandı.

1993 yılında Uzaktan Eğitim Sistemi, 496 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile günün eğitim gereksinimlerine göre yeniden yapılandı. İktisat ve İşletme programları dört yıllık İşletme ve İktisat Fakültelerine dönüştürüldü. Bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre Açık öğretim Fakültesi ise, Uzaktan Öğretim Sistemi ile ilgili kitap, radyo-TV programları, bilgisayar, akademik danışmanlık, organizasyon, sınav ve her türlü öğrenci işleri gibi hizmetleri vermekle yükümlü kılınmış ve ön lisans, lisans tamamlama, lisans ve her türlü sertifika programlarını yürütmekle görevlendirilmiştir.

1993-1997 yılları arasında Açık öğretim Fakültesi bünyesinde kurulan Sosyal Bilimler, Ev İdaresi, Büro Yönetimi, Halkla İlişkiler gibi 17 ön lisans programı geliştirildi. Daha önceden ÖSYM tarafından yapılmakta olan Açık öğretim sınavları 1996 yılından itibaren Anadolu Üniversitesi tarafından yapılmaya başlandı. 1998 yılından itibaren ise değişen teknolojik koşullar ve özellikle eğitim gereksinimlerinin farklılaşmasıyla, başta İnternet olmak üzere çağdaş iletişim teknolojilerinin çok daha yoğun olarak kullanıldığı ve Uzaktan Eğitimi klasik işlevlerinin ötesine taşıyan yapılanmalarla birlikte yeni bir dönem başladı.

Türk Yükseköğretim Sistemi ve Üniversitemiz açısından son derece önemli olan Uzaktan Eğitim Sistemi 1998 yılından itibaren klasik amaçların ötesine geçirildi ve bu değişimin gerektirdiği etkin bir yönetsel yapıya kavuşturuldu. Bu yönde Anadolu Üniversitesinin tüm akademik, teknik ve idari birimleri Uzaktan Eğitim Sistemi'ne etkin bir şekilde katkı sağlayabilir hale getirildi. Diğer yandan bu sistem içinde eğitim yapan fakülteler arasında iletişim ve işbirliği daha etkin ve verimli düzeye kavuşturuldu. Oluşturulan proje grupları ile Türkiye'de Uzaktan Sistemi ile açılacak yeni eğitim alanları tanımlanarak, yaşam boyu eğitime fırsat sağlandı. Böylelikle çağdaş bilgi ve iletişim teknolojilerinden daha yoğun ve yaygın biçimde yararlanıldı ve eğitim programları tasarlanarak uygulanmasına başlandı.

1998 yılından itibaren uzaktan eğitim yöntemiyle hizmet sunan İşletme, İktisat ve Fakülteleri'nin akademik programları yeniden yapılandırıldı. Ön lisans ve lisans dersleri arasındaki tekrarlar giderildi; içerikler gözden geçirildi. Tüm kitaplar uzaktan eğitimdeki çağdaş gelişmelere paralel olarak yeniden tasarlandı, yazıldı ve basıldı; kitapların içeriği ile paralel olacak şekilde TV eğitim programları yenilendi; CD-Romlar üretildi. Uzaktan Eğitim Sistemi'ne öğrenci alımında kontenjan kısıtları kaldırıldı. 1998 öğretim yılından itibaren TRT 4' ten, öğrencileri bilgilendirmek ve motivasyonlarını arttırmak amacıyla "Üniversitemizden Haberler" isimli haber programı eğitim-öğretim dönemi süresince akademik takvime uygun olarak yayınlanmaya başladı. 1998 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin akademik sorumluluğunda İlahiyat Ön lisans Programı açıldı. Fakültemizin

<http://www.aof.anadolu.edu.tr> adresinde bulunan İnternet sitesi, öğrencilerin hizmetine sunuldu. 1999 tarihinde ise öğrencilerin sınavlara daha etkin hazırlanmalarını sağlamak amacı ile “İnternet Tabanlı Deneme Sınavları” uygulaması başlatıldı. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi üniversitelerle kurduğu işbirliği çerçevesinde karasal hatlar üzerinden ve uydu bağlantılı olarak Video konferans ortamını oluşturdu. 1999 yılından başlayarak ara sınav, yıl sonu sınavı ve bütünleme sınavı öncesinde TRT 4’ten bir hafta banttan, bir hafta da canlı olarak “Sınava Hazırlık” programları yayınlanmaya başlandı. 1999 yılında İletişim Merkezi, öğrencilerin her türlü soru, sorun ve önerilerini aktarabileceği bir merkez olarak kuruldu.

2000 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Açık öğretim Fakültesinde Okul Öncesi ve İngilizce Öğretmenliği Lisans Programları açıldı. 2001-2002 öğretim yılında ülkemizde ilk kez İnternet dayalı Bilgi Yönetimi Ön lisans Programı eğitim-öğretime başladı. Yine aynı öğretim yılında gelişen koşullara uyum sağlamak, kendini farklı alanlarda geliştirmek isteyen örgün bölümde okuyan ve halen bir yüksek öğretim programına kayıtlı olan ya da mezunlara yönelik olarak ikinci öğretim olanağı veren “İkinci Üniversite” uygulaması başlatıldı. Açık öğretim’in, örgün yüksek öğretime entegrasyonunu sağlamak amacıyla YÖK ile birlikte gerçekleştirilen “Dikey Geçiş” uygulaması başladı. Yine 2002-2003 Öğretim yılında öğrencilerimizin daha başarılı olabilmeleri için İnternet üzerinden ve CD ile alıştırma yazılımlarının üretimine başlandı. 2003-2004 Öğretim yılında Jandarma ve Polis Ön lisans Meslek Eğitimi Programlarıyla, Jandarma Genel Komutanlığındaki astsubaylarımızın ve Emniyet Genel Müdürlüğünde görev yapan polislerimizin eğitim düzeylerini yükseltmek amacıyla ön lisans eğitimi programları başlatıldı. 2004-2005 öğretim yılında ise Kara, Hava ve Deniz Komutanlıkları Personeline Ön lisans eğitimi verilmektedir. Bu bölümlerde okuyan öğrenciler için lisans tamamlamalarına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. 2005-2006 Öğretim Yılında “Birleşmiş Markalar Derneği” üyesi kuruluşların mezunlarını işe almada öncelik verecekleri “Perakende Satış ve Mağaza Yönetimi Ön lisans Programı” eğitime başlamıştır. 2006-2007 öğretim yılında Adalet Bakanlığında çalışan lise ve dengi okul mezununa Meslek Eğitimi Ön lisans Programı başlatılmıştır. 2007-2008 öğretim yılında öğretime başlamak üzere Sınıf Öğretmenliği lisans tamamlama programına ilişkin çalışmalar da başlatılmıştır. Uzaktan Eğitim Sistemi İşletme Fakültesi, İktisat Fakültesi ve Açık öğretim Fakültesi’nden oluşmaktadır.

2.2. Öğretim Ortamları

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de uzaktan eğitim sürecinde öğrenme genellikle öğrenci merkezli olarak sürdürülmektedir. Bu nedenle de hazırlanan tüm öğretim materyalleri

biçim ve içerik açısından öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlayacak şekilde tasarlanmaktadır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde bugün ders kitapları, televizyon programları, akademik danışmanlık hizmetleri, e-öğrenme hizmetleri ve video konferans uygulamaları ana öğretim materyallerini oluşturmaktadır. Sistemde buna ek olarak sınav ve öğrenci destek hizmetleri de yer almaktadır.

2.2.1. Basılı Materyaller

Uzaktan eğitimde ders kitabı tasarımı, yazımı, basımı ve dağıtımı hem çok zaman almakta, hem de bilgi, beceri, deneyim ve çok güçlü bir teknik altyapı ile uzman bir ekibi gerektirmektedir. Ders kitabı yazımında en önemli süreç, öğrenme içeriğinin belirlenmesinden sonra öğrenciyi çok iyi tanıyıp onun öğrenme durumlarının saptanmasıdır. Öğrencinin kendi kendine öğrenmesinde etkili ve verimli bir materyal olan ders kitabı; düşünceleri, kavramları, olguları tam, doğru ve anlaşılır biçimde tümevarım yöntemiyle ileten, biçimsel (renk, şekil, büyüklük, çizim ya da fotoğraf) açıdan çeşitli özelliklere sahip bir öğretim aracıdır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde temel öğretme-öğrenme aracı olan ders kitapları 1982'den beri uzaktan eğitim tekniğine göre ve öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlayacak şekilde planlı ve örgütlü bir çalışma sonucunda hazırlanmaktadır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde kullanılan ders kitapları, alanında deneyimli ve uzman bilim adamları, editör, eğitim teknologları, televizyon editörü, sanat danışmanları, dil ve ölçme-değerlendirme uzmanları tarafından tasarlanıp yazılmaktadır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde başlangıçta kitap yazımına ilişkin geleneksel tasarım ilke ve yöntemleri kullanılmış, 1999 yılından bu yana yeniden yapılanmaya gidilerek yeni bir tasarım grubu oluşturulmuştur. Yine bu tarihten itibaren bütün Ön lisans ve lisans programlarına ait kitapların ders içerikleri gözden geçirilmiş ve kitapların yeniden yazım süreci başlatılmıştır. Öğrencinin kendi kendine çalışmasını sağlayacak şekilde düzenlenen ders kitapları, çağdaş eğitim teknolojisi yöntemleri doğrultusunda, İnternet ve televizyon programlarıyla uyumlu olarak basılıp öğrencilere ulaştırılmaktadır. Bugüne kadar yeniden tasarımı olarak yayım ve basımı gerçekleştirilen farklı türdeki kitapların sayısı **281**'dir. **Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi**'nde her yıl yaklaşık 5 milyon kitap öğrencilere ulaştırılmaktadır. Kitap yazımları alanlarında uzman **605** öğretim üyesinin yazarlığında ve 162 öğretim üyesinin editörlüğünde gerçekleştirilmektedir.

2.2.2. Radyo ve Televizyon Programları

Uzaktan Eğitim Sistemi'nde basılı materyalleri destekleyen Televizyon ve Radyo programları, yaratıcı süreçler sonucunda gelişmiş teknik olanaklar işe koşularak eğitim teknolojileri ve deneyimli teknik ekibin işbirliği ile üretilmektedir.

Televizyon ve radyo programları hazırlanırken, basılı malzeme içinden televizyon ya da radyoda sunulabilecek konular, program koordinatörleri, editör, senaryo yazarı ve yönetmen, işbirliğiyle belirlenmektedir. Bundan sonraki aşamalar, senaryo yazımı, programların yapımı ve yayınlanmasıdır.

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nin kuruluşundan bugüne kadar Ön lisans, lisans tamamlama ve lisans programlarına yönelik olarak hazırlanan televizyon programı sayısı yaklaşık **5200**'dür. TRT'nin 4. kanalında yayınlanan televizyon ders programlarında 508 öğretim üyesi görev almıştır. Yılda 24 hafta, haftada 37 saat ve yılda 888 saat televizyon yayını yapılmaktadır. Programlar yılda en az iki kez yayınlanmaktadır.

Radyo programlarımız TRT Radyo 1'den yayınlanmaktadır. Yayınlanan radyo programlarının sayısı ise 400'dür.

2.2.3. Canlı Yayınlar

1999 yılından başlayarak ara sınav, yılsonu sınavı ve bütünleme sınavı öncesinde TRT 4'ten bir hafta süreyle banttan, bir hafta da canlı olarak **Sınava Hazırlık** programları yayınlanmaya başlanmıştır. Uzaktan Eğitim Sistemi içinde yer alan İşletme, İktisat ve Açık öğretim Fakülteleri öğrencilerinin ara, yılsonu ve bütünleme sınavlarına daha iyi hazırlanmaları amacıyla başlatılan "sınava hazırlık canlı yayın" programlarına 0-800'lü hatlar ile katılan öğrenciler, en çok zorlandıkları soru ve konular hakkında ilgili dersin öğretim elemanından bire bir bilgi almaktadır. Böylelikle, Açık öğretim Sistemi'nde televizyonla etkileşimli (interaktif) eğitim olanağı uygulamaya geçirilmiş ve üniversitemiz ulusal yayın ağında canlı yayın yapan ilk üniversite olmuştur.

2.2.4. Video Konferans

Anadolu Üniversitesi Uzaktan eğitim Sistemi'nde kullanılan bir diğer öğretim bileşeni Video konferanstır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi, üniversitelerle

kurduğu işbirliği çerçevesinde karasal hatlar üzerinden ve uydu bağlantılı olarak video konferans ortamını oluşturmuştur ve ilk denemesini 1997 yılında gerçekleştirmiştir.

1999'da Kazakistan'daki Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesi'nin Ekonomi bölümünde öğrenim gören öğrenciler pazarlama derslerini video konferans tekniği ile Eskişehir'den Anadolu Üniversitesinden aldılar.2004-2005 öğretim yılından beri ise Video konferans uygulaması ile KKTC'deki öğrencilere 16 farklı ders için haftada 22 saat Akademik Danışmanlık dersleri yürütölmektedir.

Ayrıca 2007 yılından buyana Almanya (Köln), Ankara ve İstanbul (Aksaray) ile video konferans bağlantıları gerçekleştirilmektedir.

2.2.5. Akademik Danışmanlık Hizmetleri

Akademik Danışmanlık, Uzaktan Eğitim Sistemi'nin en önemli unsurlardan biridir. Bu yöntemle öğrenciler, anlayamadıkları konuları öğretim üyelerine yüz yüze danışarak kavrayabilir, diğer öğrencilerle etkileşerek, öğrendiklerini pekiştirirler. Türkiye'de bir çok üniversitenin destek verdiği bu hizmetin temel amacı, alanında uzman öğretim üyeleri ile öğrencileri buluşturup, daha iyi öğrenmenin sağlanması için öğrencilerle etkileşimi artırmaktadır. Danışmanlık Hizmetleri; **10** ders için toplam **74** merkezde, **861** öğretim elemanı tarafından akşamları veya hafta sonlarında üniversite kampüslerinde yürütölmektedir.

2.2.6. E-Öğrenme Hizmetleri

Öğrencilerimizin, internet üzerinden istedikleri zamanda ve istedikleri yerde ders çalışmalarını sağlayan bir dizi elektronik öğrenme (e-Öğrenme) hizmetinden oluşmaktadır. Öğrencilerimizin e-Öğrenme etkinliklerinden ücretsiz olarak 7 gün 24 saat yararlanmaları mümkündür.

2.2.7. Sesli Kitap

2004-2005 öğretim yılında başlatılan sesli kitap hizmeti, görme engelli ya da ekrandan kitap okumakta güçlük çeken öğrenciler için uygulamaya konulmuştur. Kitaplar üniversitemiz Devlet Konservatuvarı öğretim üyeleri ve Tiyatro Anadolu sanatçıları tarafından radyofonik bir biçimde seslendirilmekte, ses efektleri ile anlatım zenginleştirilmekte ve mp3 olarak İnternet'ten yayınlanmaktadır. Ayrıca isteyen öğrenciler için sesli kitaplar CD, ses kaseti gibi çeşitli formatlarda da hazırlanabilmektedir. Sesli kitap hizmeti kapsamında 32 ders

hem İnternet'ten e-sesli kitap olarak yayınlanmakta hem de görme engelli öğrencilere CD olarak gönderilmektedir.

2.2.8. Uzak Sınıflara İnteraktif Ders Uygulaması

Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi 2003-2004 öğretim yılında hayata geçirdiği Sanal Sınıf uygulaması ile İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı öğrencilerine yönelik olarak interaktif bir uygulama başlattı. Bu uygulama ile öğrenci ile öğretim elemanı arasında sanal sınıf ortamında etkileşimli bir eğitimi gerçekleştirmektedir.

2.3. Büro Hizmetleri

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi, ülkenin dört bir yanına ve ülke dışına yayılmış binlerce öğrenciye büroları aracılığıyla ulaşmaktadır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde öğrenci işlerini yürütme görevini üstlenen bürolar, İşletme, İktisat ve Açık öğretim Fakültesine kayıtlı öğrencilerin her türlü öğrenci hizmetlerini merkeze gelmeden yürütmelerini sağlamak amacı ile kurulmuştur.

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi, kurulduğu 1982 yılında 29.445 öğrenci kitlesine hizmet verebilmek için öğrencilerin yoğun olarak yaşadığı altı şehirde Açık öğretim bürolarını ve Eskişehir'de Merkez Büroyu kurmuştur. Merkez büro, üniversite ve bürolar arasındaki bilgi akışının koordinasyonunu sağlamak amacıyla oluşturulmuş ve öğrencilere destek hizmeti sağlayan bir birimdir. Kuruluş yılından itibaren, yıldan yıla artan öğrenci sayısı ile değişik illerde de büroların açılması gündeme gelmiştir. 2007 yılı itibariyle, 81 şehir ve Lefkoşa'da toplam 89 büro yaklaşık 1.100 bin uzaktan eğitim öğrencisinin hizmetinde bulunmaktadır. Nüfus sayısının fazla olması ve uzaklık gibi faktörler ise İstanbul ve Ankara gibi büyük illerde birden fazla büro kurulmasını gerekli kılmıştır. Bu büroların 73 adedi üniversitenin kendi mülküdür.

Uzaktan Eğitim Sistemi ile öğretim gören öğrenciler, Açık öğretim bürolarından şu hizmetleri alabilmektedirler:

- Ders kitaplarının dağıtımı
- Öğrenci belgesi
- Askerlik tecil işlemleri
- Not durum belgesi (Transkript)
- Yeniden öğrenci kimlik kartını düzenlemesi
- Kayıt silme

- Ön lisans yazısı, Ön lisans diploması
- Başarı Belgesi
- Öğrenci bilgilerinde değişiklik yapılması

Ayrıca son yıllarda meslek yüksek okullarında öğrenim gören öğrencilere 4 yıllık okullara girme ve örgün lisans eğitimi olan veya mezunlara verilen “İkinci Üniversite” hakkı sistemdeki öğrenci sayısını da artırmaktadır. Bu tür olanaklarla Uzaktan Eğitim Sistemi’ne giren öğrencilerin, kayıt ve kayıt yenileme gibi işlemleri de bürolar tarafından yapılmaktadır. Merkez büro, diğer büroların verdikleri hizmetlere ek olarak kayıt silmek, askerlik şubeleri, Emekli Sandığı gibi kuruluşlara öğrencilerle ilgili belgeler göndermek, not durum belgesi vermekle görevlidir.

1982 ve 1993 arasındaki dönemde bilgisayar sistemlerinin kullanımı günümüzdeki kadar yaygın olmadığından bürolar, öğrencilere verecekleri belgeleri merkez büro tarafından kendilerine gönderilen bilgilere göre hazırlamaktaydı.

1994 yılında tüm büroların bilgisayarlara geçmesiyle öğrencilere verilen hizmet süresi hızlandırıldı ve öğrenci bilgileri elektronik ortamda büro bilgisayarlarına aktarıldı.

Bürolarda verilen öğrenci hizmetlerinin alanı 1997 yılından itibaren teknolojik gelişmelerle birlikte daha da artırılarak, öğrencilerin buldukları illerde birçok hizmeti almaları sağlandı.

2.4. Televizyon Yapım – Yayın (Televizyon Yayıncılığı)

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi’nde tüm radyo ve televizyon programları Radyo ve Televizyon Yapım Merkezi’nde üretilmekte, TRT kanallarında banttan (canlı sınava hazırlık programları hariç) yayınlanmaktadır. Profesyonel yapım ve yayın sistemlerine sahip yapım merkezi iki adet stüdyo, analog ve dijital kurgu sistemleri, iki ve üç boyutlu animasyon üretilebilen iki adet elektronik grafik birimi, canlı yayın arabası, aktüel dış çekim için kamera, ışık, ses ekipmanları, dijital ses stüdyosu, bant çoğaltma ünitesi, dekor, makyaj birimlerinden oluşmaktadır.

Yapım merkezinde yönetmenden teknik ekibe kadar toplam 200’e yakın deneyimli, uzman ve eğitimli personel görev yapmaktadır.

Televizyon programları, isteyen öğrencilere bedeli karşılığında DVD olarak da dağıtılmaktadır. Öğrencilere kayıt ve kayıt yenileme dönemlerinde ücretsiz televizyon

program yayın kitapçığı dağıtılmaktadır. Ayrıca program yayın planı AÖF web sitesindeki <http://tvvyayin.anadolu.edu.tr/> adresinden de yayınlanmaktadır.

Batı Avrupa Programına kayıtlı öğrencilere televizyon eğitim programları DVD olarak gönderilmektedir.

2.5. BDE – Yapım Yayın (İnternet Yayıncılığı)

1999 yılında Açık öğretim Fakültesi bünyesinde kurulan Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) Biriminde kuruluşundan bugüne kadar çeşitli e-öğrenme uygulamaları tasarlanarak uygulamaya konmuştur. Bu uygulamalardan başlıcaları: “Bilgisayar Destekli Akademik Danışmanlık Merkezleri, Çoklu ortam Alıştırma Yazılımları, İnternet’e Dayalı Deneme Sınavları, İnternet’e Dayalı Bilgi Yönetimi Ön lisans Programı, İnternete Dayalı Alıştırma Yazılımları, İnternet üzerinden yayınlanan elektronik ders kitapları ve televizyon programları ile İngilizce Öğretmenliği Lisans Programınının 3. ve 4. sınıflarına ait olan derslerin web ortamına aktarılmasıdır.”

Uygulamaların tümünün tasarımı, yayını, yayında olan derslerin ve sunulan hizmetlerin bakımı BDE birimi tarafından yapılmaktadır. BDE biriminde eğitim tasarımcısı, grafiker ve canlandırmacı olarak 20 tam zamanlı uzman görev almaktadır. Ayrıca Anadolu Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde okuyan 50 öğrenci ses, grafik, canlandırma ve gerçekleştirme konularında yarı zamanlı olarak BDE biriminde görev yapmaktadır.

Eğitim yazılımı tasarım ve geliştirme sürecinde konu uzmanı, editör, eğitim tasarımcısı, seslendirmeci ve canlandırmacı olarak Anadolu Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde görevli 250'den fazla öğretim elemanı da destek vermektedir.

Yapım sürecinde iki ses stüdyosu, bir video stüdyosu, bir test laboratuvarı ve bir çevrimiçi danışmanlık odası kullanılmaktadır. Üretimi tamamlanan eğitim yazılımlarının yayını toplam 32 işlemci barındıran üç sunucu kümesi üzerinden yayınlanmaktadır. TTNET üzerinde 200 Mbps Metro Ethernet bant genişliğine sahip internet hatlarından yayın yapılmaktadır. Ayrıca Üniversitenin 70Mbps kapasiteli ULAKNET hatları da bu amaç için kullanılmaktadır.

2.6. Bilimsel, Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nin kuruluşunun 20. yılında düzenlediği Uluslararası Katılımlı Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu ve 24. yılında düzenlediği 2. Uluslararası Açık ve Uzaktan Öğretim Sempozyumu ile dünyadaki gelişmeler

ışığında uzaktan eğitime yeni teknolojilerin sağladığı yeni ve farklı perspektiflerin değerlendirilmesini, Türkiye'nin sürekli büyüyen ve değişen eğitim ihtiyacının karşılanması amacıyla yapılan araştırma, uygulama ve projelerin tartışılmasını, böylelikle geleceğe yönelik hedef ve stratejilerin belirlenmesine katkıda bulunacak bilgi alışverişinin ve etkileşimin sağlanmasını hedeflemiştir.

Yurt içi ve yurt dışından farklı üniversitelerin öğretim elemanlarının katıldığı sempozyumda bildiri ve poster sunumlarının yanı sıra özel firmaların katıldığı bilgi ve iletişim teknoloji sergisi açılmıştır.

Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi ile yurdun dört bir yanına yayılan öğrencilere çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler de götürülmektedir. 2003-2004 öğretim yılında Ankara, Uşak, Çanakkale, Tekirdağ, Kırklareli ve Lüleburgaz'da gerçekleştirilen Tiyatro Gösterisi ve Senfoni Orkestrası konserleri öğrenciler tarafından ilgi ile karşılanmıştır.

2.7. Sınav Hizmetleri ve Organizasyonu

Sınav organizasyonu kayıt ve kayıt yenileme işlemleriyle başlar. Kayıt ve kayıt yenileme işlemleri bitirildikten sonra öğrencinin hangi programa kayıtlı olduğu, hangi sınav merkezinde ve hangi derslerden sınava gireceği ve öğrenim dönemi bittiğinde mezun olup olmayacağı gibi çeşitli bilgiler kesin olarak belirlenmektedir.

Her yıl yeni programlar da dikkate alınarak, Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi (AÜBAUM) tarafından her soru kitapçığının hangi dersleri kapsayacağı ve bu derslerin kitapçıkta yer alış sırası belirlenmekte ve Test Araştırma Birimi'ne bir kitapçık olarak iletilmektedir. Test Araştırma Birimi, bu bildirimden çok önce her konulan yeni ders de dahil olmak üzere yer alan tüm dersler için ham soruları ya kendi birimindeki alan uzmanlarına yazdırır ya da bunları ilgili soru yazarlarından alır. Daha sonra bunları manyetik ortamda işlenmiş soru haline getirir ve kitapçık düzeninde kontrole hazırlar.

Test Araştırma Birimi başlangıcından bugüne kadar soru bankası yazılımı ve günün teknolojisine uygun bilgisayar donanımı ile donatılmıştır. Kullanılan her soru öğrencilerin verdikleri cevaplara göre değerlendirilir ve her bir sorunun güçlük değeri, ayrıcalık değeri vb. parametreleri soru bankasına işlenir. Test Araştırma Birimi'nin soru hazırlama süreci ile birlikte, öğrenci kayıtlarını alan Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi Sınav Hazırlama ve Değerlendirme Birimi öğrencileri, sorumlu oldukları oturumlar bazında daha önceden

illerden gelen bina ve salon bilgilerini kullanarak sınıflara yerleştirir. Bu işlem tümüyle bilgisayar programı kontrolünde yapılmaktadır.

Tüm bu işlemler yapıldıktan sonra programın çeşitli istatistik dökümleri hazırlanır. Bu istatistikler bir yandan matbaanın hangi kitapçıktan kaç adet basacağını ve bu basılan kitapçıkların kaç adetlik kaçar paket şeklinde paketleneceğini, hangi salona, hangi kodlu kitapçıktan, hangi sayıdaki paketçikten, kaç tane konulacağını gösterirken aynı zamanda Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde düzenlenen sınav evrakının nasıl düzenleneceğini gösterir. Ayrıca bu istatistik ve organizasyon bilgileri, bilgisayarca dökülecek, etiket, liste, tutanak, sınav test kâğıdı gibi dökümlerin de bilgilerini kapsar ve onların doğru olarak üretilmesini sağlar.

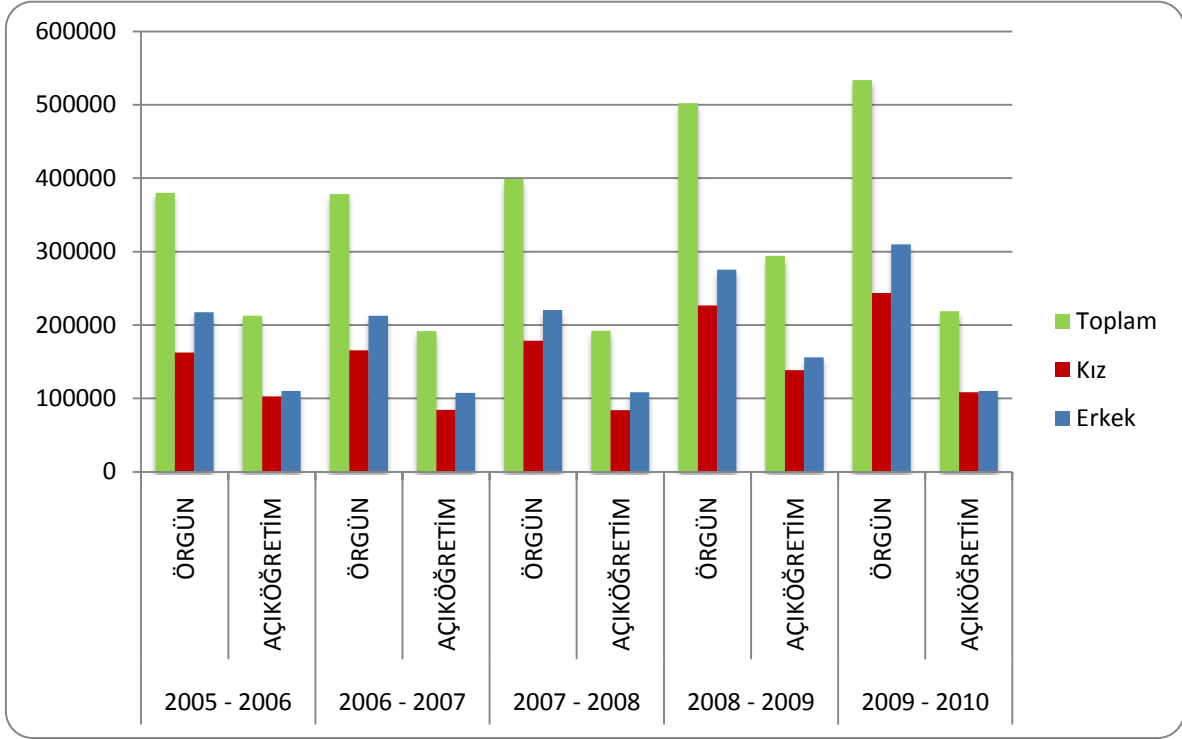
Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde bir yandan sınav evrakı dökülüp harmanlanırken, yerleştirme işleminin hemen sonunda üretilen boş görevlendirme listeleri, il koordinatörlüklerine hem postalanmakta hem de İnternet ortamında sunulmaktadır.

Bu arada Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi verilen istatistik düzene uygun olarak her salonun sınav evrakı harmanlanıp, salon poşetine yerleştirilmekte ve ağzı açık olarak kutulara istif edilmektedir. Bu faaliyetler sürdürülürken, Üniversite üst yönetimi sınav sırasında kurye veya üniversite temsilcisi olacakları belirler ve bağlı bir birim bu bilgileri Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne manyetik ortamda iletir

Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezinde sınav organizasyonu yapılır yapılmaz, öğrencilerin sınava giriş belgeleri hazırlanır, zarflanır ve postaya verilerek bu bilgilerin anında manyetik ortamda Açık öğretim Büroları'nın makinelerine aktarılması sağlanır. Açık öğretim Büroları sadece kendisine kayıtlı öğrencilerin değil, tüm öğrencilerin bilgilerine sahiptir. Herhangi bir nedenle sınava giriş belgesi eline geçmeyen veya onu kaybeden öğrenci, bürosundan son ana kadar bu belgeyi alabilir. Bu arada öğrenci kimliğini kaybeden öğrencilere o sınavda geçerli olmak üzere sınava giriş belgesi de verilmektedir. Bürolar, sınav öncesi ve sınav günleri sürekli açık ve görevdedir. Sınava giriş belgeleri postalandığı gün İnternet'te de yayımlanır. Ancak öğrenci sınava girebilmek için mutlaka kendisine postalanan veya bürosundan sağladığı sınava giriş belgesini kullanmak zorundadır.

Her sınav döneminde her öğrenci yaklaşık olarak ortalama iki oturumda sınava girmektedir. Dolayısıyla okunacak test kâğıdı öğrenci sayısının yaklaşık iki katı olmaktadır.

2.8. Yıllara Göre Üniversite Giriş Sınavında Örgün ve Açık öğretim Karşılaştırması

Grafik 2.1. Yıllara Göre Üniversite Giriş Sınavında Örgün Öğretim ve Açık öğretim Öğrencilerinin Karşılaştırılması

Kaynak: ÖSYM, İstatistikler, 2010

Grafik incelendiğinde 2005-2006 yılındaki açık öğretimi kazanan öğrenci sayısı, örgün öğretimi kazanan öğrenci sayısının yarısından daha fazladır.

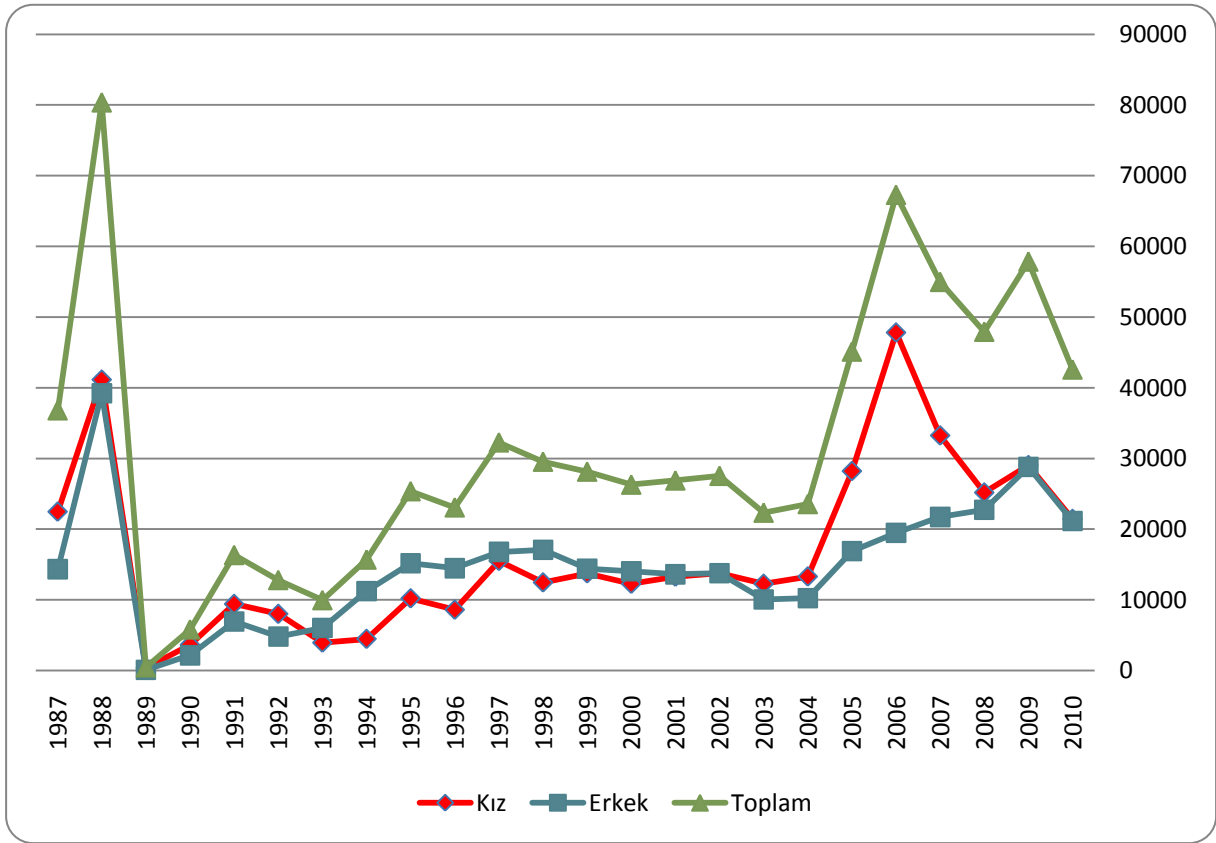
2006-2007 yıllarında örgün öğretimi kazanan öğrenci sayısı bir önceki döneme göre aynı olmasına karşın, açık öğretim öğrenci sayısında biraz düşüş gözlenmiştir.

2007-2008 yıllarında örgün öğretimi kazanan öğrenci sayısı bir önceki döneme göre artmış ancak açık öğretimi kazanan öğrenci sayısı bir önceki döneme göre sabit kalmıştır.

2008-2009 yılında örgün öğretimi kazanan öğrenci sayısı bir önceki döneme bir hayli artmış, açık öğretim öğrenci sayısı da bir önceki döneme göre hissedilir derecede artış gözlenmiştir. Bunun nedeni üniversitelerin birçok yeni bölüm açmaları, kontenjan yükseltmeleri ve yeni açılan vakıf üniversiteleri olabilir. Açık öğretimi kazanan öğrenci sayısının artması açık öğretim dersane öğrenci sayısını reel olarak arttırmamıştır. Bunun nedeni ise açık öğretimde yeni açılan bölümlerin daha çok edebiyat, sosyoloji gibi sosyal içerikli bölümler olmasıdır. Bu bölümleri kazanan öğrenciler daha az dershaneye gitme ihtiyacı duymaktadır. Açık öğretim dershaneciliğinde yeni bir talep daralması yaşanması bu yıla denk gelmektedir.

2009-2010 yılında ise örgün öğretimi kazanan öğrenci sayısı 500 bin’i hayli geçmiş, ancak açık öğretimi kazanan öğrenci sayısı ise bir önceki döneme göre düşerek 200 bin’e yaklaşmıştır. Açık öğretim öğrenci sayısının azalmasının nedeni artan özel vakıf üniversitelerinin rekabetçi fiyat politikası olabilir. Açık öğretimi kazanan öğrenci sayısı azalması, gün geçtikçe sayıları daha da artan açık öğretim dershanelerini maddi açıdan oldukça zorlayacak bir etken olarak gözükmektedir

2.9. Yıllara Göre Açık Öğretimden Mezun Öğrenci Sayıları

Grafik 2.2. Yıllara Göre Açık Öğretimden Mezun Olan Öğrenci Sayısı

Kaynak: Anadolu Üniversitesi, İstatistikler, 2010

Bir önceki grafik dikkatle incelendiğinde her yıl ortalama olarak 200 bin öğrencinin kazandığı görülecektir. Yukarıdaki grafikte açık öğretim öğrencilerinin mezun olma oranları görülmektedir. Açık öğretim dershanelerinin yaygınlaşmaya başlama yılları olan 2003 sonrası mezun öğrenci sayıları geometrik olarak artış göstermiştir. 2003’te başlayan mezun öğrenci sayısındaki artış 2006 ‘da en üst seviyeye çıkmıştır. 2006 dan sonra 2008’e kadar azalmış, 2009’da tekrar artışa geçmiştir ancak 2010 yılında son 5 yılın en az mezun sayısına ulaşmıştır.

Grafikteki diğer bir ilginç nokta ise 1989'da 2002 yılına kadar açık öğretimden erkekler daha fazla mezun olmuş, 2002'den 2009'a kadar ise kızlar erkeklerden çok daha fazla mezun olmuştur. 2010 yılında ise kız-erkek mezun oranı eşitlenmiştir.

3.TÜRKİYEDE DERSHANECİLİK

3.1. Özel Dershanelerde Tarihsel Gelişim

Ülkemizde özel dershanelerin varlığı Cumhuriyet döneminden öncesine kadar uzanmaktadır. Özel dershanelerin varlığına işaret eden yazılı ifadeyi 1915 tarihli 1331 sayılı Mekatib-i Hususiye Talimatnamesi'nde açıkça görmek mümkündür. Adı geçen talimatnamenin 1. maddesinin 2. paragrafında "... bir veya birkaç fen, lisan ve sanat öğretimine mahsus olarak açılan özel dershaneler de özel okullardan sayılır" denmektedir.⁴⁶

Özel öğretim kurumlarının ilk yasal dayanağını teşkil eden, 1965 tarih ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu çıkıncaya kadar, bu kurumların kuruluş, işleyiş ve denetimini düzenleyen Hususi Mektepler Talimatnamesi'nin yayınlandığı Cumhuriyet öncesi dönemde; bugünkü gibi öğrencileri yetiştirmeye ve onları sınavlara hazırlamaya yönelik olmasa da yetişkinlere, fen, lisan ve sanat alanında kurslar düzenleyen dershanelerin bulunduğu anlaşılmaktadır.⁴⁷

Özel dershaneler bugünkü statülerine 08.06.1965 tarih ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile kavuşmuştur. 12 Eylül 1980 ihtilâlinden sonra özel dershanelerin kapatılması gündeme gelerek 1981 yılından 1983 yılına kadar konu kamuoyunda tartışılmıştır. 1983'te özel dershanelerin kapatılması ile ilgili bir yasa tasarısı kurucu mecliste gündeme getirilmiş, uzun tartışmalardan sonra yasa tasarısı reddedilmiştir. Ancak Milli Güvenlik Kurulu bu kararı veto ederek, 625 sayılı yasanın bazı maddelerini değiştirerek 16.06.1983 tarih ve 2843 sayılı yasayı kabul ederek, 31.07.1984 tarihinden itibaren özel dershanelerin kapatılmasına karar vermiştir.⁴⁸

1983 yılında yapılan seçimler sonucunda kurulan Özal Hükümeti'nde bu konu yeniden tartışmaya açılmıştır. 11 Temmuz 1984 tarihli ve 3035 sayılı kanunun kabul edilmesiyle özel dershanelerin varlıklarını sürdürmesi ve yenilerinin açılmasına izin verilmiştir. Bundan sonra dersane sayısında önemli bir artış gerçekleşmiş, 1982 yılında 174 olan özel dersane sayısı 2003-2004 eğitim-öğretim yılında 2.568 kurumda ve 668.673 öğrencisiyle faaliyet göstermiştir.⁴⁹

⁴⁶ Hasan Ali Koçer, Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923) *Araştırma ve İnceleme Dizisi*. İstanbul: MEB Yayınları, 1999, s.206

⁴⁷ Turgut Duman, "Özel Dershaneler ve İşlevleri", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1984, s.14

⁴⁸ ÖZ-DE-BİR, **Özel Dershaneler**, <http://www.ozdebir.org.tr/ozdebir/ozeldershaneler.asp?Kod=1>, 2005 (1 Ağustos 2010)

⁴⁹ MEB, **Milli Eğitim Sayısal Veriler**, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2003-2004, s.22

1980-1984 yılları arasında dershanelerin kapatılması ile ilgili yapılan tartışmalarda 1982 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından DPT'ne sunulan raporda özel dershanelerle ilgili şu görüşlere yer verilmiştir.⁵⁰

- Özel dershaneler genellikle büyük şehirlerde açılarak, dershane bulunmayan yerleşim biriminde oturanlar bu kurumlardan yararlanamamakta, bu durum fırsat eşitsizliğine neden olmaktadır.
- Özel dershaneler eğitim ve öğretimi ticaret metası haline getirmişlerdir.
- Özel dershaneler devlet okullarındaki tecrübeli öğretmenleri yüksek ücret ödeyerek kendilerine çekerek eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Özel dershaneler, okul programlarını uygulamak zorunda olduklarından okullarımızca üstlenilmesi gereken görevleri yerine getiren ticari kuruluşlardır.
- Özel dershaneler öğrencileri, sınavlardaki başarılarının kendilerinde olduğuna inandırarak, okul ve öğretmenden soğutmasına neden olmaktadır.
- Özel dershanelerde öğrencilere bilgi kazandırmaktan çok, okulda kazanılmış bilgiyi belli bir tekniğe göre uygulama yolları öğretilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığının yukarıda belirtilen raporunda özel dershanelerin kapatılmasıyla ortaya çıkabilecek olumsuz durumlar aşağıda kısaca belirtilmektedir.⁵¹

- Özel dershaneler kapatılınca, özel dersler kaçak olarak evlerde veya bürolarda yüksek ücretlerle devam edeceklerdir. Şu anda orta tabakanın da yararlanabildiği bu hizmetten küçük bir azınlığın tekeline girmesine neden olacaktır.
- Devletin vergi kaybına neden olacaktır.
- Ülkemizde, gerek resmi gerek özel bir takım ayrıcalıklı okulların olduğu gerçektir. Normal devlet okullarındaki bu boşluk bir ölçüde dershanelerde giderilmekte iken, ayrıcalıklı okullarda eğitim gören çocukların lehine daha da bozulacaktır.

---

⁵⁰ Turgut Duman ve N. Avcı, **Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Okullarındaki Eğitim ve Öğretim Faaliyetlerine ilişkin Görüşleri**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1990, s.59

⁵¹ Turgut Duman, s.60

- Özel dershanelerin yerine geçecek olan okullarda açılacak kurslarda görev alacak öğretmenler öğrencinin okulundaki öğretmenlerden oluşacaktır. Bu öğretmenler bilimsel ve sınav teknikleri açısından yeterli bilgi ile donatılmadığı sürece kursta işlenecek konular sınıfta öğretilenlerin tekrarından başka bir şey olmayacaktır.
- Özel dershanelerde çalışmakta olan personelin yeni istihdam alanları öngörülmediği takdirde dershanelerin kapatılması durumunda küçük çapta da olsa işsizlik sorunu olabilir.

Özel dersane temsilcileri 1982 yılında DPT'ne sundukları "Özel Dershanelerin Eğitim Sistemindeki Yeri" adlı raporda yukarıda belirtilen maddelerin tersine, yasal bir kurum olduklarını, eğitimde fırsat eşitsizliğini bozmadıklarını tersine fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulduklarını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak;

- Özel dershaneler büyük illerde toplanmayıp 51 il'e dağıtılmıştır.
- Fakir öğrencilerin bir kısmı kontenjandan yararlanılarak dershanelerde parasız eğitim almaktadır.
- Özel dershaneler ödedikleri vergi ve çalıştırdıkları personel vasıtasıyla hazineye ve devletin istihdam politikasına katkıda bulunmaktadır.
- Özel dershanelerin kapatılması çok pahalı özel ders piyasasının doğmasına sebep olacak ve denetleme imkanının zor olmasından dolayı özel ders verenlerin vergi dışı kaynakları artacaktır.
- Üniversite sınavını kazanamayan ve okullarda beklemeye kalan öğrenciler kahve köşelerinden ve sokağın kötü etkilerinden kurtulmaktadır.

gibi görüşlerini bildirmişlerdir.⁵²

Özel dershaneler 1984 yılında 174 olan dersane sayısı ile faaliyet gösterirken, giderek büyüyen ve kar amacı güden kurumlar olarak 2003-2004 eğitim-öğretim yılında 2.568 kurumda hizmet vermektedir.⁵³

3.2. Dershanecilik Yasal Dayanakları

Belirlenen amaçlara göre, açılışını tamamlayan özel dershaneler; çok geniş bir mevzuata göre iş ve işlemlerini yürütmektedirler. Başta 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları

⁵² Turgut Duman, s.27

⁵³ MEB, s.22

Yasası, Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ve Özel Dershaneler Tip Yönetmeliği olmak üzere, pek çok yasa, yönetmelik, yönerge, genelge ve yazılara göre faaliyet yürütmektedirler.

Özel öğretim kurumlarının bağlı oldukları bazı mevzuatlar aşağıda gösterilmiştir.⁵⁴

- 254 sayılı Yasa Hükümünde Kararname
- 326 sayılı Yasa Hükümünde Kararname
- Özel Öğrenci Etüt Eğitim Merkezleri, Özel Kurslar, ile Örgün Eğitim Dışındaki Diğer Kurslara Ait Program Çerçevesi
- Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi
- Özel Öğretim Kurumlarında Ücretsiz Okuyacak Öğrenciler Hakkında Yönetmelik
- Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği
- Resmi veya Özel Öğretim Kurumlarının Hapishane, İçkili Yer ve Umuma Açık Yerlere Olan Uzaklıklarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik
- Özel Öğretim Kurumlarında Görevlendirilen Personelin Adaylık İşlemleri ile Sicil ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönerge
- Özel Öğretim Kurumlarında Görevlendirilecek Bakanlık Danışmanlığı Yönergesi

3.3. Kalkınma Planlarında Özel Dershaneler

Bu başlık altında II, IV, V, VI, VII ve VIII. Beş Yıllık Kalkınma planlarında özel öğretim kurumları ve özel dershanelere ilişkin hedefler yer almaktadır.

3.3.1. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ilk kez özel dershanelerle ilgili hükümlere yer verilmiştir.⁵⁵

Özel dershaneler çeşitli öğretim kademelerinde kamu sektörüne ek olarak kapasiteler yaratmaları, belirli bir gelir grubundaki öğrencilere eğitim imkanı sağlayarak, eğitim kurumlarının üzerindeki talebi azaltması bakımından faydalı olmaktadır. Ancak özel dershanelerin düşük nitelikte hizmet sağlamaları, kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşürücü yönde

⁵⁴ Hilmi Alpan, **Özel Öğretim ile İlgili Mevzuatlar**, Ankara: Seviye Yayıncılık, 2004.

⁵⁵ DPT, **İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)**, Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası, s.122

gelişmeleri, özellikle yükseköğretim kademesinde insan gücü politikasını bozucu ve sonucunda istihdam sorunları doğuracak kapasiteler yaratmaları, tüm eğitim sistemini bozucu bir sorundur. Bu gibi gelişmelere izin verilmeyecek ve devamlı bir izleme düzeni kurulacaktır.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel dershanelerin düşük nitelikte hizmet vermeleri ve kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşürmesi gibi endişeler vurgulanarak, özel dershanelerin denetimine önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

3.3.2. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel dershanelerle ilgili olarak şöyle denilmektedir:⁵⁶

452: Geçmişte eğitime ayrılan kaynakların sınırlı olması, sosyal adaleti ve fırsat eşitliğini gerçekleştirecek bir araç olarak kullanılması ve eğitim içeriğinin, ekonominin ve toplumun değişen koşullarına uyacak biçimde geliştirilmemesi gibi sınırlamalar III. Plan döneminde de eğitimin tüm toplum kesimlerine dengeli ve verimli bir biçimde yaygınlaştırılmasını engellemeye devam etmiştir.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel dershaneler eleştirilerek, fırsat eşitsizliğine neden olduğu vurgulanmaktadır.

3.3.3. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel eğitim kurumları ile ilgili olarak "Özel Öğretim Kurumları teşvik edilecektir. Eğitimin kalitesinin, teftiş ve denetim mekanizmasının geliştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. " denilmektedir.⁵⁷

3.3.4. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel eğitim kurumları ile ilgili olarak ;

809. Eğitimin fiziki alt yapısının şehirleşme hızının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde öncelik verilerek ihtiyaçlarla daha tutarlı hale

---

⁵⁶ DPT, **Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)**, Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası, s.147

⁵⁷ DPT, **Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)**, Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası, s.184

getirilmesi sağlanacaktır. Plan döneminde sınıf mevcutlarının özel öğretim kurumlarında azami 30, resmi okullarda da azami 40 olması esas alınacaktır.

821. Özel kesimin özel öğretim kurumu açması ile vakıfların özel üniversite kurmaları teşvik edilecek, eğitim metot ve teknolojilerinin geliştirilmesinde ve eğitim araç ve gereçlerinin üretiminde bu kesimin daha fazla rol alması desteklenecektir.

Denilmektedir.⁵⁸

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın en önemli özelliği özel dershaneler ile özel eğitim kurumlarını eğitimi geliştirecek birer kurum olarak kabul etmesidir.

3.3.5. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel eğitim kurumları ile ilgili olarak "Devlet gözetiminde özel kesimin eğitim hizmeti sunma faaliyetleri teşvik edilecektir. Kamu ve özel kesimde yaygın mesleki eğitimin teknik ve finansman yönünden desteklenmesine önem verilecektir." Denilmektedir.⁵⁹

3.3.6. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel eğitim kurumları ile ilgili olarak;

690. Ortaöğretim, okul türü yerine program türünü esas alan bir yapıya kavuşturulacak, meslek eğitimine geniş tabanlı bir temel eğitim programı ile başlanacaktır.

702. Özel Öğretim Kurumları Kanunu, çeşitli teşvik imkanlarını kapsayacak şekilde yeniden düzenlenecektir.

707. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin, kamu ve özel kesime yönelik üstleneceği sınavlarla ilgili olarak yeniden yapılandırılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Denilmektedir.⁶⁰

Özel dershanelerin açılması ve varlıklarını sürdürmeleriyle ilgili birçok tartışma yapılmıştır. 1980 ihtilalından sonra kapatılmaları gündeme gelmiştir.

⁵⁸ DPT, *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)*, Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası, s.85

⁵⁹ DPT, *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)*, Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası, s.427

⁶⁰ DPT, *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)*. Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası, s.85

Bu durum kalkınma planlarına da aynen yansımıştır. II. ve IV. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında özel dershanelerin, kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşürmesi, denetimine önem verilmesi ve fırsat eşitsizliğine neden olduğu vurgulanmaktadır. Özal Hükümetinin 1984 yılında 3035 sayılı kanunu kabul etmesiyle varlıklarını sürdürmeleri ve yenilerinin açılmasına izin vermesiyle birlikte V, VI, VII ve VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında özel öğretim kurumlarının açılması ve eğitim hizmeti sunma faaliyetlerinin teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

3.4. Milli Eğitim Şûralarında Özel Dershaneler

Bu başlık altında III, VII, XIV. ve XV. Milli Eğitim Şûralarında özel öğretim kurumları ve özel dershanelerle ilişkin alınan kararlar yer almaktadır.

3.4.1. Üçüncü Milli Eğitim Şûrası (2-10 Aralık 1946)

2-10 Aralık 1946 yılında yapılan III. Milli Eğitim Şûrasında özel eğitim kurumları ile ilgili olarak aşağıdaki karar alınmıştır.

Karar 21: Askeri, dini ve emniyet teşkilatına bağlı okullar dışında, mesleki ve teknik okullarda dahil olmak üzere, mevzuat hükümlerine göre özel ve tüzel kişilerin ortaöğretim seviyesinde özel öğretim kurumları açmalarını özendirici tedbirlerin alınması, bu kurumların bağlı olduğu esasların resmi öğretim kurumları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak düzenlenmesi

Üçüncü Milli Eğitim Şûrasında özel eğitim kurumlarının açılmasının teşvik edilmesi istenilmiştir.

3.4.2. Yedinci Milli Eğitim Şûrası (5-15 Şubat 1962)

5-15 Şubat 1962 yılında yapılan VII. Milli Eğitim Şûrasında özel eğitim kurumları ile ilgili olarak aşağıdaki kararlar alınmıştır.

Madde 1: Türk özel öğretim kurumlarının daha verimli hale gelebilmelerini ve öğretim hizmetine resmi öğretim kurumlar gibi geniş ölçüde iştirak edebilmelerini sağlamak için özellikle bugün ikili, üçlü öğretime gitmek mecburiyeti duyulan büyük şehirlerimizde, Türk müteşebbisinin emeğini ve sermayesini bu konuya yatırmayı teşvik edilmeli, bunlara maddi ve manevi yardımda bulunulmalıdır.

Madde 2: Özel öğretim kurumlarının kolaylıkla öğretmen bulabilmelerine ve yetiştirmelerine imkan verecek tedbirler alınmalıdır.

Madde 3: Özel öğretim kurumlarının gerçek birer öğretim kurumu halinde çalışmalarını sağlayacak idari ve eğitsel tedbirler alınmalı ve bu tedbirlerin uygulanması için gerekli murakabe konulmalıdır.

Madde 4: Özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin hayatlarının ve geleceklerinin teminat altına alınması ve bu öğretmenlere resmi öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin sahip olduğu hakların verilmesi için gerekli hükümler getirilmelidir.

Madde 5: Öğretim ve eğitim işinin özel sektör elinde aletade bir ticaret konusu olmasını önleyici tedbirler alınmalıdır.

Madde 6: Özel öğretim kurumları MEB'in irşat ve murakabesi altında gelişmelerini sağlayacak hükümler getirilmelidir.

Madde 7: Özel öğretim kurumları eğitim-öğretim ve program bakımından resmi öğretim kurumlarımız için de tavsiyeye değer görüldüğü gibi denemelere girebilmelerini mümkün kılacak hükümler getirilmelidir.

Madde 8: Özel öğretim kurumlarının müdür ve öğretmenlerinde, resmi öğretim kurum müdür ve öğretmenlerinin vasıflarının aranması esas olarak kabul edilmelidir.

Ondört ve XV. Milli Eğitim Şûralarında özel öğretim kurumlarının teşvik edilmesiyle ilgili tavsiye kararı alınmıştır.

Yukarıda belirtilen Milli Eğitim Şûra kararlarında, genel olarak özel öğretim kurumlarının teşvik edilmesiyle ilgili karar alınmıştır. VII. Milli Eğitim Şûrası, özel eğitim kurumları ile ilgili olarak en kapsamlı kararların alındığı şûradır. Bu şûra kararı etkisini göstermiş ve 1965 yılında 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kabul edilmiştir. Kabul edilen 625 sayılı kanunla özel öğretim kurumlarına disiplin getirilmiştir. Fakat Milli Eğitim Şûra kararlarının tavsiye niteliğinde olması ve yapılan şûralarda alınan önemli kararların tam anlamıyla uygulamaya konulamaması Türk Milli Eğitim Sistemi'ne ilişkin sorunların artmasına neden olmuştur.

3.4.3. İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında araştırma ile ilgili doğrudan veya dolaylı olarak yapılmış diğer araştırmalara yer verilmiştir.

Özgüven'in 1976-1977 yılında üniversite sınavını kazanmış ve dershaneye giden ile gitmeyen adaylar üzerinde yapmış olduğu "Özel Dershanelerin Üniversiteye Girişe Etkileri" konulu araştırmasında, özel dershaneye devam eden öğrencilerin puanlarını önemli ölçüde arttırdığını tespit etmiştir.⁶¹

Duman (1984), "Özel Dershaneler ve İşlevleri" adlı araştırmasında üniversite giriş sınavlarına hazırlık kurslarına katılan öğrencilerin üniversiteye girişte diğer öğrencilere göre daha avantajlı olduğunu belirtmektedir. Özel dershaneye devam eden öğrencilerin % 83,6' sı özel dershanelerin okulda öğretilenleri tekrar ederek test tekniğini öğrettiğini belirtirken, %16,2'si dershanede yeni bilgiler öğrendiklerini ve kursların kendilerini araştırmaya sevk etmediğini belirtmişlerdir. Ayrıca bu araştırmada dikkat edilecek önemli bir sonuç ise, dershanelere giden öğrencilerin üniversite sınavına hazırlanacak öğrencilere verdikleri öğütler arasında "özel dershanelere gitmek" önerisi ilk sırada yer almaktadır.⁶²

Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü ile Özel Dershaneler Birliğinin ortaklaşa çalışmalarıyla 1990 yılında, Türk Milli Eğitim Sisteminin önemli kademelerinden biri olan ortaöğretimdeki eğitim ve öğretim problemlerini tespit etmek amacıyla "Lise son sınıf öğrencilerinin okullarındaki eğitim ve öğretim faaliyetlerine ilişkin görüşleri" ile ilgili bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma ile yaklaşık 80.000 öğrenciye ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, öğrenciler genellikle kendilerinde öğrenme isteği bulmamaktadır. Fakat sınıf içerisinde çoğunlukla öğretmeni dinlemekte olduklarından, konu ile ilgili tartışmalara az katıldıklarından belirtmektedirler. Öğrenim gördükleri Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik, Fizik ve Tarih gibi derslerin müfredat programlarının yeniden düzenlenerek, okudukları ders kitaplarının yeniden hazırlanmasını istemektedirler. Üniversiteye hazırlanma yönünde ise Fizik, Matematik ve Kimya derslerini yetersiz görmektedir. Dershaneye devam eden öğrenciler, özel dershaneye gitme sebeplerini şöyle sıralamaktadırlar: Okul yeterli olmadığı için (% 40,4); test tipi sınava hazırlık için (%21,3); problemlere pratik çözümler öğrenebilmek için (%21,0); sınavda zamanı iyi

⁶¹ Ethem Özgüven, "Özel dershanelerin Üniversiteye Girişe Etkileri". *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 1977, s. 1- 30.

⁶² Turgut Duman, s.75 – 82

kullanabilmek için (%15,8); çok küçük bir bölümü ise ailesi istediği için özel dershaneye gittiğini belirtmişlerdir.

Tunay (1992), "Lise Öğrencilerini Özel Dershanelere İten Faktörler" adlı araştırmasında, genel lise öğrencilerinin özel dersaneleri tercihlerinde diğer lise öğrencilerine göre daha fazla tercih ettikleri, okul kurs programını tercih eden öğrencilerin ise ticaret lisesi öğrencilerinden oluştuğunu belirtmektedir. Özel dersanelere devam eden öğrencilerin okuldaki arkadaşlarının da çoğunun, okul kurslarına devam eden öğrencilerin ise arkadaşlarının çok azının dershaneye gittiğini, bunun nedenlerin başında ise öğrencilerin üniversite sınavına hazırlanırken aynı çalışma yolunu tercih ettiğini belirtmektedir. Öğrencilerin özel dersaneleri tercih etmelerinin başında kurs programlarının, öğrenci seçme ve yerleştirme sınav sistemine (ÖSYS) uygun olarak çeşitlenmiş olması, kapsamlı olması ve öğretici kadro tarafından uygulanması dershaneye olan talebin en önemli sebepleridir. Ayrıca okul kurslarında öğrenci gruplarının oluşturulmasında hiçbir esasın dikkate alınmamasına karşın özel dersanelerde:

- Seviye tespit sınavı sonuçları
- Mesleki rehberlik sonuçları
- Öğrencinin tespit ettiği yükseköğretim programı türü
- Öğrencinin öğrenim gördüğü lisenin türü
- Öğrencinin sınıfı

durumlarının dikkate alınmasıyla homojen öğrenci gruplarının oluşturulması özel dershanenin başarısını arttıran bir unsur ve özel dershaneye olan talebin bir diğer nedeni sayılabilir.⁶³

Aksöz'ün 2001 yılında "Yeniden Üretim Kuramı Açısından Dersanelerdeki Farklılaşmalar" ile ilgili araştırmasında dersaneleri hizmet verdikleri öğrencinin sınıfsal, kültürel ve demografik kökenine göre kitle, büro, hemşeri ve cemaat dershanesi olarak dört grupta farklılaştığını belirtmektedir. Özel dersane öğretmenlerinin kültürel sermayelerinin, demografik ve sınıfsal kökenleri hangi dershanede, hangi şartlarda çalışacağını belirtmektedir. Bu anlamda dersaneleri, diğer eğitim kurumları gibi var olan eşitsizlikleri kendi içerisinde yeniden üreterek varlığını sürdüren hülle kurumlar olarak nitelendirmektedir. Ayrıca alanını oluşturan tüm dersanelerde üniversite sınavına yönelik ölçme ve

---

⁶³ Uğur Tunay, "Lise Öğrencilerini Özel Dersanelere İten Faktörler", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992), s.98 – 104.

değerlendirme yapılmaktadır. Öğretmenin sürekli olarak akademik gücü yüksek, kavrama basamağında soru hazırlama arayışları öğretmenlerin akademik niteliklerini olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir.⁶⁴

Öztürk'ün 2001 yılında yapmış olduğu "Üniversite Sınavını Kazanamayan Özel Dershane Öğrencilerinin Ortak Özellikleri ve Özel Dershanelerin Bu Öğrencilere ÖSS'deki Puan Getirisi (Kayseri Örnekleme)" araştırmasında yükseköğretimin önündeki artarak devam eden öğrenci yığılmalarıyla beslenen özel dershanelerin ve bu kurumlara devam eden öğrenci sayılarının sürekli arttığını belirtmektedir. ÖSS kapsamındaki derslere karşı olan ilgi ile puan türleri arasında önemli düzeyde uyumluluk tespit edilmiştir. Buna göre genellikle sayısal öğrenciler sözel dersleri, sözel öğrencilerde sayısal dersleri sevmediklerini belirtmişlerdir.⁶⁵

Özsoy'un 2003 yılında yapmış olduğu "Özel Öğretim Kurumları Olarak Dershaneler ve Sorunları (Denizli İli Uygulaması)" araştırmasında özel dershanelerin eğitimdeki yerini ve karşılaştıkları sorunları tespit etmeye çalışmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre; Türkiye'de özel dershanelerin, lisede verilen eğitim-öğretimin üniversite sınavını kazandırmasında yeterli görülmediği için ortaya çıktığı görülmüştür. Özel dershanelerin; eğitimde fırsat eşitsizliğini gidermeye çalışmaları, oluşturdukları ekonomik hareketlilik, yapmış oldukları kültürel etkinlikler açısından eğitim sistemi içerisinde öneminin olduğu görülmüştür. Özel dershanelerin sorunlarının temelinde; resmi ve özel kurum, kuruluş ve kişilere tam olarak kendilerini kabul ettirememiş olmaları ve kanunlarla belirlenen idari mevzuattan ve rekabet koşullarından kaynaklanan sorunlarının olduğu görülmüştür. Ayrıca veliler tarafından öğrencilerin takipsiz bırakılması ve ücret ödemelerinin geciktirilmesi gibi durumlar dershaneler tarafından sorun olarak görülmektedir.⁶⁶

Türk Eğitim Derneği (TED) (2005) tarafından yapılan "Türkiye'de Üniversiteye Giriş Sistemi Araştırması ve Çözüm Önerileri" araştırmasının ilk kısmında üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin yaptıkları her türdeki giderler göz önüne alındığında ailelere ve topluma maliyeti incelenmiştir. Araştırmanın ikinci kısmında ise üniversiteye giriş sistemi

---

⁶⁴ Zeki Aksöz, Yeniden Üretim Kuramı Açısından Dershanedeki Farklılaşmalar. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, 2001), s. 119-125

⁶⁵ Ahmet Öztürk, "Üniversite Sınavını Kazanamayan Özel Dershane Öğrencilerinin Ortak Özellikleri ve Özel Dershanelerin Bu Öğrencilere ÖSS'deki Puan Getirisi (Kayseri Örnekleminde)." (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003), s.183 – 189.

⁶⁶ Mustafa Özsoy, "Özel Öğretim Kurumları Olarak Dershaneler ve Sorunları (Denizli İli Uygulaması)" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003)

lise öğrencileri, lise mezunu öğrencileri, üniversiteyi yeni kazanmış öğrenciler, öğrenci velileri ve eğitimciler açısından inceleyerek bir karşılaştırma yapmıştır.⁶⁷

Yukarıda ifade edilen özel dersaneler ile ilgili yapılmış araştırmalarda, öğrencileri özel dersanelere iten faktörler, özel dersanelerdeki farklılaşmalar, her türlü giderler dikkate alınarak ailelere ve topluma maliyeti gibi çeşitli durumlara göre tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Fakat özel dersanelerde verilen eğitimin niteliği ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır. Sincan yöresi özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi başta olmak üzere kırsal kesimden aşırı göç alan ve geldiği yerin örf, adet, gelenek- görenek ile kültürünü taşıyan bir ilçedir. Bu kültürle yoğrulmuş, üniversiteye hazırlanan öğrencilerin; cinsiyet, yaş, ailelerinin eğitim ve ekonomik durumu gibi bazı kriterlere göre dersanelere gitme nedenleri ile dersanede almış oldukları eğitime ilişkin görüşleri araştırılmıştır.

3.5. AÖF Dershaneciliği

Açık öğretim dersaneleri hali hazırda, ya özel dersaneler tip yönetmeliğini kullanmakta, ya da muhtelif kurslar tip yönetmeliğini kullanılmaktadır.

Kurumsal olarak Açık öğretim dershaneciliği yapan kurumlarda daha çok özel dersaneler tip yönetmeliği kullanılıp ,”Açık öğretim dershanesi” ifadesi yasal olarak kullanılırken, kurumsal olamamış, Üniversiteye hazırlık dersaneleri bünyesinde öğrenime devam eden kimi kurslarda da Muhtelif kurslar tip yönetmeliği kullanılmaktadır. Bu kurslarda ders sistemine göre kurlar açılmakta ve ek ders ilaveleri yıl içerisinde de eklenebilmektedir. bu şekilde devam edilen kurslarda yasal olarak “Açık öğretim kursu” ifadesi kullanılmamakta ders izni alınan dersler zikredilerek “muhasabe-İktisat –Matematik kursu” gibi isimlerle yasal zemine oturmaktadırlar. Ancak yine de bu kurumlar reklamlarında, Açık öğretim için açıldıklarını vurgulamaktadırlar.

Açık öğretim dershaneciliğinin yasal zemine oturma serüveni “karacan” eğitim kurumları web sitesinde şu şekilde anlatılmaktadır;

“Açık öğretim Fakültesi ile başlayan aynı süreçte, (Milli Eğitim’in bu alanda uzun süre yasal bir zemin oluşturamaması nedeniyle) Karacan kurs ve yayın faaliyetlerini büro

---

⁶⁷ TED, *Hayat=180dk? Türkiye’de Üniversiteye Giriş Sistemi Araştırması ve Çözüm Önerileri*, Ankara: TED Yayını, 2005

tipi özel dersler şeklinde amatörce devam ettirmiştir. Aynı zamanda Karacan'da kurumsal bir sürecin ön hazırlık çalışmaları bu dönemlere rastlar.

Açık öğretim kurs hizmetlerini yasal bir zemine oturtmak amacıyla 1987'de MEB ile başlatılan görüşmeler, yetkililerce YÖK'e yönlendirilir. Karacan'ın 17.12.1987 tarihinde YÖK'e yazdığı ilk resmi yazıyla konu, yeni bir boyut kazanır. YÖK'ten gelen 28.03.1988 tarihli cevabi yazıyla görüşmeler tekrar MEB nezdinde sürdürülür.

MEB'e sadece İngilizce, Bilgisayar, Daktilo, Muhasebe, Sekreterlik gibi geçmişi çok önceki yıllara dayalı ve hali hazırda onayları var olan geleneksel kurs programlarıyla müracaat edilerek 1987'de öğretime başlama izni zahmetsizce alınabilecekken Karacan bu kolaycılığa yönelmemiş ısrarla, Açık öğretim derslerini de içeren Matematik, Kamu Maliyesi, İstatistik, Para ve Banka, Maliyet Muhasebesi, İktisadi Analiz, Ticaret Hukuku, Türk Vergi Mevzuatı gibi Türkiye'de ilk defa Karacan'ın sunduğu programlarla yasal kurum açma yönüne gidilmiştir. Bu programlar, Karacan tarafından Talim ve Terbiye kuruluna 13.04.1990 tarihinde onaylatılarak Açık öğretim'de ilk yasal kuruluşun adımı atılmış olur.

Tablo 3.1.
Yayını Olan Açık Öğretim Dershaneleri

	Karacan	Murat	İlkumut	Tasarı	Deneyim
Ankara	2	3			
İstanbul	7	10	4	4	6
İzmir	6	2			
Adana	1	1			
afyon	1				
Antalya	1		1		
Aydın	1				
Bursa	1	1			
Çorum	1				
Denizli	1	1			
Eskişehir	1				
Isparta	1				
İçel	1				
Manisa	1				
Muğla	1				
Uşak	1				
Samsun	1				
Sakarya	1				
Kocaeli		1	1		
Konya		1			
Toplam	30	20	6	4	6

2002 yılından sonra şubeleşme faaliyetlerine yönelen karacan eğitim kurumları “karacan akademi” markası ile Türkiye genelinde 30 şubesi ile en büyük Açık öğretim

dershanesidir. Dershanelerinin dizaynı açısından en modern görünümlü binalara sahip olan Karacan açık öğretim fiyatları açısından ise en ucuz dershanedir.

Murat eğitim kurumları ise 1983 yılında kurulan ve en eski ve köklü bir Açık öğretim kurumudur. Türkiye genelinde farklı illerde 20 şubesinde eğitim vermektedir. Özellikle yayınları ile hemen hemen tüm Açık öğretim öğrencilerinin tanıdığı bir dershanedir. Dershane fiyatları açısından standardı en yüksek dershanedir.

1980’li yılların başında kurulan İlkumut dershanesi en eski Açık öğretim kurumlarından. Ancak İlkumut dershanesi yayınlarında gösterdiği başarıyı, şubeleşmede gösterememiş, franchising usulü şubeleşme ise kendi şubelerinin başarısını yakalayamamıştır. İlkumut dershanesi en çok Açık öğretim öğretmeni yetiştiren bir kurum olmuş, birçok yeni Açık öğretim dershanesi kurucuları-yöneticileri bu kurumdan yetişmiştir. Aynı zamanda ilk görüntülü konu anlatımlı CD’leri hazırlayarak bu konuda da sektörde öncülük yapmıştır.

2002 yıllarında kurulan Deneyim dershanesi yayını olan açık öğretim kurumlarımızdandır.6 şubesi de İstanbul da hizmet vermektedir. Ders fiyatları olarak ortalama denecek düzeydedir.

1984 yılında kurulan Tasarı eğitim kurumları “üniversite öğretim görevlileri” tarafından yönetilen tek kurstur.4 şubesi de İstanbul da hizmet vermektedir. Ders fiyatları en yüksek olan kurumlardandır. Eğitimleri ve eğitmenleri belli bir kalitenin üzerindedir. Açık öğretim öğrencileri arasında çok saygın bir yer edinmiştir. Tasarı Açık öğretim, franchising yoluyla şubeleşme çalışmalarına hız vermiştir.

Tabloda yer almayan açık öğretim yayınlarından Yargı yayınlarından da bahsetmek gereklidir. 2004 yılında Açık öğretim yayıncılığına giren yargı yayınlarının öğrenciler tarafından çok beğenildiğini ifade etmeliyiz. Ancak yargı yayınlarının, kendi adıyla dershanelerinin olmayışı bu yayının duyulmasını geciktirmiştir. Farklı bir yayın politikası olan yargı yayınları yerel açık öğretim kurslarıyla anlaşmakta ve onların tüm yayın ihtiyaçlarını karşılamaktadır. 2010 yılı itibarı ile Yargı yayınları da kendi adı ile dershaneler açmaya başlamıştır.

4. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma için belirlenen evren ve örneklem, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin analizi ve yorumlanması açıklanmıştır.

4.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya halen var olan durumu, var olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan çalışmalardır. Tarama modellerinde, araştırmacının araştırma konusu olan birey, grup veya objeye müdahalesi söz konusu değildir.⁶⁸ Eğer, araştırmanın amacı çok sayıda obje veya insana ilişkin bazı betimlemelerde bulunmak ise tarama modeli en uygun model olarak görülmektedir.⁶⁹

Bu çalışmada, Açık öğretim fakültesine kayıtlı ve Açık öğretim dersanelerinden eğitim almakta olan öğrencilerin, özel dersanelere gitme nedenleri ile özel dersanede aldıkları eğitime ilişkin görüşleri ve memnuniyetleri belirlenerek bu görüşlerin bazı değişkenlere göre betimlenmesi ve Öğrencilerin memnuniyetinin hangi değişkenlerle değişim gösterdiğinin modellenmesi amaçlanmıştır. Araştırma için gerekli veriler, bu amaçla geliştirilen ölçme aracından elde edilmiştir.

4.2. Çalışma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini İstanbul'un ekonomik yapı açısından farklılık arz eden üç ilçesi olan Bakırköy, Kadıköy ve Ümraniye ilçelerindeki 2008/2009 eğitim-öğretim yılında özel Açık öğretim dersanelerine giden öğrenciler oluşturmaktadır.

Yapılan çalışma ile 2008/2009 eğitim-öğretim yılında Bakırköy, Pendik ve Ümraniye ilçelerindeki açık öğretim dersanesine kayıtlı öğrenci sayısı yaklaşık 10.000 olarak tespit edilmiştir.

Örnekleme alma yöntemi olarak "oranlı küme örnekleme" yöntemi kullanılmıştır. Bunu yaparken bu ilçelerdeki Açık öğretim dersane yetkilileri ile görüşülmüş ve Murat, İlkumut, Kervan, İrde ve İletişim dersanelerinden olumlu yanıt alınmıştır. Her bir ilçe bir küme kabul edilerek ilçedeki öğrenci sayısı ile orantılı olarak dersanelerden örneklem

---

⁶⁸ Niyazi Karasar, **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Teknikler**, 6. Basım, Ankara: 3A Araştırma Eğt. Dan., 1994, s.75

⁶⁹ Ali Balcı, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler**, 5. Basım, Pegem Yayınları, 2005,

alınmıştır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde Balcı'nın (2001, 108) önerdiği aşağıdaki formülden yararlanılmıştır.

N: Evren büyüklüğü

n: Örneklem büyüklüğü

d: Hoşgörü düzeyi (0,05)

t: Güven düzeyinin tablo değeri (1,96)

PQ: Maksimum örneklem büyüklüğü için örneklem yüzdesi (0,5 x 0,5 =0,25)

Bu formül kullanılarak 10.000 öğrenci olarak kabul edilen çalışma evreninin maksimum örneklem büyüklüğü, $\alpha =0.05$ hoşgörü düzeyi için (%95 güven düzeyinde) 370 öğrenci olarak hesaplanmıştır.

4.3 Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Araştırmanın amacı çerçevesinde, Açık öğretim dershanesine devam eden öğrencilerin dersanelere gitme nedenlerine ilişkin görüş ve memnuniyetlerini belirlemeye yönelik, üç bölümden oluşan bir ölçek geliştirilmiştir.

Bu bölümler;

1-Kişisel Bilgiler (10 soru),

2- Dershaneye Eğitimi görüş ve Memnuniyetleri ölçeği (45 soru)

3-Eğitim aldığı dershaneyi seçme nedenleri (10 soru) ile ilgilidir

Ankette yer alan 1. ve 3. Bölüm soruları nominal ölçek şeklindedir. 2. Bölüm soruları ise aralık ölçek seviyesinde ve 5'li likert ölçek şeklinde hazırlanmıştır. Öğrencilerin bu

maddelere ilişkin katılma düzeyleri "1 -Hiç Katılmıyorum", "2-Katılmıyorum", "3-Kararsızım", "4-Katılıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum

Bu çalışmadaki anket ölçeğinin ikinci bölümünde dersane memnuniyetini ölçmek üzere daha önce yapılmış özellikle eğitim bilimleri dalında okul ve dersane memnuniyetini araştıran tez ölçekleri incelenmiştir.

Mehmet Cenap SARI'nın "Öğrenci ve Velilerin Okul Memnuniyeti" tezinde⁷⁰ öğrencilerin okuldan duyduğu memnuniyeti ölçmek üzere kullandığı 32 soruluk 5'li likert ölçeğinde; öğrencilerin öğretmenlerine soru sorma, yakınlık duyabilme, öğretmenlerinden çekinme durumu, sınıfların temizliği, idareden memnuniyet, öğrencilerin idareci ve öğretmenlere kolay ulaşımı, sınıfların temizliği vb. sorularını kapsamaktadır. Bu soruların açık öğretim dersane eğitimi memnuniyetini ölçücü olarak alınamayacağı düşünülmüştür.

Sibel ÖZMEN'in "Dersane Öğretmenlerinin İş Tatmin Düzeylerinin Öğrenci Memnuniyetine Yansıması" adlı tezinde⁷¹ öğrencilerin öğretmenden duyduğu memnuniyeti ölçmek için kullandığı ölçek 26 soruluk 5'li likert ölçeğidir. Bu ölçekte tamamıyla öğrencilerin öğretmenin eğitim usulü, sosyal münasebetleri, öğretmenlerin kuvvetli ve zayıf yönlerini tespitiye yönelik maddelerden oluşmaktadır. Bu sorular öğretmenin öğrenciyi değerlendirmesinde yeterli olabilir ancak dershaneden duyulan genel memnuniyeti ölçmesi söz konusu değildir.

Hazırladığımız bu çalışmaya konu olarak en yakın çalışma şüphesiz Erzan CENK'in "Öğrencilerin Özel Dershaneler Gitme Nedenleri İle Özel Dershanelerde Aldıkları Eğitime İlişkin Görüşleri" adlı tezidir.⁷² Bu tezde kullanılan 5'li likert ölçeği tarzında hazırlanmış 28'er soruluk iki ölçekten 1.si **Öğrencilerin özel dershaneler gitme nedenlerini**, 2.si ise **öğrencilerin özel dershanelerde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerini** ölçmektedir. Bu çalışmada kullanılan iki ölçekte üniversiteye hazırlanan öğrencilere yönelik oluşturulmuştur. Üniversiteye hazırlık dersanesi eğitimi ile açık öğretim dersane eğitimi birbiri ile kıyaslanamayacak kadar farklı parametreler içermektedir.

---

⁷⁰ Mehmet Cenap Sarı, "Öğrenci ve Velilerin Okul Memnuniyeti", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Üniversitesi, 2008)

⁷¹ Sibel Özmen, "Dersane Öğretmenlerinin İş Tatmin Düzeylerinin Öğrenci Memnuniyetine Yansıması", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2006)

⁷² Erzan Cenk, "Öğrencilerin Özel Dershaneler Gitme Nedenleri İle Özel Dershanelerde Aldıkları Eğitime İlişkin Görüşleri", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi EBE, 2005)

Açıklanan üç tezdeki ölçekler kendi konusu itibarı ile hazırlanmış ve anketin uygulandığı denekler ve ihtiyaçları açısından da bizim çalışmamızla tam olarak örtüşmesi mümkün olamayan ölçeklerdir. Bu nedenle bu çalışmada kullanılmak üzere açık öğretim dersane eğitimini her bakımdan değerlendirmeye yönelik bir ölçek oluşturulmaya çalışılmıştır.

Anket ölçeğinde 2. Bölümde yer alan maddeler Açık öğretim dershaneciliği sektöründe en az 10 yıl deneyimli öğretmen, idareci ve kurucuların oluşturduğu 5 kişilik bir çalışma ekibi tarafından 3 saatlik bir çalışma sonucu 75 soru maddesi olarak hazırlanmıştır. Bu ölçek yaklaşık 100 kişiye uygulanmış ve yapılan güvenilirlik analizinde cronbach's alpha seviyeleri 0,50'den düşük olan maddeler elenerek ölçek 45 soruluk son halini almıştır.

4.4. Veri Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Araştırmada toplanan anket cevapları SPSS for Windows 15.0 programı kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Analiz yöntemleri olarak; Korelasyon ve Regresyon analizleri kullanılmıştır. Demografik özelliklerle değişkenlerin fark testleri Varyans analizi ve t-testi ile yapılmıştır.

4.4.1. Faktör Analizi

Birden fazla değişkene bağlı bir değişkeni açıklayarak katkı sağlayan bağımsız değişkenlerin sayısını ve bu bağımsız değişkenlerin faktör yüklerini belirlemede kullanılan tekniğe “faktör analizi” denir. Bu analizin en önemli amaçlarından biri, değişkenler arasındaki bağımlılığın kökenini araştırmaktır. Bu analizlerde, tüm değişkenler arasındaki ilişkiler incelenir. Bu ilişkilere dayanılarak verilerin daha anlamlı ve özet olarak sunulması sağlanır.⁷³

Faktör analizinin dört aşaması vardır:

1. Bartlett Testi (Bartlett Test of Sphericity) hesaplanır. Bu test “korelasyon matrisi birim matrise eşittir” hipotezini test eder. Hipotezin reddedilmesi, değişkenler arasında bir korelasyonun olduğu anlamına gelir ve faktör analizinin değişkenlere uygulanabilirliği söz konusu olur.
2. KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerinin hesaplanması gerekir. Çünkü KMO değerleri faktör analizinin iyi olup olmadığı hakkında bilgi verir. Küçük KMO değerleri, faktör

---

⁷³ M. Fuat Turgut ve Yaşar Baykul, **Ölçekleme Teknikleri**, Ankara: ÖSYM Yayınları, 1992-1, s.173

analizi uygulamasının iyi bir fikir olmadığı sonucunu verir. Bir başka deyişle, iki değişken çifti arasındaki korelasyon diğer değişkenlerce açıklanamamaktadır. Bu değerler için Tablo 3-1'deki sınıflama getirilmiştir.

Tablo 4.1
Kaiser-Meyer-Olkin Değerleri İçin Bir Sınıflama

KMO Değeri	Yorumu
0,80 ve Yukarısı	Mükemmel
0,70-0,80 Arası	İyi
0,60-0,70 Arası	Orta
0,50-0,60 Arası	Kötü
0,50 den aşağısı	Kabul Edilemez

3. Verileri en uygun şekilde temsil edecek faktör sayısı, her faktör tarafından açıklanan toplam varyans yüzdesi ile belirlenir. Toplam varyans her değişkenin varyansının toplamıdır. Her faktör tarafından açıklanan toplam varyans öz değerleridir. Değişken varyansları bire eşit olduğundan, varyansı birden düşük olan faktörler göz önüne alınmaz. Kısaca modele alınacak faktör sayısı, öz değerleri (eigen) birden büyük olan faktörlerin sayısı kadardır.
4. Faktör analizinin son basamağı, faktör yüklerin hesaplamasıdır. Faktör yükleri en az 30 olmalıdır. Ölçek geliştirirken faktör yükü en az 35 ve üzeri kabul edilmiştir. Ölçek geliştirilirken maddelerin birbiriyle olan tutarlılıklarına da bakılmıştır.⁷⁴

Uzman görüşleri ve ön denemelerden sonra ölçek gerçek gruba uygulanmıştır. Bu uygulama sonuçlarına göre faktör analizi yapılmış ve analiz sonucuna göre yapı geçerliği sağlanmış maddeler son ölçekte yer almıştır. Faktör analizinde özellikle KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerlerinin yüksek olmasına özen gösterilmiştir.

⁷⁴ Çetin Semerci, "Araştırma Görevlilerinin Öğretim Üyelğine İlişkin Tutum Ölçeğinin Üçlü, Beşli ve Yedili Derecelemeye Geçerlik ve Güvenirliği", XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya, 6-9 Temmuz 2004

4.4.2. Korelasyon Analizi

Aralık ve rasyo seviyesinde ölçülmüş iki değişken arasındaki ilişkinin veya bağımlılığın şiddetini belirlemeye yönelik bir analiz tekniğidir. Korelasyon analizinde ölçülmeye çalışılan ilişki, değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusal olan kısmı ile ilgilidir.

Korelasyon katsayısı olan r -1 ile +1 değerleri arasındadır. Korelasyon katsayısı 0(sıfır)'dan +1(aynı yönde) ve -1(ters yönde)'e doğru kuvvetleşir. Katsayı sıfıra ne kadar yakınsa o kadar zayıftır. Korelasyon katsayısının yorumunda aşağıdaki tablo kullanılabilir

Tablo 4.2
Korelasyon Değerleri İçin Bir Sınıflama

Korelasyon (r)	Yorumu
0,90 - 1 Arası	Çok Yüksek
0,70- 0,89 Arası	Yüksek
0,50- 0,69 Arası	Orta
0,26- 0,49 Arası	Zayıf
0,0- 0,25 Arası	Çok zayıf

Kaynak: Kalaycı Şeref 'SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri', 2006, s.116

4.4.3. Bağımsız Gruplar t-testi (independent t-test)

Bağımsız gruplar t-testi iki bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan istatistiksel analiz yöntemidir. Bu testin yapılabilmesi için karşılaştırılacak olan grupların birbirinden bağımsız olması ve bu gruplardan elde edilen ölçümlerin en az eşit aralıklı ölçek düzeyinde ölçülmüş olması gerekmektedir.

Bağımsız gruplar t-testinin test istatistiği gruplar arası varyansın eşit olup olmamasına göre farklılık göstereceğinden t-testi yapılmadan önce grupların varyanslarının eşitliği test edilmelidir. Grupların varyanslarının eşitliği Levene testi ile yapılır.⁷⁵

⁷⁵ Beril Sipahi, Serra Yurtkoru, Murat Çinko, **SosyalBilimlerde SPSS ile Veri Analizi**, 1. Basım, İstanbul:Beta Yayınları, 2006, s.118

4.4.4.Varyans Analizi (ANOVA)

İkiden fazla grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan istatistiksel analiz yöntemine *Tek Yönlü Varyans Analizi* denir. Bu testin de yapılabilmesi için karşılaştırılacak olan grupların birbirinden bağımsız olması ve bu gruplardan elde edilen ölçümlerin en az eşit aralıklı ölçek düzeyinde ölçülmüş olması gerekmektedir.⁷⁶

Gruplar arasındaki farklılığın tespitinde kullanılan Post-Hoc testleri varyansların homojen olduğu durumda 14 farklı ikili karşılaştırma bulunmaktadır. Bu testlerden en sık kullanılan ikisi Scheffe ve Tukay'dır. Tukay testi karşılaştırılan grup sayısı fazla olduğunda tercih edilirken Scheffe testi grupların örnek sayıları birbirine eşit olmadığında tercih edilir.⁷⁷

4.4.5. Regresyon Analizi

Regresyon analizi, aralarında ilişki olan iki ya da daha fazla değişkenden birinin bağımlı değişken, diğerlerinin bağımsız değişkenler olarak ayrımı ile aralarındaki ilişkinin bir matematiksel eşitlik ile açıklanması sürecini anlatır

Regresyon analizinin amaçları dört noktada açıklanabilir:⁷⁸

Bağımlı değişken ile bağımsız değişken ya da değişkenler arasındaki ilişkiyi regresyon eşitliği ile açıklamak.

- 1 Regresyon modelinin bilinmeyen parametreleri tahmin edildiğinde, bağımsız değişken ya da değişkenlerin bilinen değerleri için bağımlı değişkenin alacağı değeri tahmin etmek.
- 2 Bağımsız değişkenin ya da değişkenlerin bağımlı değişkende gözlenen değişmelerin ne kadarını açıkladıklarını, determinasyon katsayısı ile belirlemek.
- 3 Bağımsız değişken ya da değişkenlerin bağımlı değişkeni anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadıklarını; birden fazla bağımsız değişken var ise bunların bağımlı değişken üzerindeki görece önemliliklerini saptamak.

Çoklu doğrusal regresyon modeli, bağımlı ya da yanıt değişkenindeki toplam değişimi açıklamak için $k > 1$ olmak üzere k tane açıklayıcı değişkenin kullanıldığı regresyon modelidir.⁷⁹

---

⁷⁶ Beril Sipahi ve Diğerleri, s.124

⁷⁷ Beril Sipahi ve Diğerleri, s.128

⁷⁸ Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 11. Basım, Pegem Yayınları, 2010, s.91 - 92

⁷⁹ Hamza Erol, SPSS Paket Programı ile İstatistiksel Veri Analizi, Adana:Nobel Kitabevi, 2010, s.320

Çoklu doğrusal regresyon analizinde açıklayıcı değişken sayısı $k \leq 4$ ise klasik yöntem uygulanır.⁸⁰

Çoklu doğrusal regresyon analizinde açıklayıcı değişken sayısı $k \geq 4$ ise adimsal yöntemler uygulanır.⁸¹

Regresyon analizi yapıldıktan sonra hata terimlerinin normal dağılması ve hata terimlerinin varyansının sabit olması varsayımlarının test edilmesi gerekmektedir. Hata terimlerinin normal dağılımı varsayımının sağlanması durumunda hata terimlerinin diogonalde yer alandoğru üzerinde olması gereklidir. Hata terimlerinin sabit varyans varsayımı serpilme diyagramı çizilerek görsel olarak sınanabilir.⁸²

4.5.Çok Boyutlu Ölçekleme (MDS)

Sorulara verilen cevapların arasındaki ilişkilerden yola çıkılarak ifadelerin algılanmasına göre profil çıkartılmaktadır. Çok boyutlu örnekleme analizi ile farklı ifadelerin algılanma konumlarının haritası hazırlanabilmektedir.⁸³

Koordinat sisteminde her çeyrekte yer alan ifadelerin birlikte ele alınıp değerlendirilmesi mümkündür.⁸⁴

MDS analizi sonucunda; çok boyutlu uzaydaki gerçek şekil ile indirgenmiş boyutlu uzayda kestirilen şekil arasındaki farklılığın bir ifadesi olan stress katsayısı aşağıdaki gibi yorumlanır.

Tablo 4.3
Kruskal Wallis Stres Katsayısı

Değer Aralığı	Yorumu
$S_k \geq 0,20$	Zayıf uyum
$S_k = 0,10$	Orta uyum
$S_k = 0,05$	İyi uyum
$S_k = 0,00$	Tam ya da mükemmel uyum

Kaynak: Sinan Araçlı ve diğerleri, Türkiye’de beşeri kalkınmışlığın coğrafi dağılımının çok değişkenli istatistiksel tekniklerle incelenmesi, <http://www.iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildirileri>, s.27

⁸⁰ Hamza Erol, s.380

⁸¹ Hamza Erol, s.380

⁸² Beril Sipahi ve Diğerleri, s.128

⁸³ Şehamet Bülbül ve Diğerleri, **Avrupa Birliğine Bakış Açuları Yönünden Akademisyen Profili**, İstanbul:Der Yayınları, 2007, s.149

⁸⁴ Şehamet Bülbül ve Diğerleri, s.151

4.5. Ölçeklerin Güvenilirlik ve İç Tutarlılık Ölçütü Değerleri

Bir araştırmada kullanılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği araştırma sonuçları açısından önemlidir. Bir ölçek kullanılmadan önce güvenilirlik ve geçerlilik açısından sınanmalıdır. Bir ölçeğin güvenilirliği o ölçeğin farklı zamanlarda aynı örnekleme uygulandığı durumda aynı sonuçları verme derecesini göstermektedir. Bu anlamda güvenilirlik, bir değişkeni ölçmek için sorulan soruların ne derecede bilinçli olarak cevaplandırıldığına bir göstergesidir.⁸⁵ Bu araştırmada, Güvenilirlik analizi yapılırken Cronbach's Alpha modeli kullanılacaktır. Cronbach's Alpha sorular arası korelasyona bağlı uyum değeridir. Cronbach's Alpha değeri faktör altındaki soruların Toplamdaki güvenilirlik seviyesini göstermektedir. Cronbach's Alpha değerinin 0,70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir. Ancak, soru sayısı az olduğunda bu sınır 0,60 değeri ve üstü olarak kabul edilebilir.

Tablo 4.4
Cronbach's Alpha Değerleri İçin Bir Sınıflama

Cronbach's Alpha	Yorumu
0,80-1.00 Arası	Yüksek Güvenilirlik
0,60-0,80 Arası	Oldukça güvenilir
0,40-0,60 Arası	Güvenilirlik düşük
0,40 dan aşağısı	Güvenilir değil

Kaynak: Şeref Kalaycı, **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, 2006, s.405

Bir ölçeğin geçerliliği ise o ölçeğin ölçmek istediği değişkeni ne derece ölçtüğüne ilişkindir. Geçerlilik testinin güvenilirlik testinde olduğu gibi dayandığı belli bir katsayı yoktur. Bu nedenle geçerlilik testi kuramsal analizlerle yapılmaktadır.

⁸⁵ İpek K. Tüzün, Feride V. Özdoğan, Öğrencilerin Üniversitelerine Duydukları Güven Üzerine Bir Araştırma **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 15, 2, Ekim 2007, s.644

Tablo 4.5
Cronbach's Alpha Değerleri

Ölçek	$\bar{X}$	Ss	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
<i>Memnuniyet</i>	3,9113	,72235	10	,912
<i>Fayda</i>	3,8132	,73453	6	,842
<i>Kişisel Gelişim</i>	3,2438	,92547	4	,787
<i>Gereklilik</i>	3,9007	,74303	5	,770

Ölçek maddelerimizin ilk ikisi olan *Memnuniyet* ve *Fayda* faktörlerinin güvenilirlik seviyeleri “**yüksek güvenilirlik**” seviyesinde diğer ikisi olan *Kişisel Gelişim* ve *Gereklilik* Faktörlerinde ise “**oldukça güvenilir**” seviyede ya da daha yüksek güvenilirlik seviyelerine sahiptir.

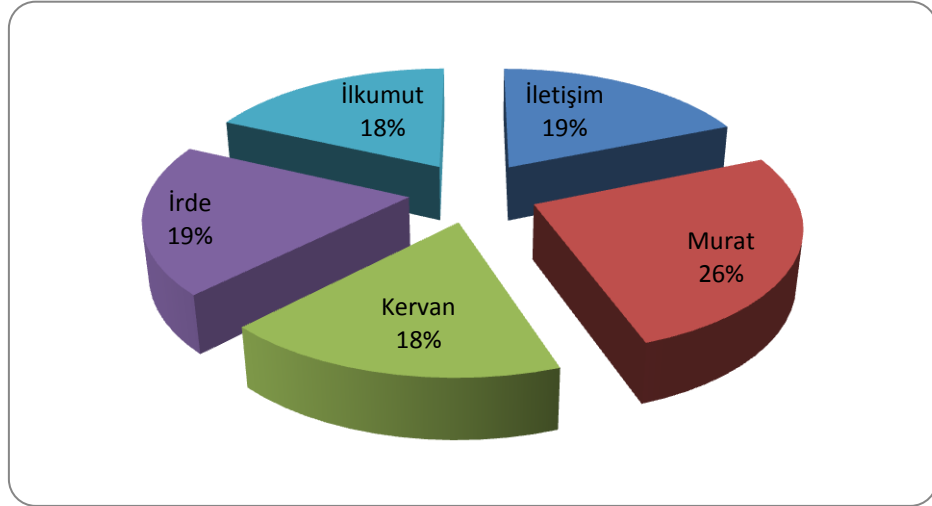
Ölçek maddelerimizden “**yüksek güvenilirlik**” seviyesinde olanların içinde cronbach's alpha değeri en yüksek olan *memnuniyet* (.912) ölçeğidir. Daha sonra ise *Fayda* (.842) faktörü gelmektedir.

Ölçek maddelerimizden “**oldukça güvenilir**” seviyesinde olanların içinde cronbach's alpha değeri en yüksek olan *Kişisel gelişim* (.787) ölçeğidir. Daha sonra ise *Gereklilik* (.770) faktörü gelmektedir.

5. BULGULAR ve ANALİZ

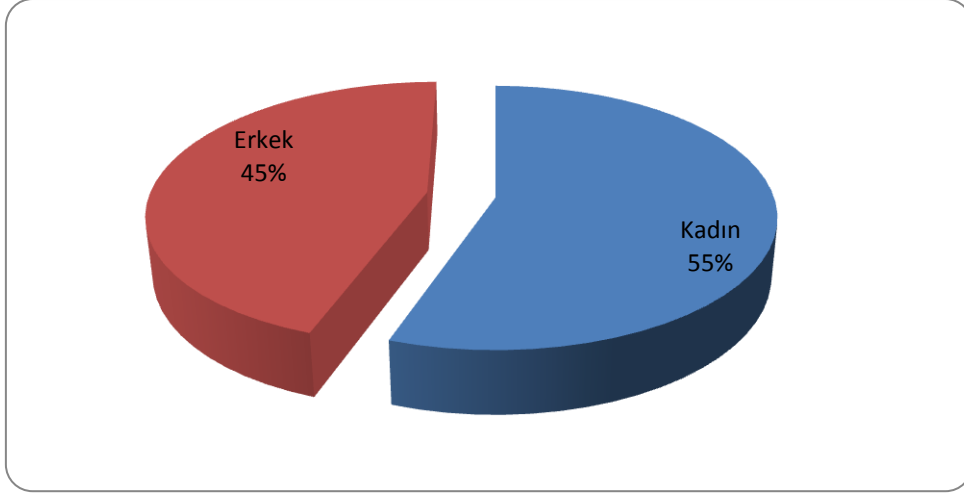
5.1. Demografik Özellikler

Anketimiz İstanbul'un ekonomik seviye açısından farklı üç ilçesi olan Bakırköy, Pendik ve Ümraniye 'de uygulanmıştır. Ankete katılan katılımcılarımızın tamamı 2008-2009 eğitim yılında dersane eğitimi alan Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. 450 katılımcı tarafından anket doldurulmuş ancak yapılan incelemede bu anketlerin 70 tanesinin geçersiz sayılmasına karar verilmiştir. Dolayısıyla veri girişi yapılan anket adedi 385 olarak gerçekleşmiştir. Katılımcılarımızdan 212 'si bayan, 168'i ise erkektir.

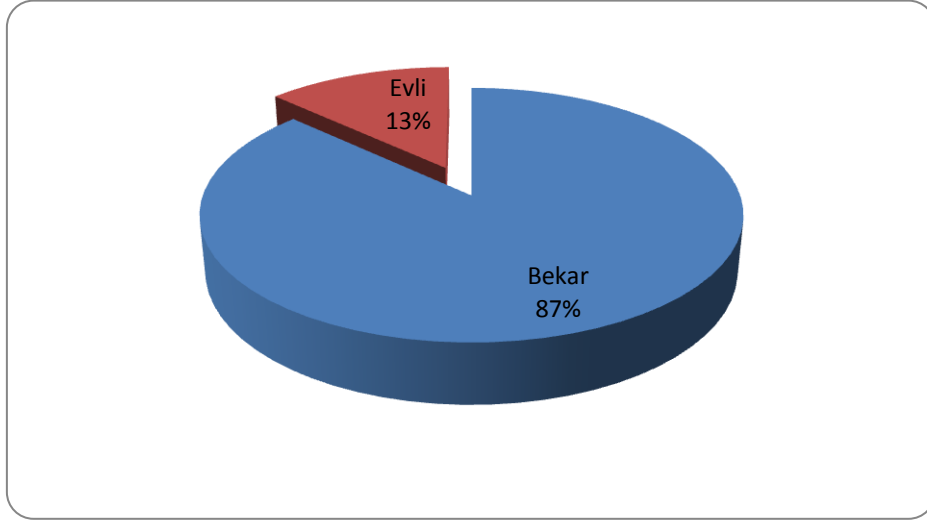
Grafik 5.1. Devam Edilen Dershane Dağılımı

Katılımcılarımızın %25,9 çoğunluğu Murat Açık öğretim dersanelerine gitmektedir. İrde dershanesi Murat'ın ardından ikinci olarak en fazladır ve %19,5 çoğunluğa sahiptir. İletişim dershanesi ise üçüncü olarak en fazladır. Kervan Dershanesi'ne giden katılımcılar, bu dersaneler arasında en az çoğunluğu oluşturmaktadır.

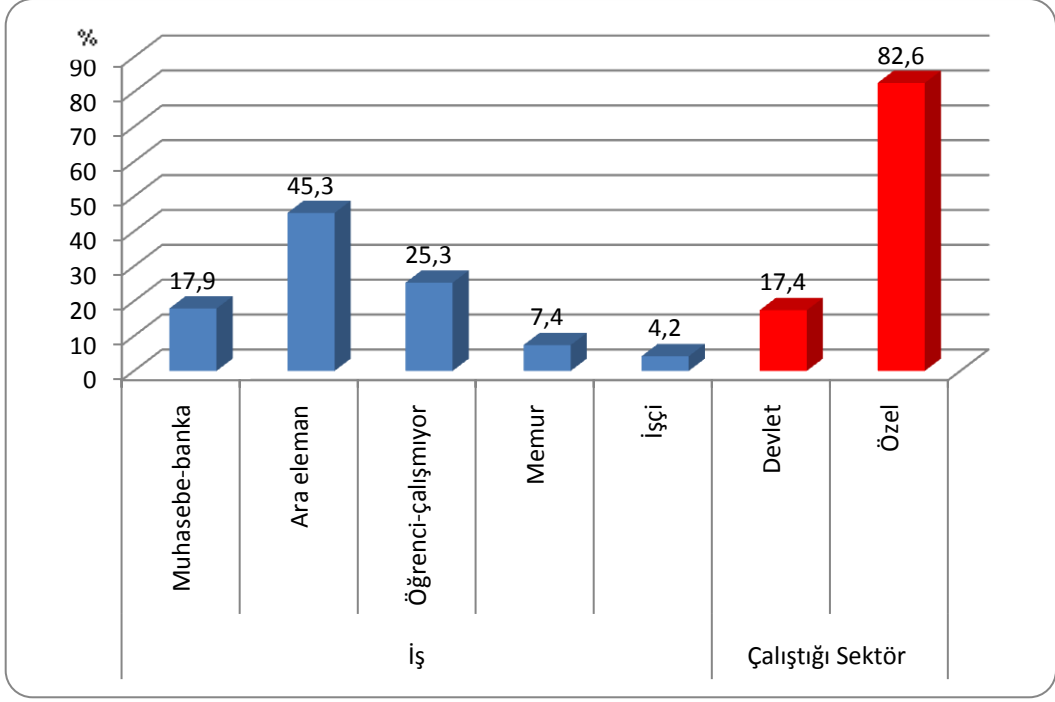
Grafik 5.2. Cinsiyet Dağılımı

Katılımcıların %55,3 çoğunluğu bayan iken geri kalanı erkektir. Dershaneye giden AÖF öğrencilerinin yarısından fazlasının bayan olduğu düşünülebilir.

Grafik 5.3. Medeni Durum Dağılımı

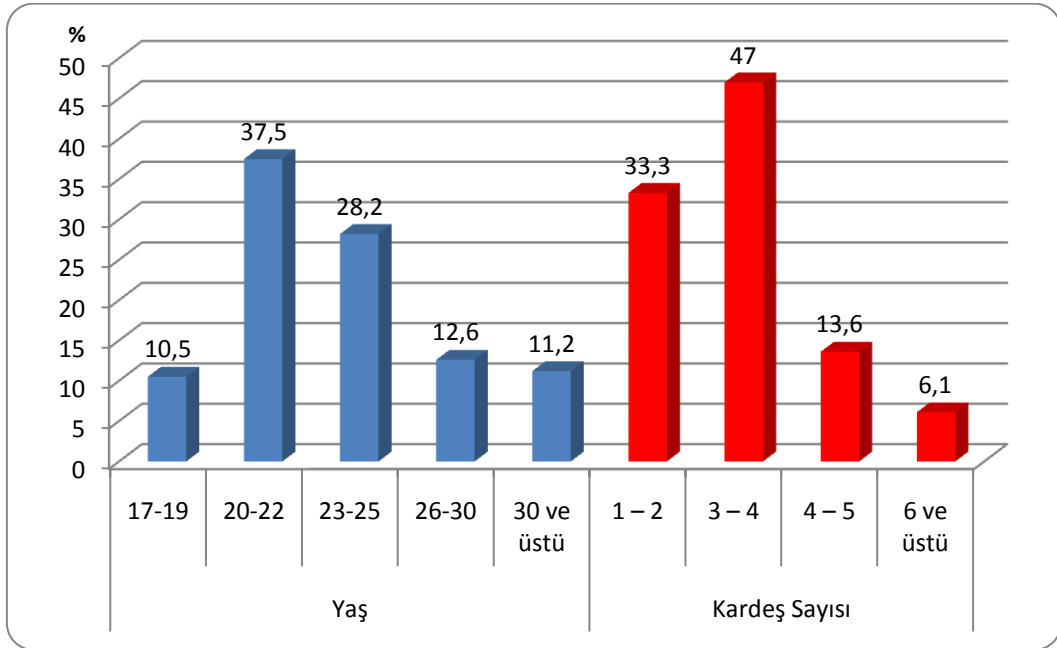
Katılımcıların %86,9 gibi büyük bir çoğunluğu bekarıdır. Katılımcıların yaşları ve öğrenci olmaları göz önüne alındığında bu sonuç şaşırtıcı değildir.

Grafik 5.4. Sektör ve İş Grafiği

Katılımcıların %82,6 çoğunluğu özel sektörde çalışmaktadır. Kamuda çalışanların oranı da %17,4 olarak gerçekleşmiştir.

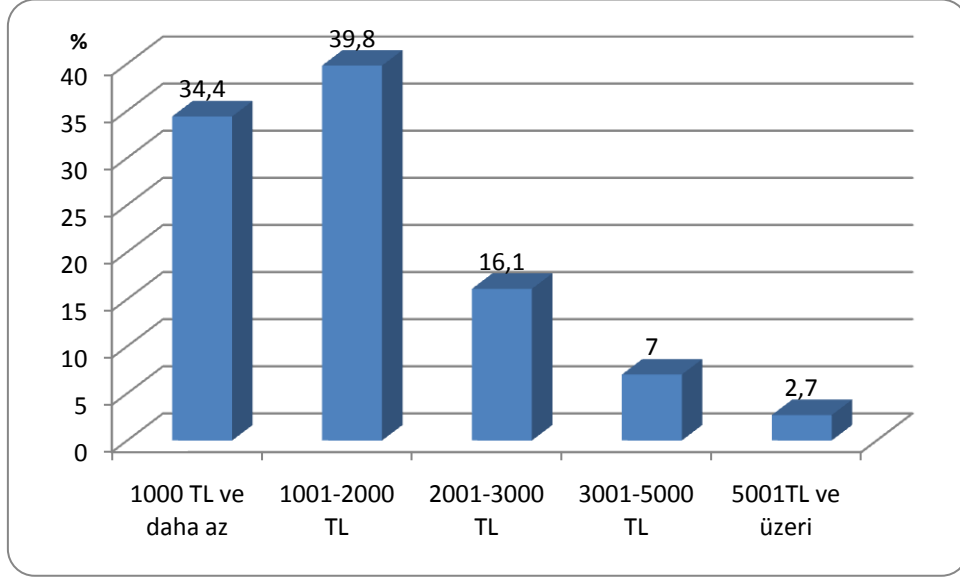
Katılımcıların yarıya yakın çoğunluğu ara eleman olarak çalışmaktadır. Öğrenci ve çalışmayanların %25,3 çoğunlukta olduğu düşünüldüğünde, katılımcı öğrencilerin yaklaşık %75 çoğunluğu çalışıyor diyebiliriz.

Grafik 5.5. Yaş Grupları ve Kardeş Sayısı

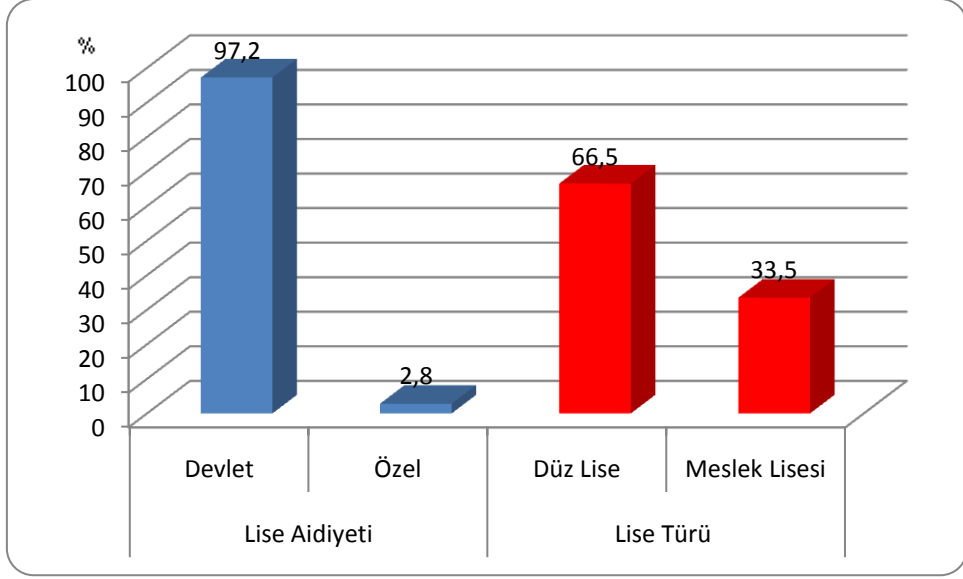
Üniversite öğrencilerinin genel yaş aralığı olan 20 – 25 yaş bu çalışmada da yaklaşık %65'lik çoğunluğa sahiptir. Daha küçük olan 17 – 19 yaş, %10,5 oranındadır ve en az çoğunluktadır. 26 yaş ve yukarısı ise % 33,8'lik bir orana sahiptir.

Katılımcıların yarıya yakın çoğunluğu 3 – 4 kardeşe sahiptir. 1 – 2 kardeşi olanların oranı da %33,3 çoğunluktadır. 6 ve daha fazla kardeşi olanların oranı en azdır ve %6,1 oranındadır.

Grafik 5.6. Gelir Durumu Dağılımı

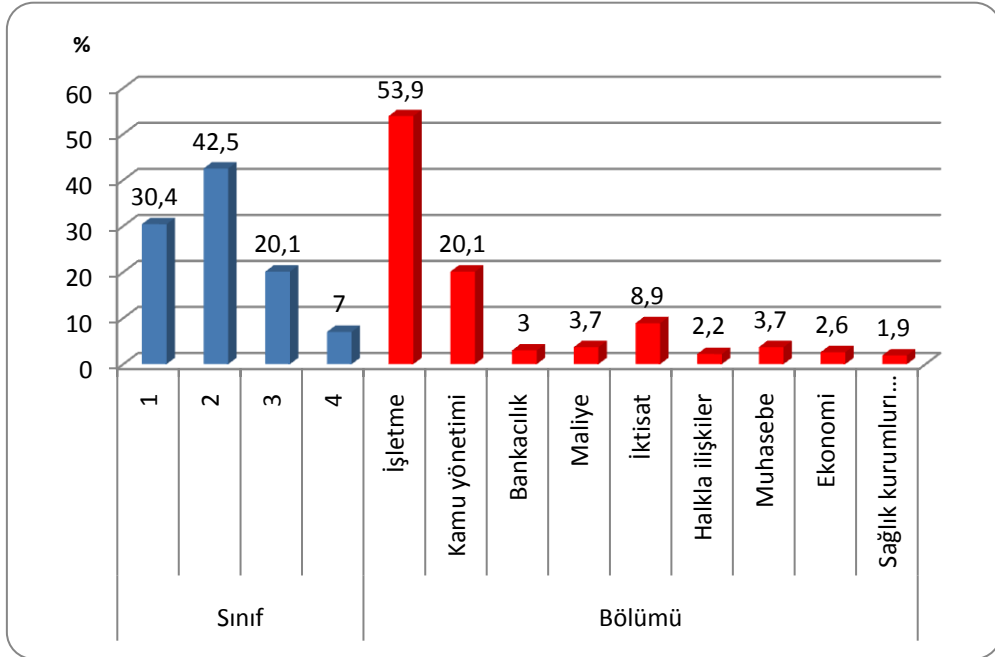
Katılımcıların gelirlerine bakıldığında 1000 – 2000 TL arası gelire sahip olanlar çoğunluktadır. Katılımcıların %75'inin çalışan olduğu da göz önüne alınırsa bu sonuç açıklanmış olur. En üst düzey gelir grubu olan 5000 TL ve üzeri gelire sahip dershaneye giden AÖF öğrencisi en az çoğunluğa sahiptir.

Grafik 5.7. Lise Tür ve Aidiyeti

Katılımcıların tamamına yakını devlet liselerinden mezundur. Özel liselerden mezun olanlar ise sadece %2,8 çoğunluktadır.

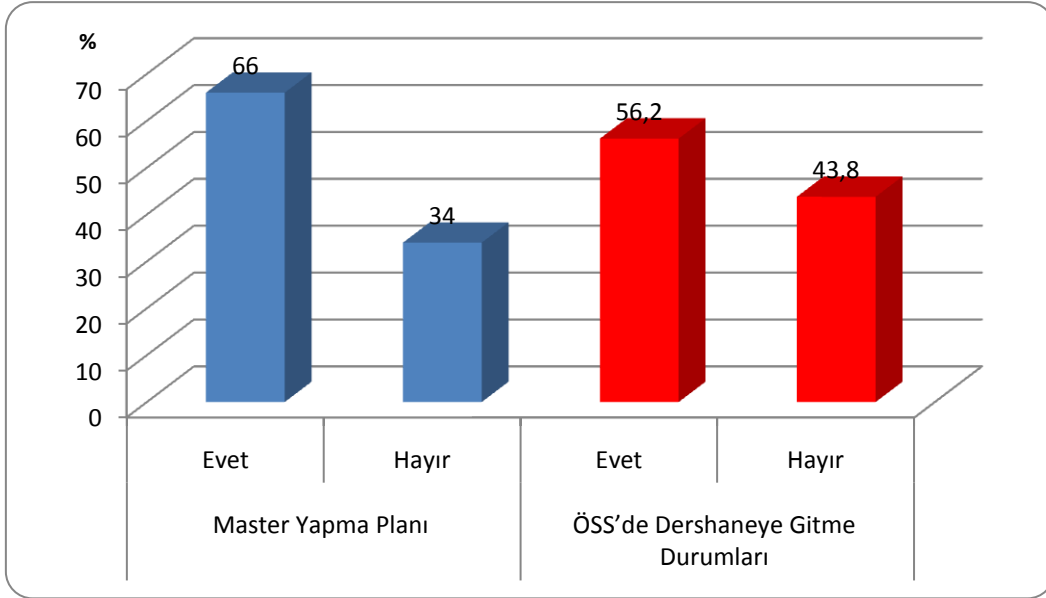
Sanıldığı gibi AÖF öğrencileri daha çok meslek lisesi çıkışlı değildir. Grafik incelendiğinde Lise türlerinde %66,5 oranla düz lise öne çıkmaktadır. Katılımcılarımızın %33,5 çoğunluğu ise meslek lisesi mezunudur.

Grafik 5.8. Bölüm ve Sınıf Dağılımı

Katılımcıların %42,5 çoğunluğu AÖF’de 2. Sınıftadır. 1. Sınıftakiler ise %30,4 oranındadır. 3. ve 4. Sınıfta okuyanlar toplamda yaklaşık %27 çoğunlukta ve diğer sınıflara göre daha az oranlara sahiptir. Genelde AÖF dershanelerinde öğrenciler 1. Ve 2. Sınıflarda uzaktan eğitim sistemine adapte olabildiklerinden 3. Ve 4. Sınıflarda daha az dershaneye gitme eğilimi sergilemektedirler.

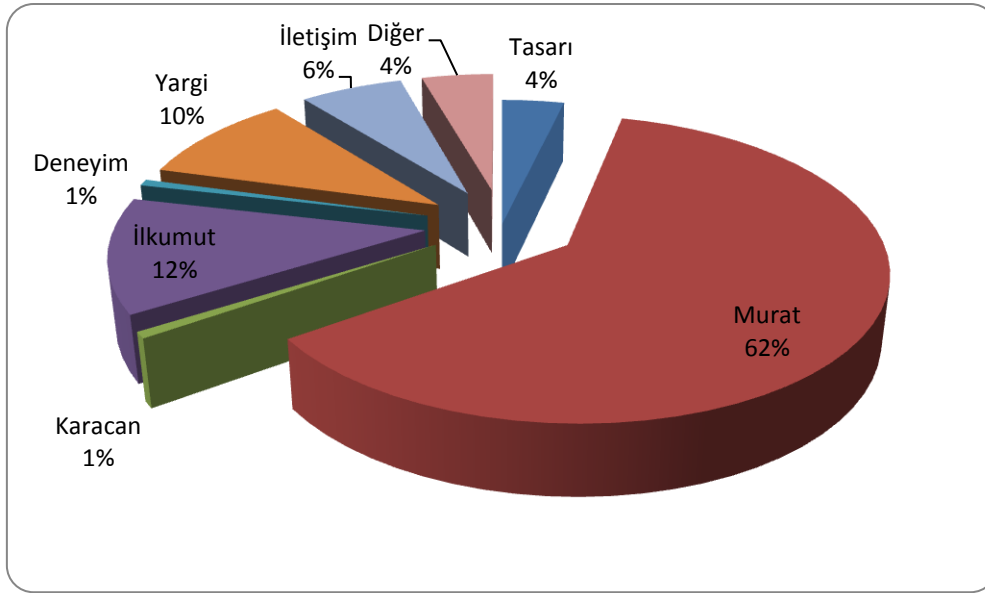
Katılımcıların yarısından fazla çoğunluğu AÖF İşletme bölümü okumaktadır. Kamu yönetimi bölümü okuyanların oranı da %20,1’dir. Diğer bölümler ise %10’un altında çoğunluklardadır. Bunların içinde en fazla çoğunluğa sahip olan bölüm de %8,9 oran ile İktisat’tır. Katılımcılarımızın sektör olarak büyük çoğunluğu özel sektörde çalıştığından bölüm olarak ta İşletmeyi seçmiş olmaları olası bir durumdur. Ayrıca AÖF öğrencilerinin İşletme bölümünü diğer bölümlere kıyasla daha kolay bitirebileceğine inandığı da başka bir gerçektir.

Grafik 5.9. ÖSS’de Dershaneye Gitmiş Olma ve Master Yapma Planı

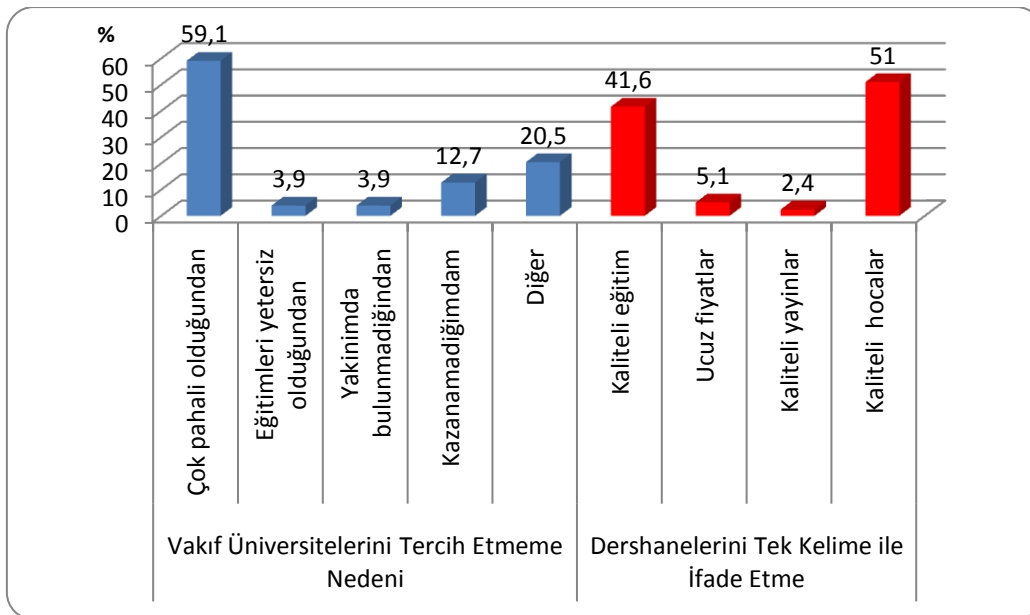
Katılımcıların yarısından fazla çoğunluğu master planı yapmayı düşünmektedir. AÖF öğrencisinin kariyer hedefinin bu şekilde olması ülkemiz açısından sevindiricidir.

Katılımcıların yarısından fazla çoğunluğu üniversiteye giriş sınavı öncesinde dershaneye gitmiştir. Dershaneye gitmeyenlerin oranı ise %43,8’dir.

Grafik 5.10. Kullanılan Yayın Dağılımı

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu en eski AÖF yardımcı kaynak olarak bilinen Murat yayınları yardımcı kitaplarını kullanmaktadır. Diğer yayınlar genelde daha az oranlara sahiptir. %12,5 oranındaki İlkumut yayınlarını kullananlar da Murat yayınlarının ardından ikinci olarak en fazladır. Bu yayınlar arasında en az kullanılan yayınlar Deneyim ve Karacan yayınlarıdır. Murat yayınlarının yayıncılık konusunda tartışmasız üstünlüğü vardır. Karacan yayınları Murat yayınları ile eşzamanlı kurulmasına rağmen Murat yayınlarının performansını gösterememiştir. Yargı, Tasarı ve Deneyim yayınlarının ise yaklaşık 5 yıllık bir geçmişi olduğundan AÖF öğrencisi tarafından kabulü zaman alacaktır.

Grafik 5.11. Vakıf Üniversitelerini Tercih Etmeme Nedeni ve Dershane İmajı

Katılımcıların %59,1 çoğunluğu vakıf üniversitelerini çok pahalı olduğu için tercih etmemiştir. Kazanamadığından tercih etmeyenler de %12,7 oranındadır. Diğer sebepler ise az oranlardadır.

Dershanelerini tek kelime ile ifade etmeleri istenilen katılımcıların %51 çoğunluğu *kaliteli hocalar* olarak ifade etmektedir. Bunun daha kapsamlı ifadesi olan *kaliteli eğitim* ifadesi ise %41,6'dır. *Ucuz fiyatlar* ifadesi %5,1 oranında ve *kaliteli yayınlar* ifadesi de %2,4 ile en az orandadır. Dolayısıyla dershaneye giden AÖF öğrencisi en fazla ders hocasına önem vermekte ve kalitesine dikkat etmektedir. Bu gerçeğin farkında olan AÖF dershaneleri öğrenci tarafından tutulan hocalara yüksek kur ücreti ödemeyi göze almaktadır. Ayrıca birkaç sene derslerine giren hocalarla öğrencilerin samimiyet kurmaları da bu bağlamda, hocaya olan bağlılığı tetikleyici bir sebep olarak düşünülebilir. AÖF öğrencisi, dersine giren hocayı beğendiği sürece dershanenin diğer eksikliklerini tolare edebildiği bu dershanelerde çalışanlarca gözlemlene bir gerçektir.

5.2. Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 5.1
Memnuniyet Ölçeği İçin Faktör Analizi Özet Tablosu

Faktör	Faktör maddeleri	Faktör Ağırlığı	Faktör açıklayıcılığı %	Faktör güvenilirliği
Memnuniyet	Dershanemin dökümanları dersi kavratmada yeterlidir	,758	21,343	,912
	Dershane hocaları branşlarında çok başarılıdır	,717		
	AÖF dersaneleri aldıkları parayı hak etmektedir	,713		
	Dershanemin eğitiminden genel olarak memnunum	,711		
	Dershanemde beklediğim eğitim kalitesini buldum	,682		
	Dershanemin verdiği ders materyalleri yeterlidir	,680		
	Dershanemi diğer öğrencilere tavsiye ediyorum	,629		
	Bu dershaneye geldiğim için çok şanslıyım	,619		
	Dershaneye verdiğim paranın karşılığını alıyorum	,506		
	Aldığım notlarda dershanemin payı çok fazladır	,504		
Fayda	AÖF bitene kadar dershaneye gitmeyi düşünüyorum	,707	13,022	,842
	Dershaneler AÖF 'de okumayı kolaylaştırmaktadır	,700		
	Dershaneler AÖF 'nin öğrenci sayısını arttırmıştır	,595		
	Dershane ders çalışma disiplini kazandırıyor	,566		
	Dershane ders çalışma azmi ve heyecanı veriyor	,559		
	Dershaneden aldığım dersleri daha iyi öğreniyorum	,543		
Kişisel Gelişim	Bu dershaneye geldikten sonra ufkum açıldı	,728	12,196	,787
	Bu dershaneye geldikten sonra hedeflerim büyüdü	,719		
	Dershaneye gelmem sosyalleşmemi sağladı	,708		
	Dershanemin öğrenci ortamı sayesinde yeni dostlarım oldu	,655		
Gereklilik	AÖF dersaneleri olmasaydı , mezun olmam gecikirdi	,764	11,921	,770
	Dershaneye gelmeseydim notlarım daha düşük olurdu	,742		
	Dershaneye gitmeyenlere göre bilgi düzeyim yüksektir	,619		
	AÖF öğrencisinin dershaneye gitmesi gereklidir	,616		
	Dershaneye gitmeseydim , bilgi düzeyim daha düşük olurdu	,558		
TOPLAM			58,482	

*KMO değeri ; 0,933 ve Bartlett's test için p değeri :0,00 bulunmuştur

KMO testi ile hesaplanan değer 0,933, verilerin faktör analizine uygunluğunun mükemmel olduğunu göstermektedir. Bartlett's testinde ise (p) olasılık değeri 0,05 'ten küçük olduğundan faktör analizi yapılabilir.

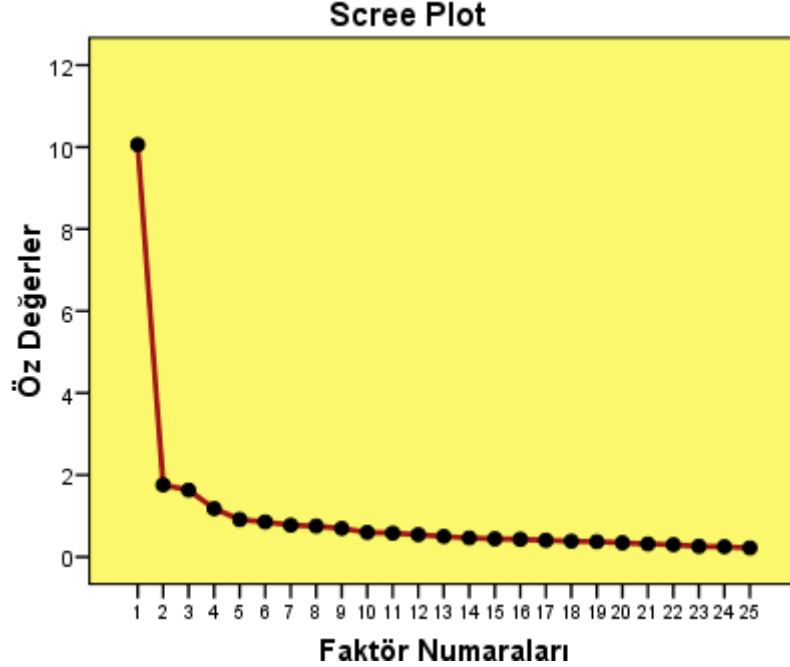
AÖF öğrencilerinin dershanelerini değerlendirdikleri ölçekte faktör analizinde 5 madde oluşmuştur. İlk faktör 10 alt maddeden oluşan **Memnuniyet** adı verilen faktördür. Öz değer grafiğinden de izleneceği gibi özdeğeri en yüksek olan faktör maddesi de budur. Memnuniyet faktörü bu ölçeğin % 21,34 'ünü açıklar. Ayrıca güvenilirlik katsayısı Cranbahe's Alpha en yüksek (0,912) bu maddededir. **Memnuniyet** olarak adlandırılan faktör AÖF öğrencisinin dershaneden genel memnuniyetini ifade amaçlı kullanılacaktır

AÖF öğrencilerinin dershanelerini değerlendirdikleri ölçekte faktör analizinde ikinci faktör 6 alt maddeden oluşan **Fayda** adı verilen faktördür. Özdeğer grafiğinden de izleneceği gibi öz değeri

ikinci en yüksek olan faktör maddesi de budur. **Fayda** faktörü bu ölçeğin % 13,022 'sini açıklar. Ayrıca güvenilirlik katsayısı Cranbanc's Alpha değeri 0,842 bulunmuştur. **Fayda** olarak adlandırılan faktör, alınan dersane eğitiminin AÖF eğitimi için sağladığı yararları ifade amaçlı kullanılacaktır

AÖF öğrencilerinin dersanelerini değerlendirdikleri ölçekte faktör analizinde üçüncü faktör 4 alt maddeden oluşan **Kişisel Gelişim** adı verilen faktördür. Özdeğer grafiğinden de izleneceği gibi öz değeri üçüncü en yüksek olan faktör maddesi de budur. **Kişisel Gelişim** faktörü bu ölçeğin %12,196'sını açıklar. Ayrıca güvenilirlik katsayısı Cranbanc's Alpha değeri 0,787' bulunmuştur. **Kişisel gelişim** olarak adlandırılan faktör ,dersane eğitimi sayesinde AÖF öğrencisinin sağladığı sosyal leşme imkanları ve bu eğitimin öğrenciye kattığı kişisel anlamdaki gelişimi ifade amaçlı kullanılacaktır.

AÖF öğrencilerinin dersanelerini değerlendirdikleri ölçekte faktör analizinde dördüncü faktör 5 alt maddeden oluşan **Gereklilik** adı verilen faktördür. Özdeğer grafiğinden de izleneceği gibi özdeğeri dördüncü en yüksek olan faktör maddesi de budur. **Gereklilik** faktörü bu ölçeğin %11,921'sini açıklar. Ayrıca güvenilirlik katsayısı Cranbanc's Alpha değeri 0,770 bulunmuştur. **Gereklilik** adı verilen bu faktör, dersane eğitiminin AÖF için olmazsa olmaz bir katkı sağladığına inanma düzeyini ifade amaçlı kullanılacaktır

Grafik 5.12. Özdeğerler Grafiği

Faktör analizine ait Scree plot grafiğine bakıldığında ilk dört faktörün yeterli kırılmayı sağladığı görülmektedir. Diğer kırılmalar ise çok küçük miktarda ve önemsiz olduğu anlaşılmaktadır.

.Sadece dört faktörün dersane memnuniyetini açıklamakta kullanılabileceği görülmektedir.

5.3. Korelasyon Analizi

Korelasyon analizi iki değişken arasındaki ilişkinin veya bağımlılığın şiddetini belirlemeye yönelik bir analiz tekniğidir. Anketimizde 4 farklı değişken arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon değerleri verilmiştir

Tablo 5.2
Değişkenler Arasındaki Korelasyon Değerleri

Bağımsız Değişkenler	<i>Memnuniyet</i>	<i>Fayda</i>	<i>Kişisel Gelişim</i>	<i>Gereklilik</i>
<i>Memnuniyet</i>	-	,724(**)	,571(**)	,537(**)
<i>Fayda</i>		-	,604(**)	,519(**)
<i>Kişisel Gelişim</i>			-	,445(**)
<i>Gereklilik</i>				-

**anlam düzeyi $p < 0,05$ olan korelasyon değerleri

Kullandığımız değişkenlerden *Memnuniyet* ile *Fayda* arasındaki korelasyon değeri 0,724 en yüksek korelasyon değeridir. *Memnuniyet* ile *Kişisel Gelişim* arasındaki korelasyon değeri 0,571, *Memnuniyetle Gereklilik* arasındaki korelasyon değeri 0,537 bulunmuştur.

Kişisel Gelişim ile Fayda arasında korelasyon değeri 0,604, Kişisel Gelişim ile Gereklilik arasında korelasyon değeri 0,445 bulunmuştur. Gereklilikle Fayda arasındaki korelasyon katsayısı ise 0,519 bulunmuştur. Bağımsız değişkenlerin birbirleri arasındaki korelasyon değerlerinin hiçbiri 0,70 değerinden büyük değildir. Bu durumda yapılacak regresyon denkleminde bağımsız değişkenler olan *Kişisel Gelişim, Fayda, Gereklilik* arasında çoklu doğrusal bağıntı olması söz konusu olamayacaktır.⁸⁶

5.4. Regresyon Analizi Sonuçları

Regresyon analizinin metrik bir bağımlı değişken ile bir veya daha fazla sayıda bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla kullanılan bir istatistiksel yöntem olduğu ifade edilmiştir.

Bu bölümde bağımlı değişkenlerimizin hangi bağımsız değişkenler tarafından daha çok etkilendiğini regresyon analizleri ile gösterilecektir. Regresyon çözümlemesinin yapılmasının amacı bağımlı değişkenin tümünü ölçmek değil bağımsız değişkenlerimizin bağımlı değişkenler üzerindeki olası etkilerini belirlemektir.

Regresyon denklemlerimizin genel tanımı aşağıdaki gibidir;

⁸⁶ Beril Sipahi ve Diğerleri, s.156

$$Y_i = \alpha + \sum \beta_i X_i + \sum \lambda_i K_{di} + u_i$$

Denkleimde ;

Y_i : Bağımlı değişkenleri

X_i : Bağımsız değişkenleri

K_{di} : Kukla (Dummy) değişkenleri temsil etmektedir

α : Bağımlı değişkenin bağımsız değişken ve kukla değişkenler sıfır olduğunda aldığı değer ya da regresyon sabitidir.

u_i : Hatalar, kalıntılar...

5.4.1. Dershane Memnuniyeti Bağımlı Değişkenini Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin Bulunması

Bağımlı değişken (etkilenen değişken) : *Memnuniyet*

Bağımsız değişkenler (etkileyen değişken) : *Fayda, Kişisel Gelişim, Gereklilik*

Dummy (Kukla) Değişkenle: Dershane, İş

Tablo 5.3
Regresyon Analizi Tablosu

Çoklu Korelasyon Katsayısı R	Belirlilik Katsayısı R^2	Düzeltilmiş R^2 Belirlilik Katsayısı	Standart Sapma
,833	,694	,675	,39976

Determinasyon Katsayısı R^2 bağımlı değişkendeki değişimin % kaçının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığının göstergesidir. Bu modelde **Dershane Memnuniyeti** değişkeninin bağımsız değişkenler tarafından yaklaşık % 69,4' ünün açıklandığı görülmüştür.

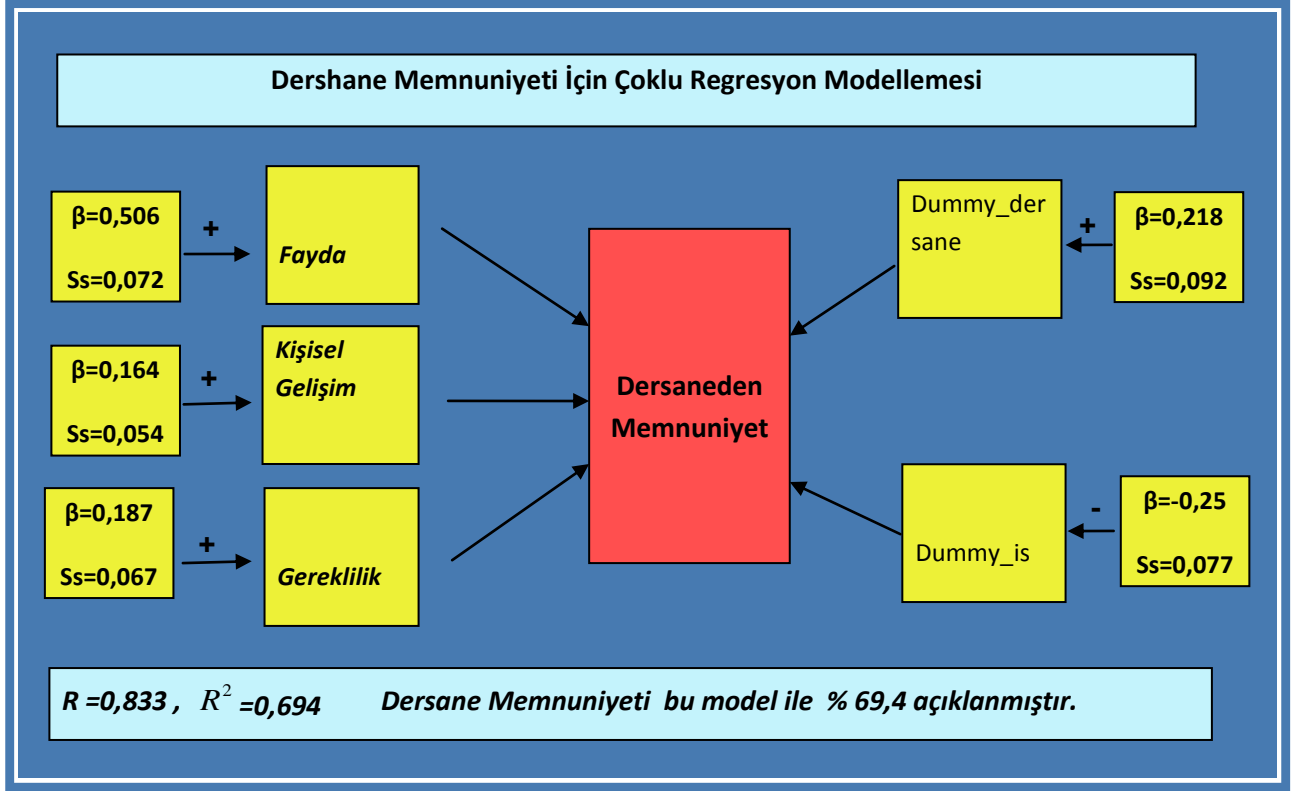
Tablo 5.4
Regresyon Katsayıları Tablosu

Bağımsız Değişkenler	Regresyon Katsayısı -B	Standart Sapma	Standartlaştırılmış Regresyon Katsayısı - Beta	t	Önem düzeyi
<i>Fayda</i>	,506	,072	,529	7,034	,000
<i>Kişisel Gelişim</i>	,164	,054	,217	3,041	,003
<i>Gereklilik</i>	,187	,067	,178	2,794	,006
Dummy_dershane	,218	,092	,141	2,374	,019
Dummy_is	-,252	,077	-,180	-3,271	,001

Bu modele göre; **Dershane Memnuniyeti** değerini Bağımsız değişkenlerin üçü de etkilemektedir. Bağımsız değişkenlerde beta katsayısı en yüksek (0,506) olan **Fayda** değişkenidir. **Kişisel Gelişim** değişkeninin ise beta katsayısı 0,164, **Gereklilik** değişkeninin ise beta katsayısı 0,187 'dir.

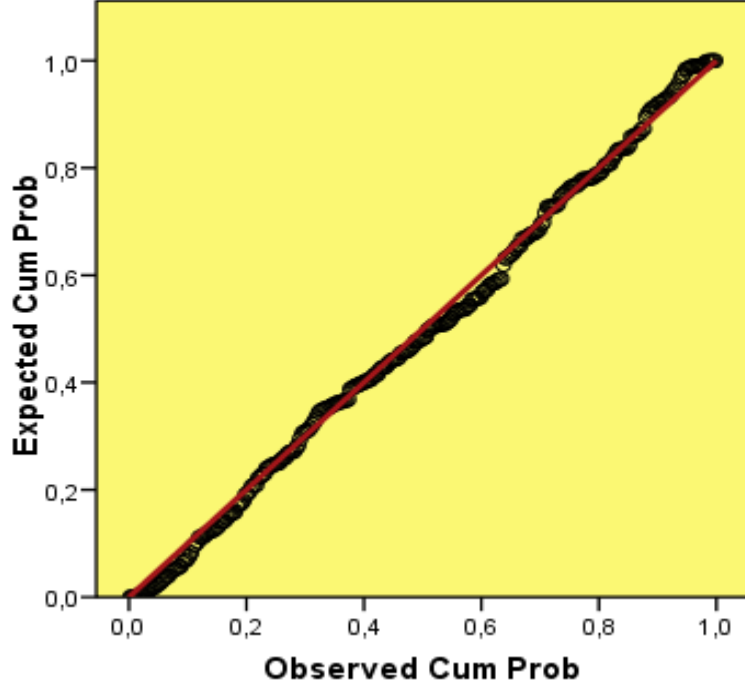
Ankette yer alan demografik değişkenlerden Gelir, yaş, cinsiyet, dershane, iş, sektör, sınıf, bölüm, mezuniyet lisesi, lise aidiyeti, master yapma düşüncesi, ÖSS hazırlığında dershaneye gitme gibi değişkenler dummy (kukla) değişken olarak regresyon analizine dahil edilmiş anca sadece dershane ve iş değişkenlerinin etkisinin olduğu görülmüştür.

Dummy değişkenlerden gidilen dershane değişkeninde frekansı en yüksek olan Murat desanesine gidenler "1" diğerleri "0" şeklinde kodlanmıştır. Murat dershanesine gitme dummy değişkeninin beta katsayısı 0,218 bulunmuştur. Dummy değişkenlerden çalışılan iş değişkeninde frekansı en yüksek olan Ara eleman "1" diğerleri "0" şeklinde kodlanmıştır. Murat dershanesine gitme dummy değişkeninin beta katsayısı -0,252 bulunmuştur.

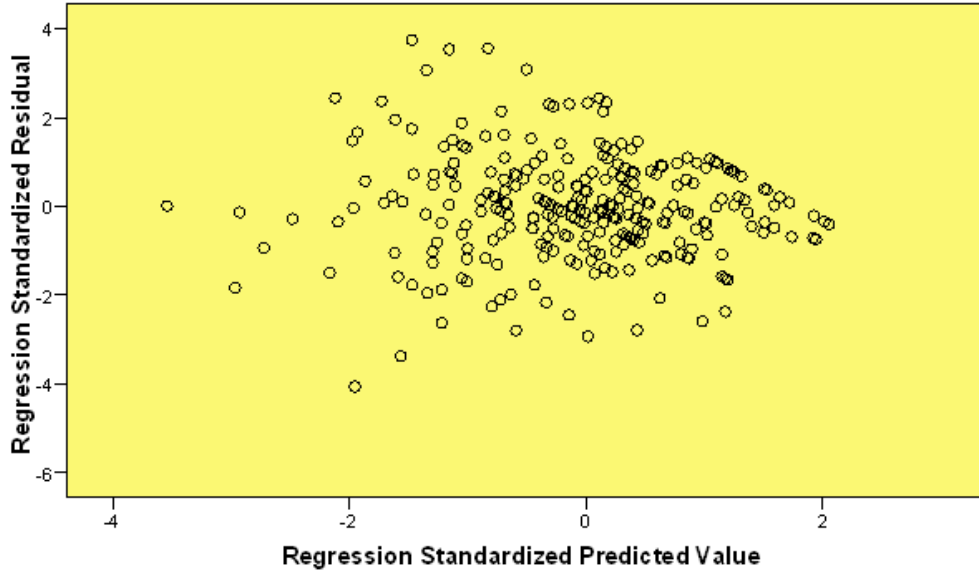
Şekil 5.1: Dershane Memnuniyeti İçin Regresyon Modellemesi

Şekilde görüldüğü Fayda, Kişisel Gelişim, Gereklilik faktörleri memnuniyeti pozitif etkileyen faktörlerdir. Yani dersanelerde öğrenciye yansıtılabilen fayda arttırılabildiği oranda öğrencinin dersaneden memnuniyeti arttırılabilir, dersanelerde öğrenciye verilebilecek Kişisel Gelişim hedefleri ve eğitimleri arttırılabildiği oranda öğrencinin dersaneden memnuniyeti arttırılabilir, dersanelerin gerekliliği arttırılabildiği oranda öğrencinin dersaneden memnuniyeti arttırılabilir. Modelde kullanılan dummy değişkenlerden İş değişkeninden “ara eleman” olarak çalışan öğrencilerin dersane memnuniyeti ters yönde etkilenmektedir. Devam edilen dersane kukla değişkeninde ise Öğrencinin Murat dersanesinde okuması memnuniyeti arttırıcı bir etken olarak tespit edilmiştir.

Grafik 5.13. Hata Terimlerinin Normal P-P Grafiği

Elde edilen regresyon hata terimlerinin normallik varsayımı sağlanabilmesi için çizilen Normal P-P grafiğinde hata terimlerinin diyagonalde yer alan doğru üzerinde yer alması hata terimlerinin normallik varsayımını sağladığıının göstergesi olarak kabul edilebilir.

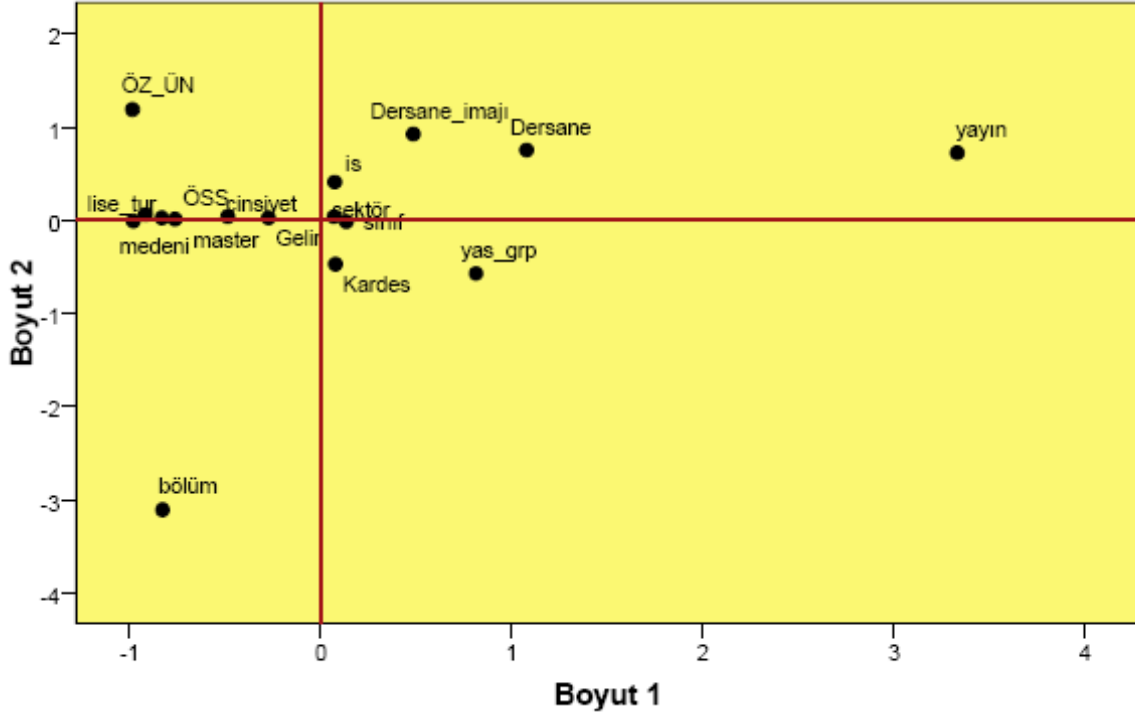

Grafik 5.14. Hata Terimlerinin Serpilme Diyagramı

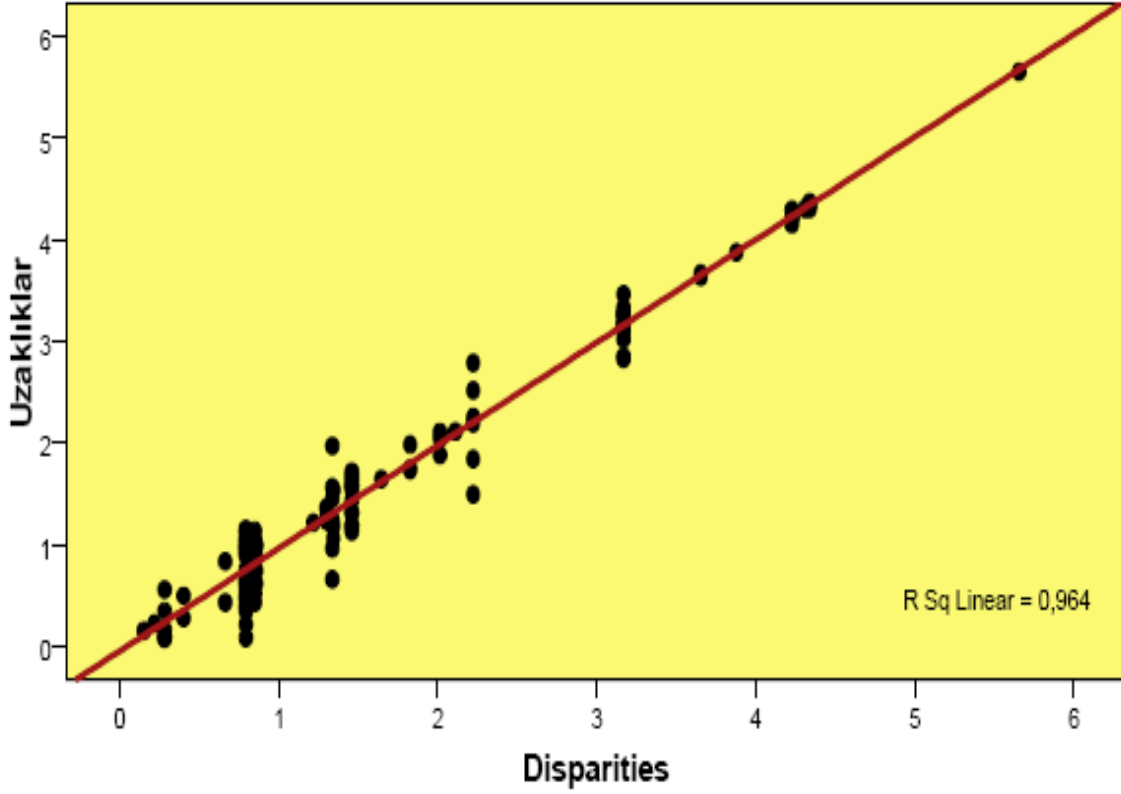
Hata terimlerinin eş varyanslılığının sınanması için çizilen serpilme diyagramında hata terimlerinin eşvaryanslı olduğunun görsel olarak anlaşıldığı söylenebilir.

5.7. Çok Boyutlu Ölçekleme (MDS) Analizi Sonuçları

Uygulanan MDS analizinde Kruskal Stres katsayısı 0,10 ve modelin uzaklıkları doğrusal bir model ile % 96 doğru konumlandırmasının mümkün (RSQ =0,96) olduğundan elde edilen sonuçların elimizde bulunan veri kümesini orta uyum ölçüde yansıttığını söyleyebiliriz.

Grafik 5.15. Öklid Uzaklık Modeline İlişkin Grafik

Grafik 5.16. Gözlemsel Uzaklıklar ile Disparitelere İlişkin Öklid Uzaklık Modeli

Öklid uzaklık modeline ilişkin grafikte birbirine yakın olarak nitelendirilebilecek değişkenlerden dersane değişkeninin yer aldığı çeyrektir. Buna göre öğrencinin dershaneyi seçme durumu dershanenin yayınları, dershanenin yarattığı imaj, öğrencinin işi maddeleri etkili olan değişkenlerdir.

5.8. Fark Testleri

Faktör analizinden elde edilen değerlendirme kriterleri olan Memnuniyet, Fayda, Kişisel Gelişim, Gereklilik değerlerinin demografik özelliklere göre değişimi incelenecektir. Fark testlerinin her birinde bu testin yapılış amacı ve testin sonucuna göre olabilecek beklentiler de açıklanacaktır.

5.8.1. Açık Öğretim Öğrencilerinin Üniversiteye Hazırlanırken Dershaneye Gitme Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Açık öğretim eğitiminde dershaneye giden öğrencilerin dershanelerden aldığı eğitim sırasında bu dershanelerden çok farklı yönde beklentileri olmaktadır. Bu öğrencilerin üniversiteye hazırlanırken dershaneye gidip gitmemeleri açık öğretim eğitimi sırasında aldığı dersane eğitimini de etkilemektedir. Üniversite eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin açık öğretim eğitimi alırken daha disiplinli hareket ettikleri, test çözme

becerilerinin daha gelişmiş olduğu, dersane arkadaşlarıyla kaynaşmada daha başarılı olduğu, dershanenin sosyal faaliyetlerine daha aktif katıldığı gözlenmektedir. Ancak bu olumlu yönlerine rağmen üniversite eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin dersleri kaynatma konusunda diğer öğrencilere kötü örnek olduğu da açıktır. Diğer bir durum ise üniversite eğitimi sırasında dershaneye gitmeyen öğrencilerin açık öğretim eğitiminde bu dersane şansını daha iyi kullanabildiği, zamanında maddi imkânsızlıklar nedeniyle alamadığı bu eğitimin açığını kapatmak ister gibi çok çaba sarf ettiği de ifade edilmektedir. Sayılan bu nedenlerden dolayı araştırmamız için açık öğretim öğrencisinin üniversiteye hazırlanırken dersane eğitimi almış ya da almamış olması önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 5.5
Üniversiteye Hazırlıkta Dershaneye Gitme Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Faktör	Dershaneye gitme	N	$\bar{X}$	Ss	t	SD	P
Memnuniyet	Evet	214	3,8636	,76942	-1,373	378	,171
	Hayır	166	3,9842	,65298			
Fayda	Evet	214	3,7738	,72025	-1,178	378	,240
	Hayır	166	3,8792	,75251			
Kişisel Gelişim	Evet	214	3,1510	,92946	-2,119	378	,035
	Hayır	166	3,3875	,89984			
Gereklilik	Evet	214	3,9338	,67603	,600	378	,549
	Hayır	166	3,8783	,81758			

Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre sadece Kişisel gelişim faktöründe $p < 0,05$ ve ($t = -2,119$) olduğundan dershaneye gitme durumuna göre farklılık görülmüştür. Diğer faktörlerin tamamında $p < 0,05$ ve bulunduğu için dershaneye gitme durumuna göre farklılık tespit edilememiştir.

Tabloya göre;

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -1,373$) olduğundan Öğrencinin üniversiteye hazırlanırken dershaneye gitme durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir.
- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -1,373$) olduğundan Öğrencinin üniversiteye hazırlanırken dershaneye gitme durumu, Açık öğretim dershanesinden

aldığı eğitimin Açık öğretim sınavlarında sağladığı fayda memnuniyetini etkilememiştir.

- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($t = -2,119$) ,olduğundan Öğrencinin üniversiteye hazırlanırken dershaneye gitme durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel Gelişimine getirdiği açılım memnuniyetini etkilemiştir. Üniversiteye hazırlanırken dershaneye gitmeyenlerin Kişisel Gelişim memnuniyet ortalaması (3,38) ,üniversiteye hazırlanırken dershaneye gidenlerden yüksek (3,15) bulunmuştur. Bu durum testin uygulanış amacında da değinildiği gibi gözlenen bir durumdur. Henüz kurumsallığını tamamlayamamış açık öğretim dersaneleri üniversite eğitimi sırasında dersane eğitimi almış öğrencileri görsel olarak ve fiziksel şartlar açısından tatmin edememektedir. Son beş yıldır özellikle son derece lüks binalarda eğitim yapan üniversiteye hazırlık dersanelerinin, fiziksel kalitelerinin açık öğretim dersaneleri tarafından yakalanması hayli zaman alacaktır.
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = 0,6$) ,olduğundan Öğrencinin üniversiteye hazırlanırken dershaneye gitme durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim eğitimi tamamlayabilmesi için gerekli olduğuna inanma puanını etkilememiştir

5.8.2. Açık Öğretim Öğrencilerinin Devlet Ya Da Özel Sektörde Çalışma Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi:

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin devlet ya da özel sektörde çalışma durumuna göre psikolojilerinin daha farklı olduğu gözlemlenmektedir. Devlette çalışan öğrencilerin iş garantisi olduğundan daha rahat hareket ettikleri, hedeflerinin daha mütevazı olduğu, aldığı eğitimden ve dershaneden memnuniyetinin daha yüksek olduğu öngörülmektedir. Diğer bir açıdan özelde çalışan öğrencilerin beklentilerinin daha yüksek olduğu, özel iş yerlerinde yüксеlebilmek için daha fazla performans gerektiğinden özel sektörde çalışan öğrenciler her açıdan daha beklentilerinin yüksek olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenlerden dolayı öğrencinin devlet ya da özel sektörde çalışmasının dikkate alınması gereken bir parametre olduğu açıktır.

Tablo 5.6
Sektöre Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Faktör	Sektör	N	$\bar{X}$	Ss	t	SD	P
Memnuniyet	Devlet	61	4,0000	,68108	,430	348	,667
	Özel	289	3,9408	,71246			
Fayda	Devlet	61	3,8438	,73803	-,073	348	,942
	Özel	289	3,8542	,73399			
Kişisel Gelişim	Devlet	61	3,4375	,86835	1,196	348	,233
	Özel	289	3,2188	,95482			
Gereklilik	Devlet	61	3,9625	,74909	,101	348	,920
	Özel	289	3,9487	,69758			

Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına faktörlerin tamamında $p < 0,05$ bulunduğu için çalışılan iş sektörüne göre farklılık tespit edilememiştir.

Tabloya göre;

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = 0,430$) ,olduğundan Öğrencinin devlet ya da özel sektörde çalışma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir.
- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -0,73$) ,olduğundan Öğrencinin devlet ya da özel sektörde çalışma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim sınavlarında sağladığı fayda memnuniyetini etkilememiştir.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($t = -2,119$) ,olduğundan Öğrencinin devlet yada özel sektörde çalışma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel Gelişimine getirdiği açılım memnuniyetini etkilemiştir. Üniversiteye hazırlanırken dershaneye gitmeyenlerin Kişisel Gelişim memnuniyet ortalaması (3,38), üniversiteye hazırlanırken dershaneye gidenlerden yüksek (3,15) bulunmuştur.
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = 0,6$) ,olduğundan Öğrencinin devlet ya da özel sektörde çalışma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim eğitimini tamamlayabilmesi için gerekli olduğuna inanma puanını etkilememiştir.

5.8.3. Açık öğretim öğrencilerinin cinsiyet durumuna göre faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin erkek ya da kız olması durumuna göre beklentilerinin ve hedeflerinin farklı olduğu öngörülmektedir. Açık öğretim

eğitiminde ders programı özellikle cumartesi-Pazar ve hafta içi akşam iş çıkışı saatlerine düzenlenmektedir. Örneğin cumartesi 10 ila 14 saatleri arasında mesai olabildiğinden daha çok çalışmayan veli maddi desteği ile dershaneye gelen öğrenciler yoğunluktadır. Bu grupların mevcutları da diğer gruplara göre az olduğundan başarı ve memnuniyet daha fazla sağlanabilmektedir. Ayrıca bayan öğrencilerin açık öğretim eğitimi için “heves ve istek” yoğun, erkek öğrenciler için ise “zorunluluk, mecburiyet” yoğun olduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu bu nedenlerden dolayı öğrencinin cinsiyetinin de önemli bir parametre olabileceği düşünülmüştür.

Tablo 5.7
Cinsiyete Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	SD	P
Memnuniyet	Kadın	210	3,8788	,72850	-,840	378	,401
	Erkek	170	3,9516	,71551			
Fayda	Kadın	210	3,7895	,71118	-,602	378	,547
	Erkek	170	3,8426	,76429			
Kişisel Gelişim	Kadın	210	3,2228	,92089	-,424	378	,672
	Erkek	170	3,2698	,93413			
Gereklilik	Kadın	210	3,8103	,77136	-2,292	378	,023
	Erkek	170	4,0127	,69316			

Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre sadece *Gereklilik* faktöründe $p < 0,05$ ve ($t = -2,292$) olduğundan erkek yada kadın olma durumuna göre farklılık görülmüştür. Diğer faktörlerin tamamında $p > 0,05$ bulunduğu için dershaneye gitme durumuna göre farklılık tespit edilememiştir.

Tabloya göre;

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -0,840$) olduğundan Öğrencinin erkek ya da kadın olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir.
- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -0,602$) olduğundan Öğrencinin erkek ya da kadın olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim sınavlarında sağladığı fayda memnuniyetini etkilememiştir.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -0,424$) olduğundan Öğrencinin erkek ya da kadın olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel Gelişimine getirdiği açılım memnuniyetini etkilememiştir.

- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($t = 0,023$) ,olduğundan Öğrencinin erkek ya da kadın olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim eğitimini tamamlayabilmesi için gerekli olduğuna inanma puanını etkilemiştir. Tanımlayıcı istatistiklere bakıldığında erkeklerin Açık öğretim eğitimini tamamlayabilmesi için gerekli olduğuna inanma puanı ortalaması (4,0127) , bayanların ortalama puanından yüksek (3,8103) bulunmuştur.

5.8.4. Açık Öğretim Öğrencilerinin Medeni Durumuna Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin evli ya da bekar olması durumuna göre beklentilerinin ve hedeflerinin farklı olabileceği düşünülmektedir. Özellikle erkek öğrencilerin evli olduklarında daha fazla sorumluluk sahibi olduğu, derslerinde de başarı oranının yükseldiği gözlemlenmektedir. Zaman zaman derslane öğretmenleri, derslane idaresi arasında yaşanan ufak çaplı tartışmalarda evli olan öğrencilerin daha ağır başlı ve sorumlu davrandıkları görülmektedir. bu açıdan bakıldığında öğrenci memnuniyetini etkileyici faktörler arasında medeni durumun da yer alması gerektiğine karar verilmiştir.

Tablo 5.8
Medeni Duruma Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Faktör	Medeni durum	N	$\bar{X}$	Ss	T	SD	P
Memnuniyet	Bekar	321	3,8886	,74264	-1,365	368	,173
	Evli	49	4,0622	,55495			
Fayda	Bekar	321	3,8041	,75518	-,538	368	,591
	Evli	49	3,8739	,58453			
Kişisel Gelişim	Bekar	321	3,2255	,93673	-,853	368	,394
	Evli	49	3,3649	,84901			
Gereklilik	Bekar	321	3,8653	,75573	-2,071	368	,039
	Evli	49	4,1351	,61111			

Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre sadece Gereklilik faktöründe $p < 0,05$ ve ($t = -2,071$) olduğundan öğrencinin medeni durumuna göre farklılık görülmüştür. Diğer faktörlerin tamamında $p < 0,05$ ve bulunduğu için dershaneye gitme durumuna göre farklılık tespit edilememiştir.

Tabloya göre;

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve ($t=-1,365$) ,olduğundan Öğrencinin evli ya da bekar olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir.
- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve ($t= -0,602$) ,olduğundan Öğrencinin evli ya da bekar olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim sınavlarında sağladığı fayda memnuniyetini etkilememiştir.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve ($t= -0,424$) ,olduğundan Öğrencinin evli ya da bekar olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel Gelişimine getirdiği açılım memnuniyetini etkilememiştir.
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p< 0,05$ ve ($t= 0,039$) ,olduğundan Öğrencinin evli ya da bekar olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim eğitimini tamamlayabilmesi için gerekli olduğuna inanma puanını etkilemiştir. Tanımlayıcı istatistiklere bakıldığında evlilerin Açık öğretim eğitimini tamamlayabilmesi için gerekli olduğuna inanma puanı ortalaması (4,135), bekarların ortalama puanından yüksek (3,86) bulunmuştur.

5.8.5. Açık Öğretim Öğrencilerinin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin devlet ya da özel lise mezunu olma durumuna göre beklentilerinin ve hedeflerinin farklı olabileceği düşünülmektedir. Açık öğretim dershanelerinde çok az sayıda olan özel lise mezunu öğrencilerin devlet liseli mezunu olanlara göre sosyal, kültürel, eğitim altyapısı açısından daha iyi durumda oldukları gözlemlenmiştir. Ancak dersane fiziksel şartları konusunda özel lise mezunu öğrencilerinin idareye çok sayıda şikâyet ulaştırdığı gözlemlendiğinden mezun olunan lise kriterinin de önemli bir parametre olabileceği göz önüne alınmıştır.

Tablo 5.9
Lise Türüne Göre Faktörlerin Bağımsız Örneklem T-Testi

Faktör	Lise Türü	N	$\bar{X}$	Ss	T	SD	P
Memnuniyet	Devlet	369	3,9051	,72663	-1,089	378	,277
	Özel	11	4,1875	,55146			
Fayda	Devlet	369	3,8101	,74073	-,800	378	,425
	Özel	11	4,0208	,44040			
Kişisel Gelişim	Devlet	369	3,2363	,93002	-,887	378	,376
	Özel	11	3,5313	,81763			
Gereklilik	Devlet	369	3,8945	,74420	-1,436	378	,152
	Özel	11	4,2750	,48917			

Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre faktörlerin tamamında $p > 0,05$ bulunduğu için mezun olunan lise türüne göre farklılık tespit edilememiştir.

Tabloya göre;

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -1,089$) ,olduğundan Öğrencinin devlet ya da özel liseden mezun olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir.
- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -0,80$) ,olduğundan Öğrencinin devlet ya da özel liseden mezun olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim sınavlarında sağladığı fayda memnuniyetini etkilememiştir.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -0,887$) ,olduğundan Öğrencinin devlet ya da özel liseden mezun olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel Gelişimine getirdiği açılım memnuniyetini etkilememiştir.
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($t = -1,436$) ,olduğundan Öğrencinin devlet ya da özel liseden mezun olma durumu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim eğitimini tamamlayabilmesi için gerekli olduğuna inanma puanını etkilememiştir.

5.8.6. Açık Öğretim Öğrencilerinin Gelir Durumuna Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin gelir durumunun açık öğretim eğitimi aldığı dershaneden memnuniyetini etkileyebileceği öngörülmüştür. Anket uygulamasında örneklem oluştururken fiyat olarak her seviyeden dershanenin yer almasına

dikkat edilmiştir. Gelir düzeyinin yüksek olmasının dershanenin sunduğu eğitim olanaklarını beğenme konusunda ters etki bırakabileceği beklenmektedir. Ayrıca gelir seviyesi düşük kimi öğrencilerin üniversiteye hazırlanırken dershaneye gidememelerinden dolayı, okuma heveslerinin kesintiye uğradığı da bir gerçektir. Bu öğrencilerin açık öğretim dersane eğitimini daha ciddiye alabileceği ve memnuniyetlerinin ve tatminlerinin daha yüksek olabileceği düşünülmektedir. Söz konusu bu nedenlerden dolayı gelir düzeyi memnuniyet düzeylerinde fark yaratıcı bir parametre olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 5.10
Gelir Duruma Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Faktörler	Gelir Düzeyi	N		SD	Kaynak	KT	SD	OKT	F	P
Memnuniyet	1000 TL ve daha	121	3,7750	,80888	Gruplar Arası	2,840	4	,710	1,385	,241
	1001-2000 TL	140	3,9568	,64936						
	2001-3000 TL	56	3,9967	,65204	Grup içi	92,808	346	,513		
	3001-5000 TL	24	4,1154	,62429						
	5001TL ve üzeri	9	4,3000	,97468	Total	95,648	350			
	Total	350	3,9210	,71904						
Fayda	1000 TL ve daha	121	3,8021	,80992	Gruplar Arası	1,487	4	,372	,694	,597
	1001-2000 TL	140	3,9009	,67344						
	2001-3000 TL	56	3,8500	,63781	Grup içi	96,931	346	,536		
	3001-5000 TL	24	3,9231	,80684						
	5001TL ve üzeri	9	4,3333	,84984	Total	98,418	350			
	Total	350	3,8719	,72938						
Kişisel Gelişim	1000 TL ve daha	121	3,2813	,96619	Gruplar Arası	6,413	4	1,603	1,934	,107
	1001-2000 TL	140	3,3953	,86702						
	2001-3000 TL	56	3,0417	,84609	Grup içi	150,018	346	,829		
	3001-5000 TL	24	2,9423	1,03659						
	5001TL ve üzeri	9	3,9500	,81777	Total	156,431	350			
	Total	350	3,2823	,91955						
Gereklilik	1000 TL ve daha	121	3,8750	,72637	Gruplar Arası	3,213	4	,803	1,518	,199
	1001-2000 TL	140	3,8973	,77442						
	2001-3000 TL	56	3,9533	,59812	Grup içi	95,793	346	,529		
	3001-5000 TL	24	4,2615	,68012						
	5001TL ve üzeri	9	4,4800	,84380	Total	99,006	350			
	Total	350	3,9398	,73155						

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve olasılık değerlerinin $p > 0,05$ olduğu, gruplar arası varyansların eşitliği ilkesinin sağlandığı görülmüştür.

Gelir durumuna göre yapılan tek yönlü varyans analizinde olasılık değerlerinin tamamında $p > 0,05$ bulunmuştur. Gelir durumuna göre gruplar arası fark tespit edilememiştir.

Buna göre;

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve $(F=1,385)$,olduğundan Öğrencilerin gelir durumları, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir.
- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve $(F=0,69)$,olduğundan Öğrencilerin gelir durumları, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve $(F=1,385)$,olduğundan Öğrencilerin gelir durumları, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p> 0,05$ ve $(F=1,385)$,olduğundan Öğrencilerin gelir durumları, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir

5.8.7. Açık Öğretim Öğrencilerinin Eğitim Aldıkları Dershaneye Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin eğitim aldıkları dershanenin farklı olması birçok unsurun da farklı olmasına yol açmaktadır. Anketimize katılan dershanelerin arasında fiyat farkı kimi zaman %100'e varan oranlardadır. Her dershanenin belli bir öğrenci kitlesi ve marka imajı olduğundan belli fiyatların altına düşme yada çıkma durumları söz konusu olamamaktadır. Yüksek fiyat ile kayıt alan dershanelerin öğrencilerinin düşük fiyat ile kayıt alan dershane öğrencilerinden daha fazla beklentiye sahip olabilecekleri düşünülmektedir. Anlatılmaya çalışılan bu nedenlerden dolayı eğitim alınan dershane memnuniyet düzeylerinde fark yaratıcı bir parametre olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 5.11
Devam Edilen Dershaneye Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Ölçek	Kurum	N		SD	Kaynak	KT	SD	OKT	F	P
Memnuniyet	İletişim	70	4,0660	,62694	Gruplar Arası	21,341	4	5,335	11,796	,000
	Murat	96	4,2397	,54077						
	Kervan	65	3,6980	,63519	Grup içi	125,283	366	,452		
	İRde	72	3,9291	,79225						
	İlkumut	67	3,4706	,77622	Total	146,624	370			
	Total	370	3,9113	,72235						
Kişisel Gelişim	İletişim	70	3,6557	,71761	Gruplar Arası	17,386	4	4,347	5,392	,000
	Murat	96	3,1986	1,03662						
	Kervan	65	3,0000	,82220	Grup içi	223,290	366	,806		
	İRde	72	3,3909	,95229						
	İlkumut	67	2,9608	,86077	Total	240,677	370			
	Total	370	3,2438	,92547						
Gereklilik	İletişim	70	3,9208	,74042	Gruplar Arası	14,675	4	3,669	7,235	,000
	Murat	96	4,1836	,64872						
	Kervan	65	3,7640	,67575	Grup içi	140,465	366	,507		
	İRde	72	3,9855	,72301						
	İlkumut	67	3,5176	,78809	Total	155,140	370			
	Total	370	3,9007	,74303						

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve olasılık değerlerinin Memnuniyet, Kişisel Gelişim ve Gereklilik faktörlerinde $p > 0,05$ olduğu, gruplar arası varyansların eşitliği ilkesinin sağlandığı görülmüştür.

Devam edilen dershaneye göre yapılan tek yönlü varyans analizinde olasılık değerlerinin tamamında $p < 0,05$ bulunmuştur. Devam edilen dershaneye göre gruplar arası farklılık tespit edilmiştir.

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=11,796$) ,olduğundan Öğrencilerin eğitim aldıkları dershane farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilemiştir. Farklılığın olduğu gruplar Scheffe testi uygulanarak tespit edilmiştir. İlkumut öğrencilerinin eğitimden memnuniyet ortalaması (3,47) , Murat (4,23) ,İletişim(4,06) , İRde (3,92) dershanelerinin ortalamalarından küçük bulunmuştur. Kervan öğrencilerinin memnuniyet ortalaması (3,69) da Murat dershanesi öğrencilerinin ortalamasından daha az olduğu tespit edilmiştir.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=5,392$),olduğundan Öğrencilerin eğitim aldıkları dershane farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel gelişimine katkısı memnuniyetini etkilemiştir Farklılığın olduğu gruplar Scheffe testi uygulanarak tespit edilmiştir. İletişim öğrencilerinin kişisel

gelişim ortalaması (3,65) , İlkumut (2,96) , Kervan (2,96) dershanelerinin ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=7,235$), olduğundan Öğrencilerin eğitim aldıkları dersane farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin açık öğretimde başarılı olmak için kesinlikle gerekli olduğu düşüncesini etkilemiştir. Farklılığın olduğu gruplar Scheffe testi uygulanarak tespit edilmiştir. İlkumut öğrencilerinin eğitimden memnuniyet ortalaması (3,51) , Murat (4,19) , İletişim(3,92) , İrde (3,98) dershanelerinin ortalamalarından küçük bulunmuştur. Kervan öğrencilerinin memnuniyet ortalaması (3,76) da Murat dershanesi öğrencilerinin ortalamasından Murat (4,19) daha az olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.12
Devam Edilen Dershaneye Göre Faktörlerin Welch Testi (ANOVA)

Ölçek	Kurum	N		Ss	SD ₁	SD ₂	F	P
Fayda	İletişim	70	3,9182	,70833	4	366	5,737	,000
	Murat	96	4,0388	,68410				
	Kervan	65	3,6400	,48953				
	İrde	72	3,8485	,87681				
	İlkumut	67	3,5131	,74970				
	Total	370	3,8132	,73453				

Fayda faktöründe Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve olasılık değerinin $p < 0,05$ olduğu, gruplar arası varyansların eşitliği olmadığı görülmüştür. Bu yüzden Fayda faktöründe Robust testlerden Welch testi uygulanmıştır.

- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=5,737$), olduğundan Öğrencilerin eğitim aldıkları dersane farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Fayda puanını etkilemiştir. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Scheffe testinde İlkumut öğrencilerinin Fayda ortalaması (3,51) , Murat (4,03) , İletişim(3,91) , dershanelerinin ortalamalarından küçük bulunmuştur. Kervan dershanesi öğrencilerinin Fayda ortalaması (3,64) da Murat dershanesi öğrencilerinin ortalamasından (4,19) daha az olduğu tespit edilmiştir.

5.8.8. Açık Öğretim Öğrencilerinin Çalıştıkları İşe Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin çalıştıkları işlerin dersane eğitiminden alacağı memnuniyet düzeylerinin farklı olabileceği öngörülmüştür. Anketimize katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunu çalışan kesim oluşturmaktadır, yalnız açık öğretim eğitimi alan ve bir işte çalışmayan öğrenci sayısı yaklaşık ¼ oranındadır. Bir işte çalışmayıp yalnızca açıköğretim okuyan dersane öğrencilerinin memnun edilmesinin daha zor olduğu bilinen bir gerçektir. Meslek gruplarından ise memur olan öğrencilerin daha iddiasız ve memnuniyetlerinin yüksek olabileceği tahmin edilmektedir. Ortaya konulan bu düşüncelerden dolayı çalışılan iş söz konusu değişkenlerde farklılık yaratabilecek bir parametre olarak görülmüştür.

Tablo 5.13
Çalışılan İş Durumuna Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Ölçek	Çalışılan İş	N		SD	Kaynak	KT	SD	OKT	F	P
Memnuniyet	Muh-banka	68	4,0373	,68643	Gruplar Arası	6,170	4	1,542	3,042	,018
	Ara eleman	168	3,8865	,68485						
	Öğrenci	96	3,7361	,78333	Grup içi	140,454	371	,507		
	Memur	28	4,2810	,72154						
	İşçi	16	4,0417	,62444	Total	146,624	375			
	Total	375	3,9113	,72235						
Fayda	Muh-banka	68	3,8464	,71012	Gruplar Arası	5,184	4	1,296	2,452	,046
	Ara eleman	168	3,8042	,76828						
	Öğrenci	96	3,6620	,75109	Grup içi	146,424	371	,529		
	Memur	28	4,1905	,56344						
	İşçi	16	4,0139	,30533	Total	151,608	375			
	Total	375	3,8132	,73453						
Kişisel Gelişim	Muh-banka	68	3,2843	,97342	Gruplar Arası	6,203	4	1,551	1,832	,123
	Ara eleman	168	3,2024	,96939						
	Öğrenci	96	3,1146	,84434	Grup içi	234,474	371	,846		
	Memur	28	3,6190	,88607						
	İşçi	16	3,6250	,54876	Total	240,677	375			
	Total	375	3,2438	,92547						
Gereklilik	Muh-banka	68	3,8745	,73535	Gruplar Arası	3,950	4	,988	1,809	,127
	Ara eleman	168	3,9571	,65854						
	Öğrenci	96	3,7472	,86301	Grup içi	151,190	371	,546		
	Memur	28	4,1905	,71966						
	İşçi	16	3,8333	,78083	Total	155,140	375			
	Total	375	3,9007	,74303						

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve olasılık değerlerinin tüm faktörlerde faktörlerinde $p > 0,05$ olduğu, gruplar arası varyansların eşitliği ilkesinin sağlandığı görülmüştür.

İşe göre yapılan tek yönlü varyans analizinde olasılık değerlerinin Memnuniyet ve Fayda faktörlerinde $p < 0,05$ olduğundan işe göre gruplar arası farklılık tespit edilmiştir. Kişisel gelişim ve Gereklilik faktörlerinde ise $p > 0,05$ olduğundan işe göre gruplar arasında farklılık bulunamamıştır.

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=3,042$) ,olduğundan Öğrencilerin çalıştığı iş farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilemiştir. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Scheffe testinde Memur olan öğrencilerinin eğitimden memnuniyet ortalaması (4,02) , çalışmayan sadece öğrenci olanların ortalamasından (3,73) küçük bulunmuştur.
- Fayda faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=2,452$) ,olduğundan Öğrencilerin çalıştığı iş farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim için Fayda değerlendirmesi farklı bulunmuştur. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Scheffe testinde Memur olan öğrencilerinin eğitimden Fayda ortalaması (4,19) , çalışmayan sadece öğrenci olanların ortalamasından (3,66) küçük bulunmuştur.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($F=1,832$),olduğundan Öğrencilerin çalıştığı iş farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel gelişimine katkısı memnuniyetini etkilememiştir
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=1,809$),olduğundan Öğrencilerin çalıştığı iş farklılığı, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin açık öğretimde başarılı olmak için kesinlikle gerekli olduğu düşüncesini etkilememiştir.

5.8.9. Açık Öğretim Öğrencilerinin Yaş Gruplarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin yaş gruplarının dershane eğitiminden alacağı memnuniyet düzeylerini etkileyebileceği öngörülmüştür. Son yıllarda açık öğretim eğitiminde dershaneye gelen öğrencilerin yaş ortalamalarında hissedilebilir oranda düşüş gözlemlenmiştir. Yaş oranının düşmesi ile dershane öğrencilerinin daha fazla sosyal aktivite ihtiyacı hasıl olmuş, dershaneler bu yönde hatırı sayılır adımlar atmıştır. Ancak

yinede yaşı daha küçük olan öğrencilerin memnuniyetlerinin daha alt seviyede olabileceği tahmin edilmektedir. Ayrıca yaşı ortalamanın üzerinde olan öğrencilerin kariyer planlarının daha iddiasız ve memnuniyetlerinin yüksek olabileceği düşünülebilir. Söz konusu bu sebeplerden dolayı yaş değişkeni farklılık yaratabilecek bir parametre olarak görülmüştür.

Tablo 5.14
Yaş Gruplarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Ölçek	Yaş	N		SD	Kaynak	KT	SD	OKT	F	P
Memnuniyet	17-19	39	3,7345	,86779	Gruplar Arası	5,342	4	1,335	2,594	,037
	20-22	139	3,8163	,78445						
	23-25	104	4,0090	,62817	Grup içi	140,048	367	,515		
	26-30	48	3,9029	,72253						
	30 ve üstü	41	4,2097	,49823	Total	145,390	371			
	Total	371	3,9170	,72579						
Fayda	17-19	39	3,6724	,79866	Gruplar Arası	5,684	4	1,421	2,684	,032
	20-22	139	3,6795	,78059						
	23-25	104	3,9530	,63331	Grup içi	144,015	367	,529		
	26-30	48	3,8333	,75947						
	30 ve üstü	41	4,0484	,65573	Total	149,699	371			
	Total	371	3,8165	,73647						
Kişisel Gelişim	17-19	39	3,0862	,93845	Gruplar Arası	3,777	4	,944	1,088	,363
	20-22	139	3,1611	,95590						
	23-25	104	3,2821	,86355	Grup içi	236,097	367	,868		
	26-30	48	3,3571	,82088						
	30 ve üstü	41	3,4839	1,11043	Total	239,874	371			
	Total	371	3,2482	,93226						
Gereklilik	17-19	39	3,6690	,73149	Gruplar Arası	7,427	4	1,857	3,508	,008
	20-22	139	3,7942	,77106						
	23-25	104	3,9615	,69286	Grup içi	143,973	367	,529		
	26-30	48	3,9943	,73642						
	30 ve üstü	41	4,2645	,64164	Total	151,400	276			
	Total	371	3,9061	,74064						

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve olasılık değerlerinin tüm faktörlerde faktörlerinde $p > 0,05$ olduğu, gruplar arası varyansların eşitliği ilkesinin sağlandığı görülmüştür.

Yaşa göre yapılan tek yönlü varyans analizinde olasılık değerlerinin Memnuniyet, Fayda ve Gereklilik faktörlerinde $p < 0,05$ olduğundan gruplar arası farklılık tespit edilmiştir. Kişisel gelişim faktöründe ise $p > 0,05$ olduğundan işe göre gruplar arasında farklılık bulunamamıştır.

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=2,594$) olduğundan Öğrencilerin yaşlarının farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilemiştir. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Tukey

testinde 17-19 yaş grubunda olan öğrencilerin eğitimden memnuniyet ortalaması (3,23) , 30 ve üstü yaş grubu öğrenci ortalamasından (4,20) küçük bulunmuştur.

- Fayda faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=2,684$) ,olduğundan Öğrencilerin yaşlarının farklı oluşu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim için Fayda değerlendirmesini farklılaştırmıştır. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Tukey testinde 17-19 yaş grubunda olan öğrencilerin fayda ortalaması (3,67) , 30 ve üstü yaş grubu öğrenci ortalamasından (4,04) küçük bulunmuştur.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($F=1,088$),olduğundan Öğrencilerin yaşlarının farklı oluşu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel gelişimine katkısı memnuniyetini etkilememiştir.
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=3,805$),olduğundan Öğrencilerin yaşlarının farklı oluşu, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin açık öğretimde başarılı olmak için kesinlikle gerekli olduğu düşüncesini etkilemiştir. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Scheffe testinde 17-19 yaş grubunda olan öğrencilerin eğitimden memnuniyet ortalaması (3,66) , 30 ve üstü yaş grubu gereklilik ortalamasından (4,20) ve 26-30 yaş grubu gereklilik ortalamasından (3,99) küçük bulunmuştur

5.8.10. Açık Öğretim Öğrencilerinin Sınıflarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin sınıflarının dersane eğitiminden alacağı memnuniyet düzeylerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Açık öğretim eğitiminin ilk yıllarında örgün bir programa dahil olamamanın belirgin bir olumsuz etkisi öğrenciler üzerinde tesbit edilebilmektedir. İlerleyen yıllarda ise öğrenci açık öğretim sistemine tamamen adapte olmakta ve mezun olduktan sonra eğitimini nasıl yönlendirebileceği konusuna eğilmektedir. Bu nedenle açık öğretime giden dersane öğrencilerinin sınıflarının yükselmesi ile memnuniyet düzeylerinde ve dershanenin eğitim sistemini algılamada daha olumlu tavır almaktadır. Bahsi geçen bu nedenler okunulan sınıfın değişkenlerde fark oluşturabilecek bir parametre olarak düşünülmüştür.

Tablo 5.15
Sınıfa Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Ölçek	Sınıf	N		SD	Kaynak	KT	SD	OKT	F	P
Memnuniyet	1	83	3,6735	,79035	Gruplar arası	11,004	3	3,668	7,898	,000
	2	116	4,0664	,62051						
	3	55	3,8927	,69144	Grup içi	124,925	269	,464		
	4	19	4,3474	,44767						
	Total	273	3,9315	,70692	Total	135,929	272			
Fayda	1	83	3,6466	,80622	Gruplar arası	5,817	3	1,939	3,771	,011
	2	116	3,9037	,65539						
	3	55	3,8455	,74595	Grup içi	138,294	269	,514		
	4	19	4,1842	,55526						
	Total	273	3,8333	,72789	Total	144,111	272			
Kişisel Gelişim	1	83	3,2169	,87806	Gruplar arası	6,386	3	2,129	2,561	,055
	2	116	3,2565	,93277						
	3	55	3,1773	,94118	Grup içi	223,593	269	,831		
	4	19	3,8158	,83268						
	Total	273	3,2674	,91952	Total	229,980	272			
Gereklilik	1	83	3,7205	,76058	Gruplar arası	6,130	3	2,043	3,800	,011
	2	116	4,0259	,74298						
	3	55	3,8655	,71394	Grup içi	144,640	269	,538		
	4	19	4,1895	,58679						
	Total	273	3,9121	,74451	Total	150,770	272			

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve olasılık değerlerinin tüm faktörlerde faktörlerinde $p > 0,05$ olduğu, gruplar arası varyansların eşitliği ilkesinin sağlandığı görülmüştür.

Sınıfa göre yapılan tek yönlü varyans analizinde olasılık değerlerinin Memnuniyet, Fayda ve Gereklilik faktörlerinde $p < 0,05$ olduğundan gruplar arası farklılık tespit edilmiştir. Kişisel gelişim faktöründe ise $p > 0,05$ olduğundan işe göre gruplar arasında farklılık bulunamamıştır.

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=7,89$) , olduğundan Öğrencilerin sınıflarının farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilemiştir. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Scheffe testinde 1. Sınıf öğrencilerinin eğitimden memnuniyet ortalaması (3,67) , 2.sınıf öğrencilerinin memnuniyet ortalamasından (4,04) ve 4.sınıf öğrencilerinin memnuniyet ortalamasından (4,34) öğrenci ortalamasından küçük bulunmuştur.
- Fayda Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=3,771$) , olduğundan Öğrencilerin sınıflarının farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim için Fayda değerlendirmesini farklılaştırmıştır. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Scheffe testinde 1. Sınıf öğrencilerinin eğitimden memnuniyet ortalaması (3,64) , 4.sınıf öğrencilerinin memnuniyet ortalamasından (4,18) öğrenci ortalamasından küçük bulunmuştur.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p > 0,05$ ve ($F=2,561$), olduğundan Öğrencilerin sınıflarının farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel gelişimine katkısı memnuniyetini etkilememiştir.
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p < 0,05$ ve ($F=3,800$), olduğundan Öğrencilerin sınıflarının farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin açık öğretimde başarılı olmak için kesinlikle gerekli olduğu düşüncesini etkilemiştir. Farklılığın olduğu grupların tespiti için yapılan Scheffe testinde 1. Sınıf öğrencilerinin eğitimden memnuniyet ortalaması (3,72) , 3.sınıf öğrencilerinin memnuniyet ortalamasından (4,02) ve 4.sınıf öğrencilerinin memnuniyet ortalamasından (4,18) öğrenci ortalamasından küçük bulunmuştur.

5.8.11. Açık Öğretim Öğrencilerinin Sınıflarına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi Testi

Açık öğretim eğitimi sırasında dershaneye giden öğrencilerin kullandıkları yardımcı yayınların dersane eğitiminden duyulan memnuniyet düzeylerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Açık öğretim eğitiminde tüm öğrencilerin tartışmasız ilk yardımcısı açık öğretim kitaplarına paralel hazırlanan yardımcı yayınlar olmaktadır. Birkaç yayın özellikle tüm öğrenciler tarafından rağbet edilmektedir. Bu yayınlar sayesinde açık öğretim eğitim

sistemine destek sağlayan dershaneler doğmuştur ve yeni bir sektör oluşmuştur. Katılımcılarımızın yaklaşık ½ 'sinin kullandıkları yayın aynıdır. Her dershanenin kendine özgü yayınları olması yanında öğrenciler tarafından büyük bir ilgiye mazhar olan yardımcı yayınlardan faydalanmanın dersane eğitim memnuniyetini de etkileyebileceği düşünülmüştür. Söz konusu nedenler kullanılan yardımcı yayının değişkenlerde fark oluşturabilecek bir parametre olarak düşünülmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Tablo 5.16
Kullanılan Yayına Göre Faktörlerin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Ölçek	Yaş	N		SD	Kaynak	KT	SD	OKT	F	P
Memnuniyet	Tasarı	14	3,9500	,66542	Gruplar Arası	3,744	5	,535	1,072	,382
	Murat	230	3,9665	,70391						
	İlkumut	47	3,7147	,67111	Grup içi	131,204	365	,499		
	Yargı	38	4,033	,6575						
	İletişim	24	4,0353	,81543	Total	134,948	370			
	Diğer	17	3,6000	,81909						
	Total	370	3,9299	,70697						
Fayda	Tasarı	14	3,8000	,59732	Gruplar Arası	2,466	5	,352	,664	,702
	Murat	230	3,8323	,72821						
	İlkumut	47	3,7647	,58332	Grup içi	139,451	365	,530		
	Yargı	38	4,018	,7943						
	İletişim	24	3,8725	,88688	Total	141,917	370			
	Diğer	17	3,5278	,82215						
	Total	370	3,8327	,72499						
Kişisel Gelişim	Tasarı	14	3,2500	1,13652	Gruplar Arası	6,210	5	,887	1,050	,397
	Murat	230	3,2260	,93430						
	İlkumut	47	3,2647	,83698	Grup içi	222,283	365	,845		
	Yargı	38	3,592	,8467						
	İletişim	24	3,5441	,84426	Total	228,494	370			
	Diğer	17	2,9792	1,06311						
	Total	370	3,2768	,91993						
Gereklilik	Tasarı	14	4,2600	,65354	Gruplar Arası	3,742	5	,535	,963	,459
	Murat	230	3,9246	,75526						
	İlkumut	47	3,7059	,71898	Grup içi	146,048	365	,555		
	Yargı	38	4,066	,7605						
	İletişim	24	3,8941	,87212	Total	149,790	370			
	Diğer	17	3,7333	,46188						
	Total	370	3,9122	,74483						

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinden önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve olasılık değerlerinin tüm faktörlerde faktörlerinde $p > 0,05$ olduğu , gruplar arası varyansların eşitliği ilkesinin sağlandığı görülmüştür.

Sınıfa göre yapılan tek yönlü varyans analizinde olasılık değerlerinin tüm faktörlerde $p > 0,05$ olduğundan gruplar arası farklılık tespit edilememiştir.

- Memnuniyet Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve $(F=1,07)$,olduğundan Öğrencilerin kullandıkları yayınların farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitim memnuniyetini etkilememiştir.
- Fayda faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve $(F=0,664)$,olduğundan Öğrencilerin kullandıkları yayınların farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Açık öğretim için Fayda değerlendirmesini farklılaştırmamıştır.
- Kişisel Gelişim Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve $(F=1,05)$, olduğundan Öğrencilerin kullandıkları yayınların farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin Kişisel gelişimine katkısı memnuniyetini etkilememiştir.
- Gereklilik Faktöründe olasılık düzeyi $p>0,05$ ve $(F=0,963)$,olduğundan Öğrencilerin kullandıkları yayınların farklı olması, Açık öğretim dershanesinden aldığı eğitimin açık öğretimde başarılı olmak için kesinlikle gerekli olduğu düşüncesini etkilememiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2000’li yıllardan sonra KPSS, DGS, ALES gibi sınavlarında popüler olmasıyla birlikte sayıları periyodik bir şekilde artış gösteren Açık öğretim Fakültesi derslerine takviye eğitimi “Açık öğretim dersaneleri” yasal mevzuat konusunda milli eğitimin yaptığı son düzenlemelerden sonra daha sağlam bir yapıya kavuşturulmuştur.

Ülkemizin ekonomik şartları göz önüne alındığında ailesine yük olmadan, bir işte çalışarak üniversite eğitimini de sürdürmek isteyen öğrencilerimiz için Açık öğretim Fakültesi çok önemli bir alternatiftir.

2004 kaymakamlık yazılı sınavlarında 1. Çıkaran Açık öğretim fakültesi, Serbest Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik (SMM) sınavlarında da başarıları ile adından sıkça söz ettirmektedir. Son yıllarda özel üniversitelerinde artması ve fiyatlarının makul bir seviyeye oturması ile Açık öğretim fakülte eğitiminden sonra yüksek lisans yapan öğrenci sayısında da hayli artış gözükmemektedir.

Uzaktan eğitim şeklinde eğitim veren Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi öğrencilerinin eğitim hayatı boyunca en büyük yardımcısı Açık öğretim dersaneleri ve yayınlarıdır. Açık öğretim dersaneleri öğrencilerin çalışma saatlerine göre ayarlanan hafta sonu ve hafta içi ders programları ile Açık öğretim öğrencisi için vazgeçilmez bir konumdadır. Ancak birkaç dersane dışında Açık öğretim dersaneleri kurumsallaşmasını tamamlayamamıştır. Neredeyse her ilde yerel olarak kurulan birkaç açık öğretim dershanesinin varlığı bilinmektedir. Ne var ki buralarda “akademik eğitim” veren personelin yeterliliği tartışmalıdır.

Milli eğitim bakanlığının denetiminde olan açık öğretim dershanelerinin denetim ve teftiş işleri ilköğretim müfettişleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Teftişler sırasında müfettişlerle öğretici personel ve kurum sahipleri arasında yaşanan anlaşmazlıklar, uyuşmazlıklar, bu kurumların eğitiminin istenilen kaliteyi yakalayamamasında bir etken olarak görülmektedir. En büyük işlevi rehberlik ve yönlendirme olan teftiş sisteminin işler durumundaki teftiş yapısıyla bu görevi yerine getirmediği aksine yanlış yönlendirmelerde bulunduğu kurum yetkilileri tarafından açıkça ifade edilmektedir.

385 kişilik bir öğrenci grubu ile yapılan bu çalışmada bu dershanelerin öğrenci profilleri ortaya konmaya çalışılmış ve öğrencilerin eğitim aldıkları dershaneyi değerlendirmeleri istenmiştir.

Buna göre;

Açık öğretim dershanelerine giden öğrenciler daha çok özel sektörde ve ara eleman olarak çalışan, çoğunluğu 20-25 yaşlarında, genelde düz lise çıkışlı öğrencilerden oluşmaktadır.

- Özel sektörde çalışanlar kamuda çalışanlara göre daha fazla efor sarf ettiği göz önüne alındığında yoğun çalışan ve genelde dersler yorgun olarak katılan bir öğrenci kitlesi söz konusudur. Dershaneler bunu dikkate almalı ve ders anlatım tekniklerini, yorgun öğrenci profiline göre dizayn etmeli, tiyatral ve şova yönelik anlatımlarla derste öğrencinin dikkati toparlanmalıdır.
- Dershaneler çalışmayan, sadece AÖF okuyan % 25’lik kesimin üzerinde özel olarak durmalı, bu öğrencilerin özel olarak hazırlanması ile elde edilecek başarılarla adlarını duyurmalıdır.
- Düz lise çıkışlıların daha çok olduğu düşünüldüğünde, AÖF öğrencisinin altyapı seviyesinin tahmin edildiği gibi çok düşük olmadığı söylenebilir.

Dershaneye gelen öğrencilerin gelir seviyesi incelendiğinde % 75’inin 2000 TL ‘den az gelire sahip olduğu görülmektedir.

- Açık öğretim dershaneleri fiyat politikalarını belirlerken AÖF öğrencilerinin çoğunluğunun gelirlerinin orta ve ortanın altı olduğunu dikkate alarak hareket etmeleri beklenmektedir.

3. ve 4 sınıf öğrencileri katılımcıların sadece % 27’sini oluşturmaktadır

- 1. ve 2. Sınıfta dershaneye gösterilen rağbet aynı oranda 3. Ve 4. Sınıflarda görülememektedir. Sisteme adapte olan öğrenciler dershaneye gitmeyi bırakmakta ve kendi imkanları ile hazırlığını yapmaktadır. Bu olumsuzluğun çözülebilmesi için önerimiz 3. Ve 4. Sınıf ders fiyatlarının 1. Ve 2. Sınıf ders fiyatlarına göre ucuzlatılması buna yönelik kampanyaların dizayn edilmesidir.

Katılımcıların % 66’sı ÖSS’de dershaneye gitmiştir.

- Katılımcılarımız üniversite sınavına hazırlıkta dersane eğitimi almış ancak örgün eğitim veren üniversitelerde okuma şansı elde edememiştir. Bu öğrencilere üniversite eğitimi başka bir şekilde verilerek sosyal fayda sağlanmış olmaktadır. Dershaneye giden öğrenciler için bir arkadaş ortamı, sosyal çevre ve üniversite hayatı yaşatılmaktadır. Yüksek lisans yapmayı düşünen öğrenci sayısının yarıdan fazla olması verilen eğitimlerin yararını göstermesi açısından dikkate değerdir.

En çok murat yayınları kullanılmaktadır

- AÖF öğrencisi ezici bir çoğunlukla Murat yayınlarını kullanmaktadır. Murat yayınlının çok tercih edilmesinin sebebi olarak sadece erken yayın hayatına başlamış olmasıyla açıklanamaz. Nitekim aynı yıllarda yayın hayatına başlayan başka yayınlarda vardır ancak tirajı çok düşüktür. Murat yayınlarının kalitesini AÖF öğrencisinin onayladığını söyleyebiliriz. Diğer yayınlarda bu yayını örnek olarak büyüme trendinin yakalamaları gerekmektedir.

AÖF öğrencisi için vakıf üniversiteleri pahalıdır.

- Vakıf üniversiteleri gelir seviyesi 2000’de an öğrencilere ulaşmak için stratejiler geliştirmelidir. Her yıl 200000-300000 kişinin kazandığı Açık öğretim fakültesi öğrencileri Özel üniversiteler içinde ciddi bir öğrenci kaynağı olabilir. AÖF ile yapılacak anlaşmalarla bazı derslerin bu üniversitelerden modüler olarak alınması sağlanabilir.

Öğrenciler için en önemli dersane imajı “kaliteli hocalar” olmuştur.

- AÖF öğrencisi sanıldığı gibi ucuz fiyatlara rağbet etmemekte ve dershanenin yayınına da çok dikkate almamaktadır. AÖF öğrencileri için en önemlisi bir dershanede kaliteli hocaların olmasıdır. AÖF dershanelerinin kaliteli hoca istihdam etme zorunluluğu vardır

Fayda, Kişisel gelişim, Gereklilik faktörleri memnuniyetle doğru orantılıdır.

- Dershaneden memnuniyet dershanenin, öğrenciye sağladığı sosyal ortam ve kişisel gelişimine katkısıyla doğru orantılıdır. Öğrencilerinin memnuniyetlerinin arttırmak isteyen dershaneler öğrenci kulüpleri, sinema günleri, kariyer günleri yaparak dershanenin sosyal ortamlarını geliştirmelidir.

- AÖF eğitimi ile paralellik ve sınavlarda çıkabilecek sorulara yönelik sınav faydasını arttırıcı olarak atılacak adımlar öğrencinin dershaneden memnuniyetini de arttırmaya katkı sağlayacaktır.
- Öğrencinin aldığı iyi notların derslane eğitiminin bir sonucu olduğu bu yüzden dershanelerin gerekliliği öğrenciye anlatılabildiği oranda dershaneden duyulan memnuniyetin de artacağı çok açıktır.

AÖF öğrencisi kaliteli eğitimin ve kaliteli hocaların takipçisidir.,

- Çok boyutlu ölçeklemede çıkan sonuçlara göre birbirine okunulan derslane ve dershanenin imajı en yakın kavramdır. Açık öğretim öğrencisi “ucuz derslane ” peşinde değildir. Öğrenci sayısını arttırmak isteyen dershaneler kadrolarını flaş hocalarla takviye etmeli, eğitiminin kalitesini yükseltmelidir.

Çalışmayıp sadece öğrenci olan AÖF öğrencilerinin memnuniyetleri de düşüktür.

- Örgün eğitim gibi sadece dershaneye giden ve herhangi bir işte çalışmayan AÖF öğrencilerinin memnuniyetleri çalışanlara göre daha düşük seviyededir. Dershaneler çalışmayan ve yalnızca öğrenci olan bu öğrenci grupları ile özel ilgilenmeli, beklentilerin öğrenmeli ve ek programlar yapmalıdır

AÖF 1. Sınıf öğrencilerinin memnuniyetleri daha düşük bulunmuştur.

- 1. sınıf öğrencileri diğer sınıflara göre dershanelerinden daha az memnun olmaktadır. Bilindiği gibi 1. Sınıfta okuyan öğrencilerin yaklaşık % 35’i bu eğitimi devam ettirmemektedirler. Bu öğrenciler örgün bölüm kazanamamış olma psikolojisini üzerinden atamamış ve AÖF 2ye gerektiği gibi adapte olamamış olduğundan ne istediğini de bilmez bir pozisyondadır. Dershanelerin 1. Sınıf öğrencilerine yönelik terapi amaçlı seminer ve rehberlik hizmeti sunmaları halinde memnuniyet seviyelerinin arttığını hissedeceklerdir.

KAYNAKÇA

- Aksöz, Z. (2001). Yeniden Üretim Kuramı Açısından Dershanedeki Farklılaşmalar. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü
- Alpan, H. (2004). Özel Öğretim ile İlgili Mevzuatlar. Ankara: Seviye Yayıncılık
- Broad, M. C.(1999). The Dynamics of Quality Assurance.[Electronic Version] *Online Distance Education* 3. <http://www.usq.edu.au/electpub/eiist/docs/old/vol3nol/article2/v3nla2.pdf> (1 Ağustos 2010)
- Büyüköztürk Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pagem Akademi.
- Özdoğan, F.B. ve İ.K.Tüzün,(2007). Öğrencilerin Üniversitelerine Duydukları Güven Üzerine Bir Araştırma, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15.2.
- Crossman D.M. (1997) 2: The Evolution of the World Wide Web as an Emerging Instructional Technology Tool in *Web-Based Education*, B. Khan.(Ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology Publications
- Demiray, U.(1999). AÖF Mezunlarının Sektördeki Konumları, *Uzaktan Eğitim*, 3- 22.
- Dringus, L. P.(1999). Connecting Resources in Online Learning Environments <http://www.westga.edu/~distance/dringus22.html> (4 Ağustos 2010)
- Duman, T., Avcı, N. (1991). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Okullarındaki Eğitim ve Öğretim Faaliyetlerine ilişkin Görüşleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Duman, T. (1984). Özel Dershaneler ve İşlevleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DPT* . İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972). Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası
- . Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983). Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası
- . Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989). Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası

- . Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994). Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası
- . Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000). Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası
- . Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000). Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası
- . Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005). Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası
- Ergün, M.(1998). İnternet Destekli Eğitim, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1.
- Erol H.(2010) *SPSS Paket Programı ile İstatistiksel Veri Analizi*, Adana: Nobel Kitabevi.
- Girginer, N. (25 Mayıs 2002). Uzaktan Eğitime Geçiş İçin Kurumsal Yapılanma. 1. *Açık-Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gökdağ, D. (25 Mayıs 2002). Türk Yüksek Öğretim Kurumlarının Yararlanamadığı Güç: Uzaktan Öğretim. 1. *Açık-Uzaktan Eğitim Sempozyumunda Sunulan Bildiri*. Eskişehir:Anadolu Üniversitesi, 20-22.
- İşman, A.(1998). *Uzaktan Eğitim Genel Tanımı Türkiye'deki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri*. Sakarya: Değişim Yayınları
- Kalaycı Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* , Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Khan, B. (1997) 1: What Is It and Why Is It?, B. Khan (Ed.). in *Web-Based Instruction* Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology Publications, 5.
- Kesim, M. ve Özkul, A.E.(13-15 Mayıs 2002). Bilişim Teknolojilerinin Açık öğretimde Kullanılması *Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı'na Sunulan Bildiri*. Ankara:ODTÜ.
- Koçer, H.A., (1991). Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923) *Araştırma ve İnceleme Dizisi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Leiner, B. M., Cerf, V. G., Clark, D. D., Kahn, R. E., Kleinrock, L., Lynch, D. C., Postel, J., Roberts, L. G. ve Wolff, S. A Brief History of the Internet. <http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml> (2Ağustos 2010)
- Mclsaac, S.M. and Gunawardena, S.L. (1996). Distance Education. D. H. Jonassen.(Ed.) in *Handbook of Research for Educational Communications and Technology*. New York: Simon and Schuster, 403-437.
- MEB. (2004). *Milli Eğitim Sayısal Veriler 2003-2004*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- MEB. (2004). *Milli Eğitim Sayısal Veriler 2005*,
<http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?DIL=1&BELGEBAGLANTIANAH=2000> (15 Ağustos 2010).
- MEB (1964), Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği, 11868, Resmi Gazete.
- MEB. (1995). Milli Eğitim Şuraları (1939-1993). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şura Genel Sekreterliği
- . (1996). Onbeşinci Milli Eğitim Şurası. "2000'li Yıllarda Türk Eğitim Sistemi " Raporlar, Görüşmeler, Kararlar. İstanbul: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- . (1999). Onaltıncı Milli Eğitim Şurası. Raporlar, Görüşmeler, Kararlar. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- . (2005). 2004-2005 İstatistik Verileri (Ön Hazırlık Raporu).
- MEB Özel Dershaneler Yönetmeliği,(2005). 25883, Resmi Gazete.
- Moore, M. G. ve Kearsley, G.(1996). Distance Education: A Systems View, United States of America: Wadsworth Publishing Company.
- Nasseh, B. (1997). A Brief History of Distance Education. <http://www.seniornet.org/edu/art/history.html> (12 Ağustos 2010)
- O'Malley, J. (1999). Students Perceptions of Distance Learning. *Online Learning and the Traditional Classroom*. <http://www.westga.edu/~distance/omalley24.html>. (1 Ağustos 2010).
- Oliver, R. (1999). On-line Teaching and Learning: Changing Roles for the Participants. <http://elrond.scam.ecu.edu.au/oliver/docs/99/ACE.pdf> (6 Ağustos 2010)
- Organer, S.(2003). E-learning and Democratisation Using the Internet. <http://unpanl.un.org/intradoc/groups/public/documents/apcity/unpon005833.pdf> (3 Ağustos 2010)
- ÖZ-DE-BİR (2005). *Özel Dershaneler*.
<http://www.ozdebir.org.tr/ozdebir/ozeldershaneler.asp?Kod=1> (1 Ağustos 2010).
- Özgüven, E. (1977). Özel dersanelerin Üniversiteye Giriş Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 1- 30.
- Özünü, A., Özfirat, A. ve Yürüker, S. (16-18 Ekim 2002). Uzaktan Eğitimde İşitsel Materyalin Önemi ve Yapım Özellikleri, Açık İlköğretim ve Açık öğretim Lisesi Örnekleri, II.

Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuarı'nda sunulan bildiri. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Özsoy, M. (2003). Özel Öğretim Kurumları Olarak Dershaneler ve Sorunları (Denizli İli Uygulaması). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Öztürk, A. (2001). Üniversite Sınavını Kazanamayan Özel Dershane Öğrencilerinin Ortak Özellikleri ve Özel Dershanelerin Bu Öğrencilere ÖSS'deki Puan Getirisi (Kayseri Örneğinde). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Reeves, T. C. (1994). Evaluating What Really Matters in Computer-Based Education. <http://www.educationau.edu.au/archives/cp/reeves.htm> (10 Ağustos 2010)

Rivera, J.C. (2002). A Comparison of Student Outcomes, *Satisfaction Between Traditional Web Badsed Course Offerings.* <http://www.wesga.edu/%7EEdistance/oidla/fall53/rivera53.html> (3 Ağustos 2010)

Sipahi B, Serra Y. ve Murat Ç.(2006). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri analizi* , İstanbul: Beta Yayınları.

TED. (2005). *Hayat=180dk.? Türkiye'de Üniversiteye Giriş Sistemi Araştırması ve Çözüm Önerileri.* Ankara: TED Yayını

Telia, S.(2003). The Poor Relation of the Education System? Aspects of Distance Education and Open and Distance Learning. <http://www.edu.helsinki.fi/media/mep6/Tella.pdf> (12 Ağustos 2010).

Tunay, U. (1992). Lise Öğrencilerini Özel Dershanelere İten Faktörler. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkoğlu, R.(2001). Online Eğitim. <http://www.teknoturk.org/docking/vazilar/tt000042-yazi.htm> (6 Ağustos 2010)

Türkoğlu, R.(2002). Internet Tabanlı Uzaktan Eğitim Programı Geliştirme Süreçleri.
<http://www.toiet.sakarya.edu.tr/current%20articles/turkoglu.htm> (2 Ağustos 2010)

Youngblood, P., Trede, F ve Corpo, S. D.(2001). Facilitating Online Learning: a Descriptive Study
[Electronic Version] *Distance Education*. 22, No.2, 264-284.

Yükseköğretim Kanunu, (1981). 2547, Resmi Gazete

EKLER

EK I: Faktör Analizi

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,933
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	3530,997
	df	300
	Sig.	,000

Communalities

	Initial	Extraction
B_2S_1	1,000	,420
B_2S_3	1,000	,618
B_2S_4	1,000	,660
B_2S_7	1,000	,508
B_2S_9	1,000	,586
B_2S_10	1,000	,562
B_2S_11	1,000	,537
B_2S_13	1,000	,554
B_2S_14	1,000	,638
B_2S_15	1,000	,641
B_2S_18	1,000	,634
B_2S_20	1,000	,573
B_2S_22	1,000	,602
B_2S_23	1,000	,580
B_2S_31	1,000	,693
B_2S_32	1,000	,623
B_2S_35	1,000	,523
B_2S_37	1,000	,572
B_2S_38	1,000	,627
B_2S_39	1,000	,628
B_2S_40	1,000	,607
B_2S_41	1,000	,484
B_2S_42	1,000	,586

B2_S_43	1,000	,624
B_2S_45	1,000	,540

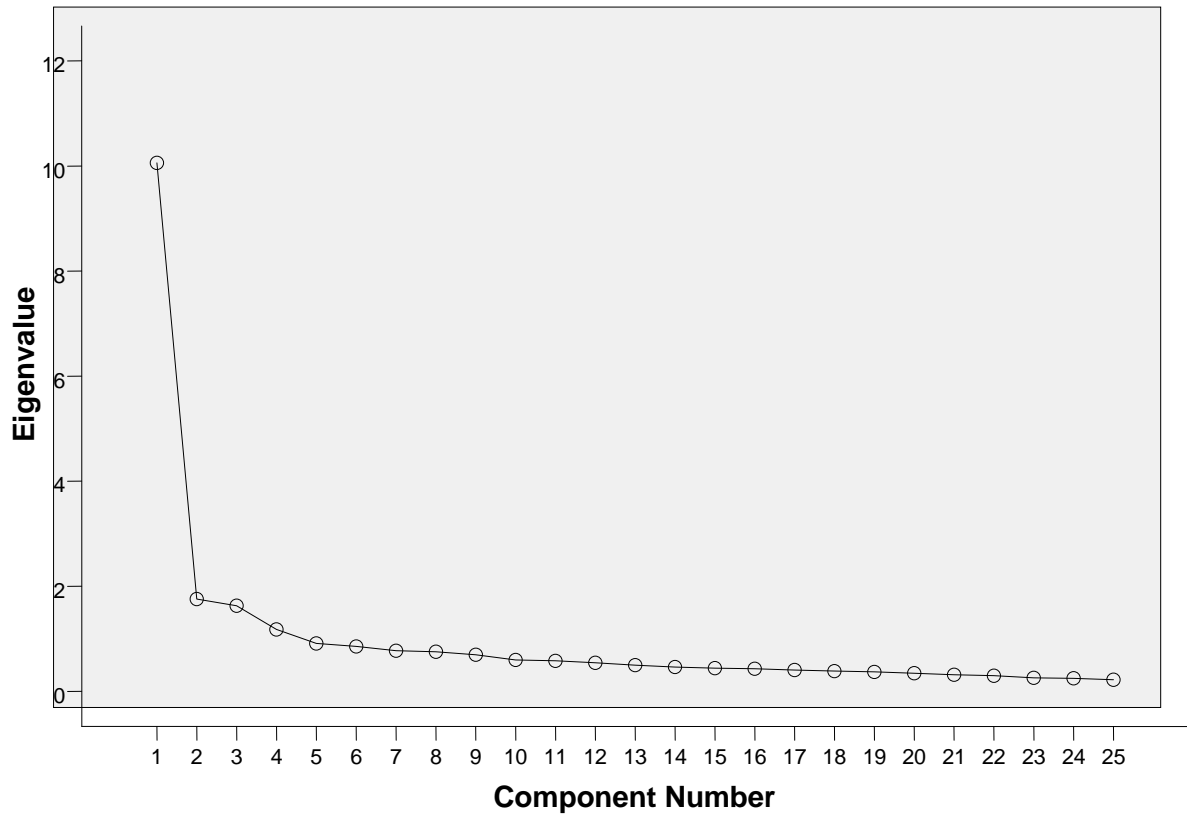
Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	10,058	40,234	40,234	10,058	40,234	40,234	5,336	21,343	21,343
2	1,756	7,024	47,258	1,756	7,024	47,258	3,256	13,022	34,365
3	1,629	6,515	53,774	1,629	6,515	53,774	3,049	12,196	46,561
4	1,177	4,708	58,482	1,177	4,708	58,482	2,980	11,921	58,482
5	,911	3,645	62,127						
6	,855	3,418	65,545						
7	,772	3,090	68,635						
8	,753	3,012	71,647						
9	,696	2,782	74,429						
10	,597	2,388	76,818						
11	,581	2,323	79,140						
12	,543	2,172	81,312						
13	,498	1,991	83,303						
14	,462	1,849	85,152						
15	,441	1,765	86,918						
16	,429	1,718	88,635						
17	,404	1,617	90,252						
18	,385	1,539	91,791						
19	,370	1,480	93,271						
20	,344	1,375	94,646						
21	,316	1,264	95,910						
22	,298	1,190	97,100						
23	,257	1,029	98,129						
24	,248	,990	99,119						
25	,220	,881	100,000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Scree Plot

Component Matrix(a)

	Component			
	1	2	3	4
B_2S_22	,750	-,176	-,091	-,004
B2_S_43	,742	-,016	,211	-,170
B_2S_23	,722	-,185	-,029	,153
B_2S_15	,712	-,236	-,135	,246
B_2S_9	,710	-,148	-,232	,079
B_2S_20	,699	-,159	-,228	,091
B_2S_10	,697	,149	-,231	-,027

B_2S_18	,696	-,269	-,266	-,083
B_2S_37	,694	-,102	-,070	-,274
B_2S_45	,692	-,223	,089	-,061
B_2S_42	,692	-,164	,204	-,199
B_2S_14	,684	-,212	-,329	,128
B_2S_39	,656	-,088	,166	-,403
B_2S_31	,646	,113	,333	,389
B_2S_13	,619	-,222	-,322	,133
B_2S_40	,585	,110	,085	-,495
B_2S_32	,567	,172	,432	,290
B_2S_41	,558	,079	,271	-,305
B_2S_7	,550	,427	,107	,110
B_2S_35	,540	-,082	,403	,248
B_2S_11	,532	,369	-,276	,206
B_2S_3	,468	,614	-,106	-,106
B_2S_4	,528	,582	-,194	-,077
B_2S_1	,410	,450	-,207	,075
B_2S_38	,548	-,037	,559	,118

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 4 components extracted.

Rotated Component Matrix(a)

	Component			
	1	2	3	4
B_2S_14	,758	,136	,107	,184
B_2S_13	,717	,103	,087	,148
B_2S_15	,713	,112	,324	,123
B_2S_18	,711	,338	,049	,109
B_2S_9	,682	,214	,167	,218
B_2S_20	,680	,201	,171	,204
B_2S_22	,629	,345	,245	,163
B_2S_23	,619	,222	,360	,134
B_2S_45	,506	,421	,324	,043

B_2S_10	,504	,278	,117	,466
B_2S_40	,176	,707	,061	,270
B_2S_39	,298	,700	,193	,105
B_2S_41	,120	,595	,285	,187
B_2S_42	,385	,566	,339	,053
B2_S_43	,350	,559	,385	,201
B_2S_37	,483	,543	,100	,185
B_2S_31	,290	,082	,728	,269
B_2S_32	,134	,152	,719	,256
B_2S_38	,117	,334	,708	,020
B_2S_35	,245	,180	,655	,030
B_2S_4	,150	,224	,061	,764
B_2S_3	,043	,243	,086	,742
B_2S_11	,365	-,019	,141	,619
B_2S_1	,179	,045	,075	,616
B_2S_7	,127	,180	,385	,558

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 6 iterations.

EK II: Anket Metni

Aşağıda yer alan anket formu, **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü** , *Ekonometri –İstatistik* Programı’nda yürütülen “Dershaneye giden AÖF öğrencilerinin dershaneleri ve AÖF sistemini değerlendirmesi ” konulu tez çalışması için akademik amaçlı olarak hazırlanmıştır.

Anket formu, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilerinizle ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise belirtilen ifadelere katılma düzeyinizi ölçen “Tamamen Katılıyorum”dan, “Hiç Katılmıyorum”a kadar giden çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır.

Anketi doldururken **isminizi yazmanız istenmemektedir**. Elde edilen veriler tamamen akademik amaçlı kullanılacaktır Değerlendirmede göstereceğiniz hassasiyet, araştırmanın güvenilirliğinde önemli rol oynayacaktır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Recep MİNGA

I. BÖLÜM :DEMOGRAFİK SORULAR

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Medeni durumunuz: Bekar Evli

3. Yaşınız:.....

4. Mezun olduğunuz lise türü:

Düz Lise Meslek Lisesi

5. Mezun olduğunuz lisenin aidiyeti:

Devlet Özel

6.Memleketiniz:.....

7. İşiniz:.....

8.Çalıştığınız sektör: Devlet Özel

9.Evli iseniz kendinizin ,değilseniz ailenizin aylık net geliri:.....

10.Kaç kardeşiniz?:.....

II. BÖLÜM: AÖF DERSHANELERİNİN GEREKLİLİĞİ Lütfen aşağıda verilen ifadeleri okuyunuz. Bu doğrultuda soruları verilen ifadelerde fikrinize denk gelen kutucuğa x işareti koyarak, size en uygun olacak şıkkı işaretleyiniz.	Katılma dereceniz				
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ,ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1.AÖF öğrencisinin dershaneye gitmesi gereklidir					
2.Dershanede üniversite ortamı vardır					
3.Dershaneye gelmeseydim notlarım daha düşük olurdu					
4.AÖF dersaneleri olmasaydı , mezun olmam gecikirdi					
5.AÖF ‘hakkında her türlü bilgiyi dershanemden öğreniyorum					
6. Dershaneler AÖF ‘yi sevdirmektedir					
7. Dershaneye gitmeseydim , bilgi düzeyim daha düşük olurdu					
8. Dershanelerin fiziksel şartları daha iyi olmalıdır					
9. Dershanemde beklediğim eğitim kalitesini buldum					
10. Aldığım notlarda dershanemin payı çok fazladır					
11.Dershaneye gitmeyenlere göre bilgi düzeyim yüksektir					
12.Dershaneye dersi sadece geçmek için değil , öğrenmek için geliyorum					
13.Dershane hocaları branşlarında çok başarılıdır					
14. Dershanemin dökümanları dersi kavratmada yeterlidir					
15. AÖF dersaneleri aldıkları parayı hak etmektedir					
16. Dershanem bana gerçek bir üniversite ortamı sağlıyor					
17.Dershanemin sosyal faaliyetleri yeterlidir					
18.Dershanemin eğitiminden genel olarak memnunum					
19.AÖF dersaneleri gereklidir ,olmalıdır					
20.Dershanemin verdiği ders materyalleri yeterlidir					
21.Dershanede öğrendiklerimi gerçek hayatta da kullanıyorum					
22.Dershanemi diğer öğrencilere tavsiye ediyorum					
23.Bu dershaneye geldiğim için çok şanslıyım					

24.Bu dershaneyi yayınlarının kalitesinden dolayı tercih ettim					
25.Dershaneler AÖF'yi cazip hale getiriyor					
26.Yardımcı kitaplar benim için vazgeçilmezdir					
27.Bu dershaneyi eğitim kalitesinden dolayı tercih ettim					
28.Tüm derslerde dershaneye gitmek gerekir					
29.Sadece temel derslerde dershaneye gitmek gereklidir					
30.AÖF dersaneleri daha fazla açılmalıdır					
31.Bu dershaneye geldikten sonra ufkum açıldı					
32.Bu dershaneye geldikten sonra hedeflerim büyüdü					
33.Dershaneye gelmeseydim dersleri zor geçerdim					
34. Dershanemin öğrenci ortamı sayesinde yeni dostlarım oldu					
35.AÖF dersanelerinde fiyatlar uygundur					
36. Dershaneye gitmeden AÖF den mezun olmak çok zordur					
37. Dershaneden aldığım dersleri daha iyi öğreniyorum					
38. Dershaneye gelmem sosyalleşmemi sağladı					
39. Dershaneler AÖF 'de okumayı kolaylaştırmaktadır					
40. AÖF bitene kadar dershaneye gitmeyi düşünüyorum					
41.Dershaneler AÖF 'nin öğrenci sayısını arttırmıştır					
42.Dershane ders çalışma disiplini kazandırıyor					
43.Dershane ders çalışma azmi ve heyecanı veriyor					
44.Dershane açık öğretim öğrencisi için vazgeçilmezdir					
45.Dershaneye verdiğim paranın karşılığını alıyorum					

III. BÖLÜM

1. ÖSS 'de dershaneye gittiniz mi? ( )Evet : ( ) Hayır

2. Özel vakıf üniversitelerini neden tercih etmediniz?

Çok pahalı olduğundan b)Eğitimi yetersiz olduğundan

c) Yakınımda bulunmadığından d)Kazanamadığımdan e)Diğer:.....

3. Bu dershaneyi tercih etmenizdeki neden/nedenler nelerdir.

Eğitim kadrosu ( )

Yayın kalitesi ( )

Ulaşım kolaylığı ( )

Ders ücretlerinin uygun olması ( )

Sosyal faaliyetleri ( )

Fiziksel çekiciliği ( )

Diğer (.....)

4. Bu dershaneye kayıt olma nedeniniz nedir?

Reklamları ( )

Büro önündeki çalışmaları ( )

Eğitim kadrosu ( )

Öğrencilerinin tavsiyesi ( )

SMS mesajları ( )

Arkadaş tavsiyesi ( )

Diğer (.....)

5. Hangi yayınları kullanıyorsunuz?

a) Tasarı b)Murat c)Karacan d) İlkumut e)Deneyim f)Yargı g)İletişim h)Diğer:.....

6. Dershanenizi tek kelimeyle nasıl ifade edersiniz?

a) Kaliteli eğitim b) Ucuz fiyatlar c) Kaliteli yayınlar d) Kaliteli hocalar

7.Okuduğunuz bölüm :.....

8.Kaçıncı sınıftasınız: 1( ) 2( ) 3( ) 4( )

9. Lisans eğitiminizden sonra master yapmayı düşünüyor musunuz? a) Evet b) Hayır

10. AÖF 'de okumasaydınız hangi üniversitede okumak isterdiniz:.....

11. ÖSS'ye hazırlanırken okumak istediğiniz bölüm neydi:.....

EK III: Örnek Anket Metni 1

Sayın Öğrenci;

Aşağıda sunulan anket çalışması, okuduğunuz kurumun güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi ve belirlenen zayıf yönlerin iyileştirilebilmesi için önem taşımaktadır. Sizden beklenen tüm maddeleri, belirleyeceğiniz memnuniyet düzeyinize uygun olarak (X) işareti ile işaretlemektir. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Öğrencinin Sınıfı: Hangi sınıfta iseniz o seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz.

6. Sınıf : ( )

7. Sınıf : ( )

8. Sınıf : ( )

Öğrencinin Cinsiyeti

Kız : ( )

Erkek : ( )

Değerlendirme Ölçütleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1-Okulda edindiğim bilgilerin günlük hayatta ve/veya daha sonraki öğrenim hayatımda işime yarayacağını düşünüyorum.					
2-İşlenen konular benim anlayabileceğim düzeydedir.					
3-Derslerin içeriği benim ilgimi çekecek şekilde düzenlenmiştir.					
4-Verilen ev ödevlerini nasıl yapacağımı biliyorum.					
5-SBS ve OKS Sınavları için yapılan hazırlık ve kurslardan memnunum.					
6-Ders araç ve gereçlerini(bilgisayar, tepegöz, deney araçları vb.) kullanabiliyoruz.					
7-Öğrendiğimiz teorik bilgilerin (deneyler, projeler, ödevler vb. yöntemlerle) uygulaması da yapılmaktadır.					
8-Anlamadığım bir şeyi öğretmenlerime rahatlıkla sorabiliyorum.					
9-Sınıfta görüş ve önerilerimi rahatlıkla dile getirebiliyorum.					
10-Öğretmenlerim yapabileceğimin en iyisini yapabilmek için beni cesaretlendiriyor.					
11-Ders araları (teneffüsler) zaman açısından yeterlidir.					

12-Ders aralarında ihtiyaçlarımı giderebiliyorum.					
13-Okulumuzda yeteri miktarda sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlenmektedir.					
14-Okulumuzda yeteri miktarda sportif faaliyetler düzenlenmektedir.					
15-Düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri beğeniyorum.					
16-Öğretmenlerimle ihtiyaç duyduğumda rahatlıkla görüşebilirim.					
17-Okul müdürü ile ihtiyaç duyduğumda rahatlıkla görüşebilirim.					
18-Okulda kendimi güvende hissediyorum.					
19-Okulumuzda yeterli güvenlik önlemleri alınmaktadır.					
20-Okul binası ve diğer fiziki mekânlar(spor salonu, okul bahçesi vb.) yeterlidir.					
21-Sınıflarımız ders işlemeye uygundur.					
22-Okulun içi ve dışı temizdir.					
23-Okulda Atatürk'ü ve diğer devlet büyüklerini daha iyi tanıdım ve onlara sevgim arttı.					
24-Okulda öğrencilere temel ahlaki değerler(doğruluk, dürüstlük, yardım severlik vb.) kazandırılmaktadır.					
25-Okulumuzda, öğrencilere yetenekleri doğrultusunda ortaöğretim kurumlarına yöneltme konusunda yeterli rehberlik yapılmaktadır.					
26-Okulda öğrencilerle ilgili alınan kararlarda bizlerin görüşleri alınır.					
27-Okul yönetimine güvenirim.					
28-Bu okulda müdür, müdür yardımcısı ve öğretmenler; öğrencilere adaletli davranmaktadır.					
29-Okulumuzun kantininde ihtiyaç duyduğum şeyleri bulabiliyorum.(Kantin yoksa işaretlemeyiniz.)					
30-Öğrenci başarılarının değerlendirilmesi (Not Verme, Karne vb.) yapılırken tarafsız davranılır.					
31-Hazırlanan sınav soruları ve yapılan değerlendirmeler öğrenci olarak bizlerin gerçek başarısını ölçmektedir.					

32-Ödüllendirme tarafsız kriterlere göre yapılır.

--	--	--	--	--	--

EK IV: Örnek Anket Metni 2

ÖĞRENCİNİN ÖĞRETMENDEN MEMNUNİYETİNİ GÖSTEREN TUTUM ÖLÇER

Cevaplanması - karşılık verilmesi gereken itemler	Türkçe	Tarih	Coğrafya	Felsefe	Matematik	Geometri	Fizik	Kimya	Biyoloji
	ABCDE	ABCDE	ABCDE	ABCDE	ABCDE	ABCDE	ABCDE	ABCDE	ABCDE
1 Sınıf düzeyine uygun ders işliyor.	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
2 Konunun anlaşılmasını kolaylaştıracak örnekler kullanıyor.	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
3 Konu anlaşıldıktan - konu bittikten sonra, yeni konuya geçiyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
4 Öğrencilerin karşısındaki tepkilerini (kızgınlık, öfke) kontrol edebiliyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
5 Sınıf yönetiminde başarılı olduğunu düşünüyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
6 Dersleri uygulanan DÖS'lere uygun işliyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
7 Öğrencilerin bireysel çaba göstermeleri için ödevler verip kontrol ediyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
8 Ders ne kaynaklarının kullanılıp kullanılmadığını kontrol ediyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
9 Öğrencilerin soru sormasını teşvik ediyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
10 Sorulara tatmin edici cevaplar veriyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
11 Öğrencilerin sınav sonuçlarını takip ediyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
12 Bizim ile kurduğu iletişim başarımızda olumlu etki sağlıyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
13 Derslere düzenli ve vaktinde giriyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
14 Öğrencilerle iletişim konusunda yapıcı davranıyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
15 Kullandığı dil dersin anlaşılmasını kolaylaştırıyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
16 Ders dışı zamanlarda da öğrencilere yardımcı oluyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
17 Öğrencilerin motivasyonuna olumlu katkıda bulunuyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
18 Derslerde konu dışına çıkmamaya özen gösteriyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
19 Etütler gereken önemi veriyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
20 Birebir derslere gereken önemi gösteriyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
21 Dönem başında dersin hedefi ve içeriği ile ilgili açıklama yapıldı	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
22 Dönem başında bu ders için öğrencilerden ne beklendiği açıklandı	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
23 Ders planlı bir şekilde işleniyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
24 Dersin önemli yerleri vurgulanarak öğrenmemizi kolaylaştırıyor	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
25 Öğretmenin konuşması düzgün ve anlaşılabilir	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
26 Anlaşılmayan bir konu ya da soru sorulduğunda öğretmenin yaklaşımı olumludur	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000	00000
	A	B	C	D	E				
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum				

MED DERSHANELERİ

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum/ Ne Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	PROBLEMLERİMİ RAHATLIKLA ÜST MAKAMLARA İLETEBİLİYORUM.					
2	BENİ İLGİLENDİREN HER KONUDA BİLGİLENDİRİLİYORUM.					
3	DERS PLANLAMASI GİBİ BENİ İLGİLENDİREN TÜM KONULARDA FİKRİM ALINIR.					
4	YAPTIĞIM İŞTEKİ YETKİ VE SORUMLULUKLARIM AÇIK BİR ŞEKİLDE BELİRLENMİŞTİR.					
5	BİLGİ VE YETENEKLERİME UYGUN BİR İŞ YAPMAKTAYIM.					
6	YAPTIĞIM İŞ KİŞİSEL GELİŞİMİME KATKI SAĞLAMAKTADIR.					
7	YAPTIĞIM İŞ BEKLENTİLERİMİ KARŞILAMAKTADIR.					
8	SADECE KENDİ İŞİMİN GEREKTİRDİĞİ FAALİYETLERLE UĞRAŞMAKTAYIM.					
9	ÇALIŞTIĞIM KURUM BENİM İÇİN PRESTİJ KAYNAĞIDIR.					
10	ÇALIŞTIĞIM KURUMUN, SEKTÖRDE AYNI ALANDA HİZMET VEREN DİĞER KURUMLAR ARASINDA SAYGIN BİR YERİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.					
11	YÖNETİCİMİN KENDİ GÖREV VE SORUMLULUKLARINI TAM OLARAK YERİNE GETİRDİĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM.					
	*ŞUBE MÜDÜRÜ					
	*ZÜMRE BAŞKANI					
12	YÖNETİCİMİN ADIL OLDUĞU İNANCINDAYIM.					
	*ŞUBE MÜDÜRÜ					
	*ZÜMRE BAŞKANI					
13	YÖNETİCİMİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI BENİ MUTLU EDİYOR.					
	*ŞUBE MÜDÜRÜ					
	*ZÜMRE BAŞKANI					
14	HERHANGİ BİR PROBLEMİM OLDUĞUNDA ÇALIŞMA ARKADAŞLARIM BANA YARDIMCI OLURLAR.					
15	ÇALIŞMA ARKADAŞLARIMLA İYİ İLİŞKİLER İÇERİSİNDEYİM.					
16	ÇALIŞMA ARKADAŞLARIM ALANLARINDA UZMAN KİŞİLERDİR.					
17	HAK ETİYİM MAAŞI ALIYORUM.					
18	GEÇİM SIKINTISI ÇEKMİYORUM.					
19	SOSYAL GÜVENCE AÇISINDAN KENDİMİ RAHAT HİSSEDİYORUM.					
20	BİR SONRAKİ DÖNEMDE YİNE AYNI KURUMDA DEVAM ETMEK İSTERİM.					

21 CİNSİYETİNİZ?

ERKEK		1
KADIN		2

22 MEDENİ DURUMUNUZ

EVLİ		1
BEKAR		2

23 YAŞINIZ?

20-24		1
25-29		2
30-34		3
35 VE ÜSTÜ		4

24 EĞİTİM DÜZEYİNİZ?

LİSANS		1
Y.LİSANS		2
DOKTORA		3

25 BRANŞINIZ?

FİZİK		1	TARİH		6
TÜRKÇE		2	COĞRAFYA		7
MATEMATİK		3	FELSEFE		8
BİYOLOJİ		4	KİMYA		9
GEOMETRİ		5			

26 ÜCRETLENDİRİLİŞ ŞEKLİZ?

DERS SAATLİ		1
MAASLI		2

27 DAHA ÖNCE BAŞKA KURUMDA ÇALIŞTINIZMI?

EYET		1
HAYIR		2

28 DİĞER KURUM(LARDA) ÇALIŞMA SÜRENİZ?

1 YIL		1
2 YIL		2
3 YIL VE ÜSTÜ		3

EK V: Örnek Anket Metni 3

BÖLÜM I KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde kişisel bilgilerinizi içeren sorular yer almaktadır. Lütfen, durumunuza uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine çarpı (X) işareti koyunuz.

1- Cinsiyetiniz nedir?

a- ( ) Erkek b- ( ) Kız

2- Kaç yaşındasınız?

a- ( ) 16 b- ( ) 17 c- ( ) 18 d- ( ) 19 e- ( ) 20 veya daha büyük

3- Öğrenim gördüğünüz lise aşağıdakilerden hangisidir?

a- ( ) Resmi Lise b- ( ) Özel Lise

4- Öğrenim durumunuz nedir?

a- ( ) Lise son sınıfta okumaktayım b- ( ) Mezunum c- ( ) Üniversite öğrencisiyim

5- Okuduğunuz veya mezun olduğunuz okulun türü nedir?

a- ( ) Genel Lise b- ( ) Anadolu Lisesi c- ( ) Fen Lisesi

d- ( ) Endüstri Meslek Lisesi e- ( ) Kız Meslek Lisesi

f- ( ) Ticaret Meslek Lisesi

g- ( ) İmam Hatip Lisesi

h- ( ) Diğer (.....)

6- Mezun olduğunuz ilköğretim okulunun yeri nerededir?

a- ( ) Köyde b- ( ) Kasabada c- ( ) İlçede d- ( ) Şehirde e- ( ) Büyükşehirde

7- Mezun olduğunuz veya öğrenim gördüğünüz lisenin yeri nerededir?

a- ( ) Kasabada b- ( ) İlçede c- ( ) Şehirde d- ( ) Büyükşehirde

8- Okulda hiç sınıf tekrarı yaptınız mı?

a- ( ) Sınıf tekrarı yapmadım b- ( ) İlköğretimde yaptım c- ( ) Lisede yaptım

9- Lisedeki notlarınıza göre başarı durumunuz nasıldır?

a- ( ) Çok iyi b- ( ) İyi c- ( ) Orta d- ( ) Zayıf

10- Yükseköğretime hangi puan türü ile girmek istiyorsunuz? a- ( ) Sayısal Puan b- ( ) Sözel

Puan

c- ( ) Eşit Ağırlıklı Puan d- ( ) Yabancı Dil Puanı

- 11- Babanızın öğrenim düzeyi aşağıdakilerden hangisine uygundur?
a- ( ) Okur - yazar değil b- ( ) Diplomasız okur yazar c- ( ) ilkokul mezunu d- ( ) Ortaokul mezunu
e- ( ) Lise ve dengi okul mezunu f-( ) Fakülte veya yüksekokul mezunu g- ( ) Yüksek lisans veya doktora mezunu
- 12- Annenizin öğrenim düzeyi aşağıdakilerden hangisine uygundur?
a- ( ) Okur - yazar değil b- ( ) Diplomasız okur yazar c- ( ) ilkokul mezunu d- ( ) Ortaokul mezunu e- ( ) Lise ve dengi okul mezunu f-( ) Fakülte veya yüksekokul mezunu g- ( ) Yüksek lisans veya doktora mezunu
- 13- Babanızın mesleği nedir?
a- ( ) Çiftçi b- ( ) İşçi c- ( ) Memur d- ( ) Orta veya düşük gelirli serbest meslek
e-( )Yüksek gelirli serbest meslek f-( ) Esnaf g-( ) İşsiz h-( ) Emekli ı- ( ) Diğer ( )
- 14- Annenizin mesleği nedir?
a-( ) Ev Hanımı b- ( ) İşçi c-( ) Memur d- ( )Orta veya düşük gelirli serbest meslek
e-( ) Yüksek gelirli serbest meslek f- ( )Esnaf g-( ) Emekli h-( ) Diğer ( )
- 15- Tüm gelirler dikkate alındığında evinizin ortalama aylık geliri ne kadardır? a- ( ) 500 YTL ve daha az (500 Milyon TL ve daha az)
b- ( ) 501-1000 YTL arası (501 Milyon TL- Bir Milyar TL arası)
c- ( ) 1001-1500YTL arası (Bir Milyar 1 Milyon TL - Bir Milyar 500 Milyon TL arası)
d- ( ) 1501YTL-3000YTL arası (Bir Milyar 501 Milyon TL -Üçmilyar TL arası) e- ( ) 3000YTL' den fazla (Üç Milyar TL'den den fazla)
- 16- Ailenizin oturduğu evin durumu nedir?
a- ( ) Kira b- ( ) Kendimize ait c- ( ) Lojman d- ( ) Aile yakınlarından birine ait, kira ödenmiyor
- 17- Siz dahil aileniz kaç çocuğa sahiptir?
a- ( ) Tek çocuk (20.Soruya Geçiniz)
b- ( ) 2 çocuk c- ( ) 3 çocuk d- ( ) 4 çocuk f-( ) 5 çocuk ve fazlası
- 18- Ailenizde sizden başka dershaneye giden ve öğrenci olan toplam kaç kardeşiniz var?
a-( ) Yok b-( ) 1 çocuk c-( ) 2 çocuk d-( ) 3 çocuk e- ( ) 4 çocuk f-( ) 5 çocuk ve fazlası
- 19- Kardeşlerinizden yükseköğrenim görmüş kaç kişi var?

a- ( ) Hiç yok b- ( ) 1 çocuk c- ( ) 2 çocuk d- ( ) 3 çocuk e- ( ) 4 çocuk f- ( ) 5 çocuk ve fazlası

20- Dershaneye kayıt olurken ödediğiniz ücret ne kadardır? a- ( )

1000 YTL ve daha az (1 Milyar TL ve daha az)

b- ( ) 1001-1500 YTL arası (1 Milyar 1 Milyon TL- 1 Milyar 500 Milyon TL arası)

c- ( ) 1501-2250YTL arası (1 Milyar 501 Milyon TL - 2 Milyar 250 Milyon TL arası)

d- ( ) 2251 YTL-3000YTL arası (2 Milyar 251 Milyon TL - 3 Milyar TL arası) e- ( ) 3000 YTL'

den fazla (3 Milyar TL'den fazla)

BÖLÜM II DERSHANEYE GİTME NEDENLERİ

Üniversite sınavına hazırlanmak için dershaneyi tercih etme nedenleriniz nelerdir? Lütfen, aşağıda verilen görüşlere katılma derecenizi göre yandaki uygun kutuların içine çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

	DERSHANEYE GİTME NEDENLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER	KATILMA DERECEZİ				
		Hiç Katılmıyorum	Çok az Katılmıyorum	Kısmen (Orta Düzeyde) Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Dershaneye gitmeden üniversite sınavını kazanamayacağımı düşünmek					
2	Dershaneye gitmenin üniversite sınavını kazanmaya yardım etmesi					
3	Okullarda verilen eğitimin, üniversite sınavını kazandıracak kadar yeterli olduğunu düşünmemek					
4	Okullarda gösterilen bir çok ders konusunun üniversite sınavında sorulmaması					
5	Dershanede gösterilen tüm konuların üniversite sınavında sonlu oluyor olması					
6	Lisedeki eğitime göre, dershanede verilen eğitimin daha kaliteli olması					
7	Arkadaşlarımdan dershaneye gidiyor olması					
8	Ailemin dershaneye gitmemi istemesi					
9	Lisedeki öğretmenlerim dershaneye gitmemi istemesi					
10	Dershanede pratik bilgilerin veriliyor olması					
11	Dershanede yapılan sınavlarda test tekniğinin uygulanıyor olması					
12	ÖSS'ye hazırlanmak için boş zamanlarımı dershanede kullanmak					
13	Anlaşılmayan konularda etüt almabiliyor olması					
14	Dershanede aldığım eğitim ile kendime olan güvenimin artması					
15	Dershanedeki öğretmenlerle iletişimin daha iyi kurulabiliyor olması					
16	Dershanedeki rekabet ortamının çalışma isteğimi artırıyor olması					
17	Dershanelerdeki rehberlik servislerinin daha etkin çalışıyor olması					
18	Dershanelerde, üniversiteye giriş tercihlerinin yapılmasına yardım eden personelin bulunması					
19	Dershanede yapılan deneme sınavları ile başarı takibinin yapılması					
20	Dershanelerde çeşitli kitap, dergi, cd. gibi materyallerin verilmesi					
21	Dershanede serbest kıyafet uygulaması olması					
22	Devamsızlıkta ciddi bir yaptırım uygulanmıyor olması					
23	Dereceye girenlere ödülleri veriliyor olması					
24	Sosyal aktivitelerin daha fazla olması					
25	Sınıf mevcudunun az olması					
26	Sınıfların öğrenci seviyesine göre oluşturuluyor olması					
27	Öğretmen değiştirme imkanı olması					
28	Sınıf değiştirme imkanı olması					

Üniversite sınavına hazırlanırken dershaneye gitme nedenlerinize ilişkin yukarıda belirtilmeyen ancak belirtmeyi yararlı gördüğünüz görüşleriniz varsa lütfen maddeler halinde aşağıda belirtiniz.

1-) .....

2-) .....

BÖLÜM III DERSHANEDE ALINAN EĞİTİMİN NİTELİĞİ

Üniversite sınavına hazırlanırken dershanede almış olduğunuz eğitimi göz önünde bulundurarak, aşağıda verilen görüşlere katılma derecenizi yandaki uygun kutuların içine koyacağınız çarpı (X) işareti ile belirtiniz.

	DERSHANEDE ALINAN EĞİTİME İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER	KATILMA DERECENİZ				
		Hiç Katılmıyorum	Çok az Katılmıyorum	Kısmen (Orta Düzeyde) Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Bazı öğretmenler konu öğretimini yapamıyorlar					
2	Öğretmenlerin bilgi düzeyini yeterli buluyorum					
3	Öğretmenler genelde verdiğimiz soruları çözemiyor					
4	Öğretmenler öğrencilerle yeteri kadar ilgileniyorlar					
5	Bazı öğretmenler öğrenciler arasında ayırım yapıyor					
6	Bazı öğretmenler öğrencilere iyi davranmıyorlar					
7	Bazı öğretmenler günlük hayattaki sıkıntılarını sınıfa taşıyorlar					
8	Dershanedeki öğretmenlerimizle iyi iletişim kuruyorum					
9	Dershane öğretmenlerimiz özel ders almamızı istiyor					
10	Dershanede anlamadığım ders konularının tekrarını yapabilmek için gerekli ortamı bulabiliyorum					
11	Çeşitli sorunlarla ilgili rehberlik servisi çok yardımcı oluyor					
12	Gittiğim dershaneden çok memnunum					
13	Üniversite sınavını kazanamazsam yine dershaneye giderim					
14	Dershanede yeteri kadar ÖSS deneme sınavı yapılmıyor					
15	Zaman zaman deneme sınavlarında kopya çekiyorum					
16	Derslerin ezberciliğe dayalı olması başarıyı düşürüyor					
17	Dershanede gösterilen derslerin çoğunda konu anlatımı az yapıyor					
18	Derslerde sınav kapsamı dışındaki konulara girilmiyor					
19	Bazı derslerin haftalık ders saati çok az					
20	Dershaneye kayıt olurken verilen sözler yerine getirilmiyor					
21	Dershane ileri eğitim teknolojisi araçları kullanıyor					
22	Dershanenin ders araçları yetersiz					
23	Dershanede sınıflar çok kalabalık					
24	Dershanemiz fiziki şartlar bakımından yeterli					
25	Dershane çok disiplinli					
26	Dershane yeterince temiz değil					
27	Dershanede güvenlik sorunu var					
28	Dershane kantini ürünleri çok pahalıya satıyor					

Üniversite sınavına hazırlanırken dershanede almış olduğunuz eğitime ilişkin yukarıda belirtilmeyen ancak açıklamakta yarar gördüğünüz hususlar varsa lütfen maddeler halinde aşağıda belirtiniz.

1-) .....

2-) .....

3-) .....

Anket tamamlanmıştır, katkılarınız için teşekkür ederim.